

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta
Katedra psychologie a patopsychologie

**Vybrané osobnostní charakteristiky u studentů
pedagogických neučitelských a zdravotnických
oborů Univerzity Palackého v Olomouci**

Diplomová práce

Autor: Bc. Marta Jakubíčková

Vedoucí práce: PhDr. Soňa Lemrová, Ph.D.

Olomouc 2018

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením PhDr. Soni Lemrové, Ph.D.. Všechny použité materiály a zdroje uvádím v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne 22. června 2018

.....

podpis studenta

Děkuji PhDr. Soni Lemrové, Ph.D. za odborné rady a připomínky při psaní mé diplomové práce, za trpělivost a čas strávený při konzultacích.

Obsah

Úvod.....	6
TEORETICKÁ ČÁST	7
1. Osobnost	7
1.1. Základní skupiny vlastností osobnosti	8
1.1.1. Temperament.....	8
1.1.2. Schopnosti	10
1.1.3. Charakter	11
1.1.4. Zájmy	13
1.2. Význam osobnostní charakteristiky	13
1.3. Volba kariéry v závislosti na osobních charakteristikách	14
2. Motivace	16
2.1. Motivy	17
2.2. Motivační teorie	19
2.3. Výkon a výkonnost.....	22
2.4. Výkonová motivace.....	24
2.4.1. Motivační tendence výkonové motivace.....	25
2.4.2. Výkonová motivace a volba povolání.....	27
2.4.3. Pohled výzkumů na výkonovou motivaci a volbu povolání.....	28
3. Obory Univerzity Palackého v Olomouci.....	29
3.1. Pedagogické neučitelské obory	29
3.2. Zdravotnické obory	30
PRAKTICKÁ ČÁST	31
4. Výzkumné šetření	31
4.1. Vymezení zkoumané problematiky.....	31
4.2. Cíle, hypotézy a výzkumné otázky	32

4.3.	Popis výzkumu	33
4.4.	Výsledky výzkumu.....	37
4.4.1.	Popis všech osobnostních charakteristik.....	37
4.4.2.	Jednotlivé vybrané dimenze.....	54
4.4.3.	K výsledku hypotéz a výzkumných otázek.....	59
5.	Diskuze	64
6.	Závěr	71
7.	Shrnutí.....	74
	Seznam použitých zdrojů.....	78
	Přílohy.....	83
	Anotace	85

Úvod

Každý z nás se narodil s osobnostními charakteristikami, a to v různé míře, což nás činí originálními bytostmi. Podle těchto charakteristik se také, alespoň ve většině případů, rozhodujeme. Ať už je to rozhodnutí, co si zrovna obléci, přes denní výzvy až po dlouhodobé cíle. Osobnostní charakteristiky mají také vliv na volbu našeho budoucího povolání. Tyto charakteristiky bývají, kromě prostředí, ovlivněny osobností člověka, jeho temperamentem, schopnostmi, charakterem a zájmy. Dále také motivací jedince, která se může projevit v různých formách, ať už je to vnější či vnitřní, nebo pozitivní či negativní. Na motivaci pohlíží psychologové z různých úhlů. Například existuje několik teorií v oblasti výkonové motivace, jako jsou motivační tendence dosáhnout úspěchu a vyhnout se neúspěchu. Zde se dostáváme k základním lidským potřebám, jež se projevují podle míry osobnostních charakteristik jedince.

Svou diplomovou práci zaměřuji na vybrané osobnostní charakteristiky z oblasti výkonové motivace u studentů pedagogických, učitelských a zdravotnických oborů Univerzity Palackého v Olomouci. Hlavním cílem práce je zjistit, jaké jsou vybrané osobnostní charakteristiky zkoumaných oborů, jak se projevují a zda se mezi nimi nachází rozdíly. Jakožto budoucím povoláním pedagog pracující s lidmi z různých prostředí, s různými povahami, považuji za důležité poznat osobnostní charakteristiky vychovávaných jedinců. Podle nich lze upravovat své výchovné působení na člověka, při němž se jej snažíme navést směrem k povolání, které by ho naplňovalo, nebo alespoň uživilo. Nelze totiž předpokládat, že vychovávaní jedinci budou reagovat dle našich představ o správném vedení. Dalšími stanovenými cíli pak rozebírám zkoumaný soubor z jiných úhlů, o nichž si myslím, že je pro danou problematiku důležité se o nich zmínit. V praktické části práce je také zahrnuto několik tabulek jak se staninovými hodnotami, tak výsledky ze statistických výpočtů, jež nám umožní lepší orientaci ve sledované problematice. Nechybí zde ani diskuze nad zkoumanou problematikou.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Osobnost

V první kapitole se budu věnovat pojmu osobnost, na kterou se pokusím nahlédnout z více stran. Popíši zde osobnost obecně, poté se budu zabývat jejími základními vlastnostmi, jimiž jsou temperament, schopnosti, charakter a zájmy, a následně přejdu k osobnostním charakteristikám, o nichž bude řeč také v praktické části mé práce. Závěrem této kapitoly se budu snažit odpovědět na otázku jaký má vliv osobnost či osobnostní charakteristiky na budoucí povolání.

Pojem osobnost není pouze jedno slovo, které má přesnou definici, ale má v sobě ukryt mnoho dalších významů. (Nakonečný, 2009) V psychologii se tento pojem dostával v pozornost ve 20. století v souvislosti s tím, jak člověk funguje po psychologické stránce. (Pružinská, 2005) Na osobnost člověk obvykle nahlíží dvěma způsoby:

- 1.) Hodnotící způsob – většinou se s tímto označením setkáváme při běžné řeči, když hodnotíme člověka, kterého jsme potkali (například Katka je skvělá osobnost.),
- 2.) Deskriptivní způsob – více popisuje daného jedince, doplňujeme přídavné jméno, které jedince blíže popisuje (například Hedvika je neústupná osobnost, Klára je milá osobnost.). (Loehlin a kol., 1999)

Nejvíce se definicí osobnosti v psychologii zabýval Gordon W. Allport, který zkoumal více než 50 tehdy existujících definic. (Smékal, 2002) Jak naznačují zdroje, jež použil, tímto úkazem o osobnosti se zabývají také vědci z oborů filozofie, teologie, pedagogiky, sociologie a další odborníci. (Cakirpaloglu, 2012) Každá věda však sleduje osobnost v jiné perspektivě; o celkový pohled na osobnost se snaží věda jménem personologie (Smékal, 2002) V Allportově seznamu nejvíce převažují biosociální a biofyzické definice pojmu. (Cakirpaloglu, 2012) Podle Pružinské (2005) pojem osobnost vyjadřuje jádro psychologického uspořádání duševního života. U většiny autorů se však setkáváme s podobnou definicí, která říká, že osobnost reprezentuje soubor, souvislost či propojení temperamentu, charakteru, schopností a konstitučních vlastností jedince. (Cakirpaloglu, 2012) Dle Smékala (2002) je každá osobnost autorem svých činů. Osobností se člověk nerodí, ale stává se jí, když jeho duševní život získá určitou lidskou podobu, převážně tím, jak se během svého vývoje učí. (Nakonečný, 2015)

1.1. Základní skupiny vlastností osobnosti

Nyní se na osobnost podíváme trochu blíže. Jelikož má diplomová práce pojednává o osobnostních charakteristikách, je dobré se zmínit i o základních skupinách vlastností osobnosti, které je ovlivňují. Stále se držíme na poli psychologie. Pojem vlastnost zde vyjadřuje individuální rozdíly, to, jak se lidé odlišují od sebe v určitých situacích, tam má vlastnost možnost se projevit. (Říčan, 2010) V následujících čtyřech podkapitolách se zmíním o temperamentu, schopnostech, charakteru a zájmu.

1.1.1. *Temperament*

Pojem temperament pochází z latiny a zároveň navazuje na řecké slovo *krasis* – správné smísení. (Cakirpaloglu, 2012) V ne odborné řeči se setkáváme s temperamentem jako označením pro čilost, živost, prudkost nebo popudlivost. (Pružinská, 2005) Psychologie definuje temperament jako osobnostní charakteristiky, které jsou vrozené, můžeme u nich určit biologický základ a týkají se dynamické (formální, průběhové), nikoli však obsahové stránky chování a prožívání člověka (Blatný a kol., 2010) Temperament, jakožto vrozená dispozice, udává určitou reaktivitu a obecné citové ladění člověka. (Cakirpaloglu, 2012)

Během zkoumání temperamentu se utvořilo několik teorií. Nejznámější z těch, kterými se i dále budu zabývat, je původní teorie Hippokrata, poté se zmíním o teorii H. J. Eysencka, který navázal na Hippokrata a na závěr této podkapitoly se budu věnovat pojetí temperamentu od Kretschmera. Nyní tedy k jednotlivým teoriím.

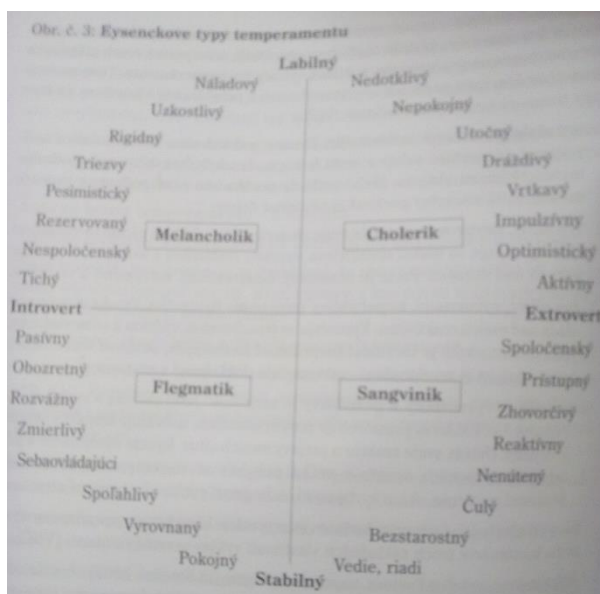
Humorální teorie Hippokrata, kterému je připisována první dochovaná teorie temperamentu, již později zastával lékař Galén, stojí na psychologických myšlenkách, jež pojednávají o tom, že osobnost je určena poměrem tělesných tekutin, které jsou individuálně namíchány; jsou jimi krev, hlen, žlutá a černá žluč. (Říčan, 2010) Tito autoři na základě tohoto předpokladu postavili temperamentovou teorii, která tvrdí, že člověk:

- u něž převládá krev, má povahu **sangvinika**; toho charakterizují vlastnosti jako čilost, dobromyslnost, veselost, společenskost, vřelost a optimismus;
- u něž převládá hlen, je povahou **flegmatik**; toho charakterizuje klid, spolehlivost, ale někdy pomalost a lhostejnost
- u kterého je více žluté žluči – ten je **cholirik**; vyznačuje se vznětlivostí, neklidem, ale jeho hněv netrvá dlouho;
- u kterého je více černé žluči, má povahu **melancholika** s vlastnostmi jako je citlivost, špatné přizpůsobování a pesimismus;

Tato teorie je již překonaná, jelikož nebere v potaz smíšené typy a sociálně psychologické formování osobnosti. (Pružinská, 2005)

Dalším autorem je Hans Jürgen Eysenk, který svou pozornost upírá k extraverci a introverzi a k neuroticismu (emocionální labilitě a stabilitě). (Říčan, 2010) Jsou to dimenze, které určují typ orientace a emoční rovnováhu člověka; tyto rozměry vykazují vrozený neurofyziologický základ a tím pádem je nelze snadno měnit. (Cakirpaloglu, 2012) Pokud se tyto dimenze zkombinují, je možné dojít ke klasickým typům temperamentu a to tak, že dimenze dané do souřadnicového systému vytvoří 4 kvadranty temperamentových typů, viz obrázek č. 1. (Pružinská, 2005)

Obrázek č. 1

Nyní k první části dimenze. Extrovert je charakteristický společností, má rád kolem sebe lidi, se kterými může mluvit, nerad čte nebo studuje sám; je dobrodružný, často riskuje, je optimistický, má sklon k agresi a snadno ztrácí náladu a trpělivost. (Říčan, 2010) Oproti němu introvert je uzavřený, tichý, drží si odstup, vážný, citlivý, lépe snáší nudu a spolehlivý. (Pružinská, 2005) Co se týče druhé části dimenze – úzce souvisí s první, jelikož člověk, který je neurotický (labilní) bývá úzkostný, nepokojný, má hodně starostí, je citlivý; protipól lability je emocionální stabilita. (Říčan, 2010)

Poslední teorií, o které se chci zmínit je Konstituční teorie E. Kretschmera. Ta vychází z pozorování pacientů psychiatrie, jež nám ukazují souvislost se stavbou těla a charakteru. (Nakonečný, 2015)

Kretschmer uvádí 3 tělesné typy:

- Astenik (leptosom) – jedinec štíhlé a vytáhlé postavy, nízká tělesná váha v porovnání s celkovou velikostí;

- Atlet – svalnatý, se silnou kostrou, pohyblivý;
- Pyknik typ – zaoblený, podsaditý, střední výška, kratší končetiny, plešatý. (Cakirpaloglu, 2012)

K těmto typům těla Kretschmer přidal příslušnou povahu (Cakirpaloglu, 2012), kde astenikové mají schizothymní povahu – jsou přecitlivělí, chladní, amorální; atleti jsou viskózními typy – pasivně družní, pohybliví, flegmatictí i výbušní a pyknik typy jsou cyklothymní – přátelští, otevření, humorní, pohodlní a přizpůsobiví. (Nakonečný, 2015) Kretschmerova teorie také není ta, kterou bychom se mohli řídit; kritici vyzdvihují nedostatek přesných měření mezi typem temperamentu a typem těla. (Cakirpaloglu, 2012)

1.1.2. Schopnosti

Dalším elementem, ze základní skupiny vlastností osobnosti, jak uvádí Pružinská (2005), jsou schopnosti. Dle mého názoru tato kapitola patří do mé práce, protože schopnosti jsou také prvkem, který ovlivňuje osobnostní charakteristiky související s výkonem u mnou zvolených studentů.

Téměř každý z nás ví, že má nějaké schopnosti, které potřebujeme k tomu, abychom dosáhli nějakého cíle. Pod pojmem schopnosti rozumíme všeobecné vlastnosti osobnosti, jež určují stupeň výkonnosti. (Pružinská, 2005) Lidé ze sebe vydávají různou úroveň výkonu, jelikož na každého působí jinak vnější a vnitřní podmínky; ty vnitřní dispozice, které nás nutí k určitému výkonu, se nazývají schopnosti (Nakonečný, 2013). Více o výkonu a výkonnosti se budu věnovat v kapitole dva. Co je podstatou té oné vnitřní dispozice není zcela jisté, ale většina autorů míní, že vznikají na základě vrozených vloh, jež jsou ovlivněny genetikou; vlohy jsou předpokladem pro utváření určitých schopností. (Pružinská, 2005) I když jsou schopnosti jakési vnitřní dispozice, získáváme je zkušeností (cvičením či proškolením). (Nakonečný, 2009)

Zde se dostáváme k dalším pojmům, které se schopnostmi souvisejí, a těmi jsou nadání a talent. Objevuje se řada různých definic k těmto pojmům. Někteří autoři tvrdí, že jsou to synonyma, další se pokouší vymezit tyto pojmy po stránce kvantitativní a kvalitativní stránce, což přináší také velké rozdíly. (Hříbková, 2009) Mnozí autoři se však shodují na tom, že máme vlohy – což jsou vrozené dispozice, dále pokračuje nadání, jakožto mimořádně vyvinuté vlohy a talent, kterým jsou naučené mimořádné dispozice. (Nakonečný, 2013)

V praxi se setkáváme také s pojmem genialita, který je nejvyšším stupněm rozvoje schopností, představuje mimořádně rozvinutý talent; takovému génie můžeme rozdělit na ty, kteří velkou část geniality zdědili a druzí se jimi stali díky tvrdé práci na sobě. (Pružinská, 2005)

Řekli jsme si, co schopnosti jsou a jaké pojmy s nimi souvisejí. V následujícím odstavci bych se ráda zmínila o dvou základních děleních, která mají význam pro praxi. Prvním z nich je to, že schopnosti můžeme dělit na obecné a specifické (Nakonečný, 2013)

Obecné schopnosti se vztahují k více druhům činností, mají tedy větší rozsah působnosti a specifické schopnosti se týkají pouze určité činnosti, jako například sport, hudba nebo umění. (Pružinská, 2005) Druhé dělení vzniklo z faktorové analýzy, kterou stanovil v roce 1959 J. P. Guilford, který rozdělil schopnosti na 3 dimenze:

- a) Percepční schopnosti – ty se týkají vizuálnosti, vnímavosti zvuků, sluchového rozlišování, smyslu pro rovnováhu a pozornosti,
- b) Psychomotorické schopnosti – sem řadíme sílu, rychlost, statickou přesnost, koordinaci pohybů a obratnost,
- c) Intelektovou – paměť, myšlení, poznávání a hodnocení. (Nakonečný, 2013)

Zmíněné druhé dělení nám může připomenout oblast didaktickou, v níž se snažíme pomocí taxonomií určit cíle výuky či kroužku, což se týká také rozdílnosti úrovně schopností žáků. Závěrem je tedy vhodné podotknout, že stupeň rozvoje schopností člověka je zdrojem individuálních zvláštností mezi lidmi a zvýrazňuje originalitu každého jedince. (Pružinská, 2005)

1.1.3. Charakter

Třetím bodem ze základní skupiny vlastností osobnosti je charakter. Dle mého názoru nemalá součást jedince, která ovlivňuje jeho osobnostní charakteristiky a zajisté hrála roli u respondentů vyplňující můj dotazník, který je součástí této práce.

Slovo charakter svůj původ nachází v řečtině od slova charaktíras, česky vryp, vrývat se. (Cakirpaloglu, 2012) Opět se setkáváme s řadou nejasností, co tento pojem vlastně znamená. Myslím si, že je to převážně proto, že čím je slovo více abstraktní, tím je hůře uchopitelné. Odborníci se dělí na ty, kteří spojují charakter s vůlí nebo s osobní morálkou, a pak na ty, jenž tvrdí, že charakter se spojuje s hodnocením celé osobnosti (Nakonečný, 2013)

Každý pohlíží na charakter a osobnost jinak; tak vznikla i nová věda na zkoumání lidské povahy – charakterologie. (Pružinská, 2005) Z definice popsané v předcházející větě, vznikla definice, která je ze všech zatím nejjasnější. Autor zde tvrdí, že charakter reprezentuje psychologický koncept jedinečného souboru získaných osobnostních vlastností, jež zaručují důslednost v morální a etickém vyjádření člověka. (Cakirpaloglu, 2012) Psychologové se také již řadu let, kromě definice, nemohou shodnout ani na podstatě tohoto pojmu. (Nakonečný, 2013) Snahou je přiblížit se vymezení charakteru, kde autoři říkají, že charakter je jakási osobní snaha, touha a chtění po hodnotě – zde vidíme oblast hodnocení (Nakonečný, 2015) a zároveň charakter patří do morální oblasti, jelikož úroveň charakteru se odráží od norem, které daný jedinec dodržuje. (Pružinská, 2005). Vychází z potřeb člověka (Hoskovec, 2002), zde usuzujeme, že se opírá o hodnotovou orientaci jednotlivce. Charakter, jakožto získaná dispozice, se formuje celý život v procesu učení a získávání nových zkušeností. (Cakirpaloglu, 2012) Sám člověk jej může určitým chováním pozměnit, neodkrýt ho úplně; nejvíce je však charakter odhalen v situacích pozorování, kdy si to jedinec neuvědomuje. (Hoskovec, 2002)

Co se týče vývoje charakteru u člověka, opět na něj není jednotný názor. Nejčastěji se setkáváme s tímto dělením:

- 1) Amorální typ charakteru v kojeneckém věku, kdy dítě nebere ohled na zájmy druhých, je egoistické a bez zábran,
- 2) Prospěšný charakter v raném dětství, kdy si jedinec zvnitřňuje principy chování, snaží se chovat s ohledem na ostatní, chybějící vnější kontrola může způsobit chování bez hranic,
- 3) Konformní charakter projevující se v pozdějším dětství – je zde pokračování internalizace chování s ohledem na druhé, více vnitřní kontroly a méně egoismu,
- 4) Iracionálně vědomý charakter v adolescenci a v dospělosti – zvnitřněny abstraktní hodnoty (čestnost), usuzování správného a nesprávného, avšak s nedostatkem zřetele k případným důsledkům,
- 5) Racionálně altruistický – nejvyšší stupeň morálního vývoje, člověk jedná s ohledem určitou situaci a na druhé. (Nakonečný, 2013)

Současná psychologie tvrdí, že nejednotnost definování, stanovení pevné struktury a určení vývoje, způsobil prvotní nezáměr zkoumání charakteru. (Cakirpaloglu, 2012)

1.1.4. Zájmy

Poslední skupinou ze základních vlastností osobnosti jsou zájmy. Ty souvisejí s výzkumným vzorkem v mém zkoumání asi nejvíce viditelněji, jelikož povolání, jež si studenti vybrali, se odvíjí právě od toho, co je zaujalo. Kromě kategorie osobnost a její vlastnosti lze zájmy zařadit i do motivace; pro přehlednost a ucelení kapitoly jsem je zařadila právě zde.

Zájmy označují pozitivní emoční hodnocení určité situace a zároveň snahu danou situaci lépe poznat a věnovat se činnostem s ní spojeným. (Kohoutek, 2002) Důležitým znakem, jak již z definice vyplývá, je trvalejší pozornost vůči některým věcem. (Nakonečný, 2013) Zájmy dělíme většinou podle aktivity, na níž jsou zaměřeny, jako například zájem o ideu, myšlenku (vědecké, literární), zájem o lidi (kontaktní, sociální) či zájem o věci (sbírání, třídění materiálu). (Pružinská, 2005). Můžeme je taky rozlišit podle toho, zda jsou široké/úzké, povrchní/hluboké, stálé/přechodné či aktivní/pasivní. (Smékal, 2002) Zájmy jsou významným prvkem podmiňujícím úspěchy ve škole, v práci i v životě (Kohoutek, 2002), jelikož vedou k tomu, abychom daný předmět (nebo lidi) poznávali stále více do hloubky a aby se tím zvýšila produktivita a kvalita naší práce (Nakonečný, 2013).

1.2. Význam osobnostní charakteristiky

V předchozí kapitole jsme si nastínili, co znamená pojem charakter. Nyní přecházíme od něj k pojmu charakteristika, o níž se autoři zmiňují, že spolu souvisejí. V případě charakteristiky máme na mysli popisování vlastností osobnosti. (Nakonečný, 2013) O charakteru osobnosti rozhodují jednotlivé charakteristiky. (Smékal, 2002) Významem osobnostních charakteristik je podle mého názoru to, že nám umožňuje lépe popsat a pochopit osobnosti lidí kolem nás. Například, když ve škole děti píší slohovou práci na téma Charakteristika blízkého člověka, vždy popisují jedince, jak ho vidí svými očima. Určování osobnostních charakteristik se využívá mnoha oborech jako diagnostický prostředek, jelikož nám to pomáhá lépe pracovat s klienty. (Kopecká, 2012) Využití je také možné například při přijímacích pohovorech na pracovní místo, abychom dokázali přijímat kompetentní zaměstnance nebo při řízení volnočasových aktivit, kde v rámci výchovy ve volném čase se děti snažíme skrze jejich osobnostní charakteristiky formovat.

Osobnostní charakteristiky lze vymezit podle následujících bodů:

- Jako souhrn vlastností vyjadřující základní přístupy, postoje, mínění o smyslu života,
- Soubor charakteristik, kterými je formulován obsah, určitý systém a utřídění základních vztahů jedince vzhledem k realitě (to znamená vztahy v rodině, k vrstevníkům či ke společnosti),
- Systémové uspořádání zájmů a motivů projevující se ve volnočasových aktivitách,
- A souhrn osobnostních charakteristik, jež vystihují sílu zaměřenosti – jsou jimi například rozhodnost, sebekázeň či cílevědomost. (Hoskovec, 2002)

Dle mého názoru význam osobnostních charakteristik se odvíjí také od schopností a zájmů, kterými momentálně disponujeme. Některé vlastnosti odrážející se právě od zájmu, našich postojů či chování mohou časem obnovovat. (Helus, 2011) Může tomu tak být i v závislosti na změně prostředí (Hoskovec, 2002), které mu vytváří jiné podmínky pro svou realizaci.

1.3. Volba kariéry v závislosti na osobních charakteristikách

Každý z nás ve svém životě někam směřuje. Snažíme se najít ve svém životě povolání, které by ho mohlo zajímat, určitým smyslem i naplňovat a pro život ve společnosti uživit. Opět se dostáváme k jednotlivým základním skupinám osobnostních charakteristik, které jsem se snažila vystihnout v předchozích kapitolách. Při volbě kariéry je dobré si odpovědět na několik otázek, jako například co chceme dělat, jestli jsme schopni pracovat s lidmi nebo spíše o samotě, zda jsme zodpovědní nebo co je pro nás důležité. (Schwalbe a kol., 1995) Zde můžeme vyčíst, že je potřeba si odpovědět na otázky ohledně svého temperamentu, zájmů a schopností. Máme velkou výhodu při hledání toho ideálního zaměstnání, pokud známe své silné a slabé stránky osobnosti, jelikož nám to umožní zaměřit svou pozornost například v komunikaci při ucházení o místo. (Čákr, 2010) V tomto případě se nemusíme bát, když na nás budou kladeny větší nároky, jelikož víme, že i chyby nás posouvají dále v kariéřním růstu. (Bělohlávek, 1994)

Existuje mnoho druhů práce - jinak zaměřená, práce jinak placená; s tím souvisí také pracovní spokojenost či nespokojenost, jenž je významnou složkou celkové životní spokojenosti. (Nakonečný, 2013)

Znovu vidíme, že volba kariéry velmi úzce souvisí s naší osobností, s tím, co nás zajímá, k čemu jsme vedeni a závisí jen na našem rozhodnutí. To je ovlivněno tendencemi upřednostňovat takové možnosti, od nichž lze očekávat největší užitek alias uspokojení našich potřeb. (Hoskovec, 2002) Výběr povolání je dán také otázkou hodnotové orientace; budoucí pracující jedinec si musí nejprve ujasnit na čem mu nejvíce záleží, o co mu jde, zda chce více peněz, kariérní růst nebo krátkou pracovní dobu. (Bělohlávek, 1994) Ne každému záleží na tom, jakým způsobem získává peníze. (Čakrt, 2010) Mnohdy se setkáváme s tím, že právě u povolání za problémové služby, lze být finančně na výši; člověk zde nabere spoustu nových zkušeností, ovšem na úkor některých hodnot. (Bělohlávek, 1994)

Jak jsme si již uvedli, volba kariéry závisí na našich schopnostech, zájmech, temperamentu i charakteru, ale dle mého názoru závisí také na našem prostředí, které nám umožňuje, abychom se rozvíjeli a určitým způsobem nás motivuje. Více se motivaci budu zabývat ve druhé kapitole.

2. Motivace

Další kapitolou, která bude obsahovat největší část v teoretické části mé diplomové práce, je motivace. Dle mého názoru je jednou z nejpotřebnějších aktivizačních složek člověka, a to proto, že bez ní bychom se k vytyčeným cílům nedostali. Motivace je důležitá při veškerém rozhodování, jelikož zásadně ovlivňuje naše další chování nyní i v budoucnosti, přičemž se motivace odvíjí od vlivů, které na nás působí, a to jak vnitřních (sny, zdraví, hodnoty), tak vnějších (rodina, škola, společnost).

V této kapitole se budu věnovat motivaci, jejím složkám týkajícím se vybraných osobnostních charakteristik u zvolených studentů, jak již vyplývá z názvu práce a určeného výzkumu, který bude součástí praktické části této práce. Zmíním se tedy o motivech, motivačních teoriích, výkonu a výkonové motivaci, motivačních tendencích výkonové motivace a v souvislosti s tématem práce se také budu zabývat výkonovou motivací a jejím vlivem na volbu povolání. Nyní je však vhodné se také zmínit o motivaci obecně.

Termín motivace označuje soubor všech intrapsychických dynamických sil/motivů, které aktivizují lidské chování k určité (pozitivní) změně. (Šmahaj a Cakirpaloglu, 2015) Motivace je tedy psychický proces, jenž chování aktivizuje a udává mu směr. (Atkinson a kol., 2003) Pochází z latinského slova moveo – hýbám, doslovně pak vyjadřuje síly hýbající chováním. (Nakonečný, 2013) Na pojem motivace pohlíží autoři z různých úhlů pohledu, ale většina z nich se shoduje na následujících bodech, kdy je motivace považována za:

- a) Odstranění vzniklé nerovnováhy,
- b) Schopnost regulace postupu k dosažení cíle,
- c) Forma učení – zpevnování formou trestů a odměn. (Šmahaj a Cakirpaloglu, 2015)

Stav, kdy nás něco/někdo motivuje, vede k takovému způsobu chování, se kterým jsme schopni dosáhnout vytyčeného cíle, určitého vnitřního uspokojení. (Hoskovec, 2002) Tento proces souvisí tedy s emocemi, chce dosáhnout kladný citový prožitek. (Helus, 2011) Motivaci můžeme uchopit jako diagnostický nástroj při práci se studenty (Long, 2005), a to nejen ve vyučovacím procesu. Zde se odráží i smysl či cíl mé diplomové práce (jak jsem již představila v úvodu), jímž bych chtěla poukázat na potřebu motivace ve volném čase, který je součástí mého oboru. Dle mého názoru by měli být učitelé vnímavější, empatičtější ke svým studentům, aby učení nebavilo jen je samé, ale také studenty, kteří jsou předmětem všeho dění ve škole.

S motivací, co se týče oblasti školství:

- budou záměry a cíle snadněji dosažitelné
- vyučování (či výchova) bude zábavnější
- nepřítomnost a nezájem bude nižší
- budou týmy a jednotlivci fungovat harmoničtěji a efektivněji. (Long, 2005)

Zde vidíme, že motivace je důležitá i ve výchovně vzdělávacím procesu, jelikož uvádí v činnost poznávací procesy (Hoskovec, 2002), bez nichž by se pedagog ve své profesi neobešel.

Představili jsme, co znamená pojem motivace, čeho se týká a proč je důležitá v lidském životě. Motivace však neexistuje jen tak sama o sobě, je nutné také sdělit základní pojmy, které s ní souvisejí, a které se vztahují i k názvu a obsahu mé diplomové práce. V následujících podkapitolách vám představím základní zdroje motivace, poté se budu věnovat motivačním teoriím, jež jsou důležité pro poznání procesu motivace, a na závěr této kapitoly se zmíním o výkonu a výkonové motivaci, která hraje roli i v praktické části mé práce.

2.1. Motivy

Pojmy, které představíme v této kapitole, jsou s motivací velmi úzce spojeny. Často bývají navzájem zaměňovány, a to i se samotnou motivací. (Nakonečný, 2013) Motivem chápeme vnitřní činitel, hybnou sílu, která jedince nebo jiný organismus vede k aktivnímu vyjádření se (Říčan, 2009), tendence vedoucí k určitému cíli. (Cakirpaloglu, 2012) Motivace je však považována za proces, stav, který v sobě ukrývá nerovnováhu fyzického a sociálního bytí jedince, což směřuje k uspokojení. (Nakonečný, 2014) V češtině bychom mohli říci, že motiv je podstatné jméno, kterým nazýváme určitou pohnutku a motivace sloveso (motivovat), které uvádí člověka v nějakou činnost. V souvislosti s motivem je důležité se také zmínit o pojmu potřeba, což je základní složka, vnitřní zdroj motivu. (Helus, 2011) Nyní rozebereme pojem motiv více dopodrobna, budeme se zabývat jeho druhy, funkcemi a klasifikací.

Jak jsme si již v předchozím odstavci uvedli, motivem chápeme určitou tendenci, která směřuje k určitému cíli. (Cakirpaloglu, 2012) Je to činitel, který může působit jak v danou chvíli, například žízeň, tak činitel označující trvalou vlastnost určitého jedince, jako například pocity bezpečí a jistoty, které se vyskytují u lidí v různé časové a silové frekvenci. (Říčan, 2009)

S tím souvisí i funkce motivu, kterými jsou:

- a) určitý cíl a tím i směr
- b) odlišnost zaměření na cíl
- c) určitá intenzita
- d) určitá trvalost. (Šmahaj a Cakirpaloglu, 2015)

Motivy se liší jednak odlišností kultur, tak také odlišností jednotlivých osob v dané kultuře. (Nakonečný, 2013) Co se týče odlišné síly motivu, ovlivňují ji 2 hlavní faktory:

- Vnitřní stav subjektu (např. uplynulá doba od určité situace – potřeba hladu),
- Přítomnost a povaha pobídky (její blízkost) a
- Individuální dispozice. (Říčan, 2009)

Nyní k základní klasifikaci motivů. Nejvíce autory je schvalováno rozdělení motivů na primární a sekundární, vrozené a získané a biologické, psychické a sociální. (Cakirpaloglu, 2012) Motivem primárním, také nazývaným jako biogenní, vrozený či nenaučený, se rozumí časově prioritní či podstatný vnitřní důvod chování jedince. (Šmahaj a Cakirpaloglu, 2015) Podle Říčana (2009) sem řadíme zpravidla primární biologické potřeby, o nichž bude řeč v následující podkapitole o Motivačních teoriích. Mezi motivy sekundární patří motivy získané během života, ty, které člověka formují. (Šmahaj a Cakirpaloglu, 2015) Příkladem těchto motivů může být potřeba peněz, nakupování, prestiž nebo zdraví. (Říčan, 2009) Jelikož jsme představili primární a sekundární motivy, není nutné se již rozepisovat o vrozených a získaných, neboť bychom mohli říci, že jsou jejich synonymy. Mezi biologické motivy řadíme všechny potřeby lidského organismu (Cakirpaloglu, 2012). Dalo by se říci, že opět zde můžeme spojit se synonymy vrozených a primárních motivů. Autoři však tuto teorii rozvíjí, jelikož existují i biologické potřeby, které člověk získává – například potřeba nikotinu či alkoholu (Šmahaj a Cakirpaloglu, 2015), tudíž je nemůžeme označit synonymem vrozené. Oproti tomu motivy, jež nazýváme sociálními, nemusí pramenit z biologických potřeb, ale spíše z psychologických. (Cakirpaloglu, 2012) Zde se objevují potřeby spojené se společenským chování, lidé se učí kontaktu ve skupinách, interakci s rodinou a celou společností. (Krejčová, 2011) Posledními motivy, které rozlišujeme, jsou psychické motivy. Ty vznikají během vývoje člověka a týkají se potřeb jako je autonomie či duševní pohoda. (Šmahaj a Cakirpaloglu, 2015)

Mimo jiné existuje různé třídění motivů na:

- Motivy abstraktní (estetické zážitky) a konkrétní (návštěva festivalu) a
- Motivy vědomé a nevědomé (Nakonečný, 2013), přičemž nevědomé zkoumá a zdůrazňuje psychoanalýza (Šmahaj a Cakirpaloglu, 2015)

2.2. Motivační teorie

Motivačních teorií nalezneme několik. Budeme se věnovat pěti nejvýznamnějším, které se, dle mého názoru, vztahují ke mnou zkoumané problematice. Neopomeneme také tu, podle níž se většina lidí orientuje ve svých profesích nebo z níž mnoho psychologů vychází. Tou je teorie potřeb amerického psychologa Abrahama Maslowa, o níž se zmíníme nejprve.

Maslow vytvořil teorii potřeb, v níž sestavil hierarchii základních všeobecných potřeb od té nejnnutnější, která potřebuje rychlé uspokojení až po nejvyšší, ke které bychom měli směřovat. (Nakonečný, 2013) Hlavním stavebním kamenem je idea, že jádrem jsou biologicky determinované potřeby. (Šmahaj a Cakirpaloglu, 2015) Tuto teorii ovlivnila humanistická psychologie, do níž Maslow přispíval svým zkoumáním; mimo jiné se také využívá v managementu. (Nakonečný, 2014) Proces zkoumání Maslow prováděl na zdravých a silných osobách (Šmahaj a Cakirpaloglu, 2015), a vychází z jeho klinické praxe v New Yorku. (Nakonečný, 2014) Hierarchie systém potřeb Maslowa se skládá z následujících položek:

- 1) Fyziologické potřeby – jakožto základní kámen, řadíme sem potřeby jídla, pití, spánek, sex či kyslík,
- 2) Dalším pilířem jsou potřeby bezpečí a jistoty, kde nalezneme také potřeby ochrany, pomoci, péče a zajištění existence,
- 3) Potřeba sounáležitosti a lásky, kde řadíme přijetí druhými, přátelství, potřeba být milován a moci milovat,
- 4) Potřeba uznání a ocenění
- 5) A posledním stavebním kamenem na vrcholku pyramidy je potřeba seberealizace – rozvíjí se myšlenky o sebezdokonalování se, realizaci svého osobního růstu. (Drapela, 2011) Tento stupeň Maslow považuje za proces naplnění lidských ambicí a potřeb. (Šmahaj a Cakirpaloglu, 2015)

Maslow dále rozlišuje a označuje potřeby na nižších stupních pyramidy jako D-potřeby (deficitní, nedostatkové) a na vyšších stupních B-potřeby (bytí neboli rozvojové). (Helus, 2011) Pokud jsou D-potřeby uspokojené, objevují se vyšší, kde se intenzita jejich uspokojování nesnižuje, ale naopak spíše roste. (Šmahaj a Cakirpaloglu, 2015)

Další teorií, která se také týká potřeb, je soubor názorů amerického psychologa Henryho Murrayho, kterou nazval Komplexní teorie motivace. (Plháková, 2003) Potřebu definuje jako sílu ovlivňující vnímání, myšlení a prožívání, zároveň něco, co motivuje určité chování. (Vágnerová, 2016) Je chápána tedy jako to, co člověk chce a o co se snaží. (Šamánková a kol., 2011) Murray ve své teorii rozděluje potřeby na dvě hlavní kategorie, a to primární (viscerogenní) a sekundární (psychogenní). (Plháková, 2003) Primární potřeby označuje jako vrozené, řadí k nim potřeby nedostatku (potravy, kyslíku), přebytku (urinace, sexuálního vybití) a obrany a útěku (vůči bolesti a škodlivostem), kdežto sekundární potřeby jsou získané. (Šamánková a kol., 2011) Zde řadí potřeby úspěchu, začlenění, autonomie, podřízení, podpory a poznávání. (Vágnerová, 2016) Kromě zkoumání samotné potřeby je důležité se zmínit o dalších dvou pojmech, které se váží k Murrayho teorii. Těmi jsou tlak a téma. (Plháková, 2003) Vychází z předpokladu, že osobnost jako celek je tvořený potřebou a tlakem. (Šamánková a kol., 2011) Mnohé potřeby se v životě projevují spontánně nebo jsou zaktivizovány určitými tlaky vyvolávajícími buď touhu něco získat, či se něčemu vyhnout. (Plháková, 2003) Tlak můžeme tedy definovat jako vše, co prostředí od člověka očekává, že to splní. (Šamánková a kol., 2011) Co se týká tématu, to Plháková (2003) označuje jako výsledek vzájemného působení tlaků a potřeb.

Třetí známou teorií, kterou si uvedeme, je Dvoufaktorová teorie Frederika Herzberga. Tento psycholog odhalil, že se na pracovišti vyskytují 2 faktory, které ovlivňují motivaci zaměstnance – jsou jimi faktory hygienické a motivační. (Doležal a kol., 2012) Pauknerová a kol. (2012) uvádí, že se jedná o dvě kategorie protikladných potřeb, a to potřeby vyhnout se bolesti a potřeby mentálního růstu. Hygienické faktory můžeme chápat jako prevenci pracovní nespokojenosti. (Tureckiová, 2004) Abychom byli v obraze, co to znamená, myslí se tím, že nedostatek hygienických faktorů způsobuje nespokojenost, ale zároveň samotné jejich uspokojení nevede (nemusí vést) ke spokojenosti na pracovišti. (Doležal a kol., 2012) Mezi tyto faktory řadíme pracovní zařazení, vztahy na pracovišti, pracovní podmínky, mzdu, jistotu pracovního místa, řídicí činnost vedoucího a bezpečnost práce. (Pauknerová a kol., 2012) Nakonečný (1992) nazývá tyto faktory jako frustrátory. Hygienické faktory označujeme také jako vnější, nepřímé faktory, jelikož vedou k uspokojování sociálních potřeb. (Tureckiová, 2004)

Naopak motivační faktory jsou vnitřními potřebami, neboť k nim patří osobnostní rozvoj, prožitek z výkonu a úspěchu, odpovědnost a uznání, což bychom mohli srovnat s B-potřebami u Maslowa; hygienické bychom mohli přirovnat k jeho D-potřebám (Pauknerová a kol., 2012) Jejich nedostatek nezpůsobuje sice nespokojenost, ale na druhou stranu jejich uspokojení vede ke spokojenosti. (Doležal a kol., 2012) Motivační faktory zapříčiňují lepší výkonnost v pracovním procesu. (Tureckiová, 2004)

Předposlední teorií, o níž se zmíníme, je Freudova psychoanalytická teorie pudů. Tento pohled na motivaci je charakteristický tím, že klade důraz na nevědomé motivy; Sigmund Freud přišel s myšlenkou, že chování jedince ovlivňují síly, jež nemůže příliš kontrolovat. (Vágnerová, 2016) Determinující síly lidského chování jsou součástí vědomé, předvědomé, ale hlavně nevědomé složky. (Pauknerová a kol., 2012) Freud nevědomí chápe jako určující faktor psychické dynamiky osobnosti, jehož zdrojem jsou potlačené duševní obsahy (přání, představy). (Nakonečný, 2009) Obsah nevědomí lze poznat pouze skrze neuvědomované projevy lidského jednání, či chybných úkonů. (Pauknerová a kol., 2012) Autor této teorie přirovnává nevědomí k nejnižšímu stupni struktury osobnosti, jež Freud stanovil a nazval jej ID. (Drapela, 2011) Zde se nachází nejrůznější pudové síly, z nichž základní pojmenoval:

- Erós – pud života a
- Thanatos – pud smrti. (Vágnerová, 2016)

Každému z nich přidal svou charakteristiku. Erós je řízen principem slasti a je zaměřen na sexuální aktivitu jedince (Drapela, 2011), snaží se dosáhnout okamžitého uspokojení. (Vágnerová, 2016). Pud Thanatos je více destruktivní a agresivní. (Pauknerová a kol., 2012) Tyto pudy, jež jsou v nevědomí, tím pádem jsou mnohdy těžce regulovatelné, jsou v neustálém konfliktu s vědomím, kde se projevuje osobní morálka. (Nakonečný, 2009) Pudové tlaky jsou vrozené, většinou jejich význam jakožto psychické potřeby postupně roste a rozvíjí se až během života. (Vágnerová, 2016)

Dle mého názoru nás pudy nevědomě motivují k různým činnostem, které by náš rozum nemusel schválit, a je zapotřebí si dát pozor, kontrolovat naše chování, abychom tím někomu neublížili, zejména pak sobě. Jako nejčastější případ mě napadá předčasné těhotenství, které vzniklo ve vysokém stádiu opilosti.

Poslední teorií nebo spíše metodou, která vyzdvihuje 5 základních potřeb, je Pesso-Boyden psychomotorická terapie. I když se jedná o metodu, uvádím ji zde, protože je poměrně moderní, vyučuje se i na některých vysokých školách, a proto si myslím, že má zde své opodstatnění. Vznikla v roce 1961 v USA a jejími autory jsou manželé Albert Pesso a Diane Boyden-Pesso, podle nichž je metoda nazvána. (PBSP, ©2018) Tuto metodu začali rozvíjet na základě pozorování emočních stavů svých žáků během nácviku citově vypjatých rolí v hodinách herectví, kterému se dříve více věnovali. (Siřínek, ©2001) Terapie člověku umožňuje prožívat emocionální potřeby, vracet se do minulosti a stanovit si je jinak, aby byl jedinec šťastnějším. (PBSP, ©2018) Tito autoři v rámci metody určili 5 základních potřeb:

- 1) Potřeba místa – je třeba cítit se příjemně „jako doma“, vědět, že někam patřím,
- 2) Potřeba ochrany, bezpečí – nemít pocit ohrožení,
- 3) Potřeba podnětů – k životu je potřeba dostatek podnětů k rozvíjení,
- 4) Potřeba podpory – vědět, že je nám někdo nablízku, kdo nás podporuje
- 5) Potřeba limitu – znát své hranice, kam až mohu zajít. (Siřínek, ©2001)

2.3. Výkon a výkonnost

V následující podkapitole se budu zabývat výkonem, který bývá nejčastěji spojován s určitou prací a také výkonností. Kvůli tomu, že se výkon může v krátkém časovém období měnit, tím pádem nelze všechny výkony měřit podle ztráty energie za určitou dobu, je příhodné se věnovat celkové výkonnosti. (Pauknerová a kol., 2012) Nejdříve tedy k výkonu.

Výkon se obecně definuje jako určitý měřitelný produkt nějaké činnosti, ač pracovní nebo sportovní. (Nakonečný, 2013) Myslím si, že pojem výkon je tak abstraktní slovo, že je i těžko definovatelné, a proto se v mnoha publikacích uvádí ve spojitosti s pracovním výkonem nebo výkonností. Pokud bychom tedy chtěli vymezit výkon v souvislosti s prací, tedy pracovní výkon, pak je to výsledek pracovní činnosti uskutečněné v určitém čase za stanovených podmínek. (Pauknerová a kol., 2012) Výkon člověka lze vyjádřit ve třech bodech:

- a) Produktivita – poměr mezi tím, co člověk do práce vynaloží a celkovým výsledkem práce,
- b) Inovace – forma vyjádření výkonu, jenž spočívá v nových způsobech provádění činnosti, služeb či produktů,
- c) Loajalita – odhodlání a důvěra v organizaci, v to, co dělá. (Gilmeanu, 2015)

Jelikož se výkon týká i motivace, nelze opomenout na jejich vztah, který lze vyjádřit vzorcem:

$$V = f(M \cdot S),$$

kde V je úroveň výkonu (v oblastech kvality i kvantity), M je úroveň motivace (míra chtění jedince podat výkon) a S je úroveň schopností (vědomostí, znalostí, dovedností). (Bedrnová a kol., 2012) Vzorec dle Nakonečného (2013) znamená, že V je funkcí motivace a příslušných schopností, kde motivace může do určité míry nahrazovat absenci schopností, pokud však nejde o specializovaný výkon (například programátora). Výkony lidí se mohou lišit, a to i za stejné situace. (Pauknerová a kol., 2012) Většina psychologických autorů však usuzuje, že čím je motiv silnější, tím je výkon lepší, což v plné míře nemusí platit. (Nakonečný, 1992)

Jako další příklad vztahu motivace a výkonu lze uvést Yerkesův-Dodsonův zákon, nazývaný také jako obrácená U-křivka, který představuje vztah mezi úrovní motivace, náročností úkolu a výkonem. (Bedrnová a kol., 2012) Průběh křivky vyjadřuje, že ideálního výkonu je možné dosáhnout na střední úrovni motivace; nízká úroveň motivace představuje slabý výkon, vysoká úroveň naopak velmi vysoký výkon. (Nakonečný, 2013)

Stupeň ideální motivace závisí také na typu obtížnosti daného úkolu. (Bedrnová a kol., 2012) U jednoduchých úkolů, které jsou rutinní, se úrovně výkonu zvyšují se silou motivace a u složitějších úkolů, jenž bývají kreativní, nabízející mnoho variant, zvýšení motivace vede nejprve ke gradaci výkonu a poté k poklesu. (Gílmeanu, 2015)

Jak jsme si již uvedli na začátku této podkapitoly, jelikož se výkon nedá měřit ztrátou energie za určitou dobu a je lepší se zabývat výkonností (Doležal a kol., 2012), představíme si výkonnost v následujících odstavcích.

Výkonnost můžeme definovat jako určitou dispozici jedince vykonávat určitou pohybovou, intelektuální či kombinovanou aktivitu, která se hodnotí jejím množstvím, přesností a mírou únavy. (Pauknerová a kol., 2012) Existují činitelé, kteří výkonnost ovlivňují, dělíme je do 4 základních kategorií:

- 1) Technické, ekonomické a organizační podmínky – mezi ně patří celková úprava a uspořádání pracoviště, prosazované technologické postupy, hygienické faktory, způsoby zajišťování změn či odměňování pracovníků;
- 2) Společenské podmínky – k nim řadíme například styl vedení zaměstnanců, prestiž pracovníka, kvalita vztahů na pracovišti nebo také spokojenost pracovníka s profesí;

- 3) Osobní determinanty jedince – myslí se jimi tělesné a duševní dispozice člověka, jeho odbornost a stupeň kvalifikace, osobnostní vlastnosti, zájmy, motivace a zdravotní stav;
- 4) Situační podmínky – týkají se celospolečensky významné události, podnikové vlivy, náhlá onemocnění, nehody či úrazy. (Doležal a kol., 2012)

Během pracovního dne se výkonnost zaměstnanců, v našem případě studentů, mění, a to v závislosti na množství a namáhavosti řešení úkolů, na typu činnosti nebo také na ročním období. (Pauknerová a kol., 2012) Časový postup těchto změn nám ukazují výkonové křivky, které bývají zpracovány pro jednotlivé práce podle náročnosti (lehká, středně těžká a těžká). (Doležal a kol., 2012) Pro danou práci dle náročnosti lze stanovit etapy, kterými jedinec prochází, pro příklad si můžeme uvést etapy středně těžké práce:

- a) Je to rozpracování se (nácvik) – jedinec začíná ovládat potřebné pracovní činnosti a postupně dosahuje své maximální výkonnosti;
- b) Přivyknutí si na práci – osvojení si pracovního režimu, kdy zvládá dané činnosti a určitým způsobem je provádí už samostatně;
- c) Aktivace – změna motivace v důsledku samostatně prováděné práce, při níž na pracovníka doléhají negativní vnitřní a vnější podněty, musí tedy zapojit určité volní úsilí;
- d) Únava – snižování aktivního zapojení a výkonnosti člověka. (Pauknerová a kol., 2012)

V souvislosti s výkonem je důležité se zmínit také o aspirační úrovni. To je míra požadavků, které jedinec ukládá na svou osobu, cílem dosáhnout co nejlepšího výkonu (Bedrnová a kol., 2012) Ovlivňují ji životní úspěchy a nezdary a je také spojena s úrovní jedincova sebevědomí. (Nakonečný, 2015)

2.4. Výkonová motivace

V této kapitole se budeme věnovat výkonové motivaci, jejími tendencemi a souvislosti výkonové motivace s volbou povolání.

Výkonovou motivací označujeme potřebu určit si cíl a snažit se jej dosáhnout v co nejlepší možné míře. (Helus, 2011) Je to snaha člověka se posouvat dál v činnostech, v nichž se dá uplatnit měřítko kvality a ve kterých je možné dosáhnout úspěchu či neúspěchu. (Tureckiová, 2004) Teorie o výkonové motivaci v sobě zahrnuje protichůdné tendence – potřeba úspěchu a vyhnutí se neúspěchu (Jansa a kol., 2012), o nichž si povíme v následující podkapitole. Všichni lidé těmito potřebami disponují, rozdílnost je pak v jejich intenzitě.

(Bedrnová a kol., 2012) Na výkonovou motivaci mají vliv výchovné metody v rodině, ve škole, zkušenosti člověka, vrstevníci a ostatní sociální skupiny. (Pauknerová a kol., 2012) Zpravidla se utváří v raném dětství. (Plháková, 2003)

Výkonová motivace studentů má také vliv na efektivnost učení. (Hrabal a Pavelková, 2011) Osoby, které popohání dosahování výkonů, bývají zpravidla trpělivější při řešení náročnějších úkolů a více se zaměřují na budoucnost. (Helus, 2011) Cíle často dosahují formou postupného plánování činností s vyhlídkou na úspěch. (Bedrnová a kol., 2012) Mimo to, připisují jedinci více svůj úspěch obětovanému času a snaze dosáhnout cíle, než nadání či vnějším vlivům. (Helus, 2011)

Pokud bychom chtěli změřit výkonovou motivaci ve školním prostředí, můžeme využít dotazník pro žáky ohledně školní výkonové motivace, který vytvořil Národní ústav pro vzdělávání společně s školským poradenským zařízením a zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a Národní institut pro další vzdělávání v rámci evropského projektu Cesta ke kvalitě. (NUOV, ©2012) Co se týče měření motivace k výkonu existuje mnoho dotazníků. Jedním z nich je také LMI dotazník, o němž se zmíníme v praktické části mé práce, jelikož byl využit k provedenému výzkumnému šetření.

V následujících dvou podkapitolách se pokusíme rozvinout teorii o výkonové motivaci, kde se zmíníme o motivačních tendencích, na nichž výkonová motivace stojí a také o tom, jak souvisí výkonová motivace s volbou povolání, což se vztahuje k prozkoumávané problematice této diplomové práce.

2.4.1. Motivační tendence výkonové motivace

Jak jsme si již ve stručnosti uvedli v kapitole 2.4, existují protikladné tendence výkonové motivace. Jsou jimi:

- tendence nebo-li potřeba dosáhnout úspěchu
- a tendence vyhnout se neúspěchu. (Bedrnová a kol., 2012)

Plháková (2003) k nim dodává ještě potřebu vyhnout se úspěchu. Tyto tendence vychází z temperamentu každého člověka a z jeho základních potřeb, z nichž vyplývá způsob reagování jedince. (Vágnerová, 2016) Nyní si je postupně rozebereme.

Potřeba dosáhnout úspěchu

Řadíme sem ty potřeby výkonu, které souvisí s dosažením něčeho obtížného, zvládnutí fyzických překážek, překonávání sama sebe a učinit obtížný úkol co nejrychleji a nejlépe. (Výrost a kol., 2008)

Jedinci s převládající potřebou úspěchu se více orientují na činnosti, které jim přinášejí úspěch. (Bedrnová a kol., 2012) Nechtějí mít moc nad druhými lidmi, ale snaží se dokázat sobě a svému okolí, že jsou právě oni ti nejlepší. (Plhánková, 2003) Tato potřeba se pojí s kladným hodnocením sebe samého. (Nakonečný, 2015)

Mají zájem o náročnější úkoly, obvykle si vybírají středně těžké úkoly, u nichž vědí, že lze dosáhnout reálného výsledku a zároveň do něj musí vložit značné úsilí. (Helus, 2011) Lidé s tendencí dosahovat úspěchu jsou cílevědomější a ochotnější vytrvat až do skončení činnosti (Jansa a kol., 2012) Většinou si tito jedinci vybírají povolání, které jim umožní individuální úspěch, jako je právník, inženýr či architekt. (Plhánková, 2003) Svůj pracovní program mají rozplánovaný, systematický a promyšlený, bez zbytečného ostychu. (Jansa a kol., 2012)

Potřeba vyhnout se neúspěchu

Jak již z názvu vyplývá, člověk se snaží vyhnout neúspěchu, dělat věci lépe a hlavně, co nejdříve (Výrost a kol., 2008) Osoby s touto potřebou se bojí selhání, více podléhají ohrožení výkonu při soutěžích, zvláště pak u střední obtížnosti soutěže či úkolu. (Jansa a kol., 2012) Tato tendence se váže k nejistotě, neprůbojnosti a nízkému sebehodnocení. (Vágnerová, 2016) Lidé si vybírají raději úkoly buď zcela jednoduché, které není problém zvládnout, nebo naopak těžké, kde může každý selhat, a tak je zde možnost náhodného úspěchu. (Helus, 2011) Jedinci s touto tendencí jsou na rozdíl od těch, kteří se snaží dosáhnout úspěchu, pasivnější, mnohým úkonům se raději vyhýbají. (Bedrnová a kol., 2012) Na druhou stranu se mohou tito lidé vyhýbat neúspěchu tím, že se snaží dělat všechno proto, aby danou činnost dobře zvládli, vyvarovali se selhání a odhalení nějaké slabosti. (Plhánková, 2003) Může se stát, že jedinci s touto tendencí, sníží citlivost k některým podnětům a mohou mít sklony k rizikovému chování. (Vágnerová, 2016) Také velké ambice rodičů, které děti vnímají jako stálý tlak, mohou vést k minimalizaci pozitivní motivace u dětí a ke vzniku jejich strachu z nezdaru (Plhánková, 2003) Strach z neúspěchu jedinci brání stanovit si vysoké cíle. (Wagnerová, 2008)

Potřeba vyhnout se úspěchu

U výzkumu výkonové motivace v 60. letech se zjistilo, že kromě potřeby úspěchu mají někteří lidé i snahu vyhnout se úspěšnému výkonu. (Plhánková, 2003) Úspěch může být pro takového člověka zavazující, očekávají se od něj další úkony, které jsou mu nepříjemné splnit. (Vágnerová, 2016) Tato tendence se objevuje ze strachu ze ztráty postavení, obavy z odmítnutí, z pocitu, že jedinec nezvládne danou funkci, jak má. (Kent, 2006)

Pokud bychom nahlédli do školního prostředí do třídy s průměrnými žáky, je zde riziko pro nadané a pilné žáky, že se stanou obětí šikany, kdyby byli nadále úspěšní. (Plháková, 2003) Tato potřeba nemusí být vždy charakterizována jako potřeba, ale spíše chování jedince. (Hrabal a kol., 1989)

Mezi známé výzkumy, kde se o této potřebě mluvilo, patří výzkum o vysokoškolských studentkách, kterým se věnovala americká psycholožka Martina Hornerová a výzkum o budoucí kariéře žen po vysoké škole, jímž se zabývala taktéž psycholožka z Ameriky Sharon Rae Jenkinsová (Plháková, 2003)

2.4.2. Výkonová motivace a volba povolání

Na začátku kapitoly 2.4. jsme si popsali, co je výkonová motivace. Nyní se zmíníme o tom, jak se výkonová motivace pojí s volbou budoucího povolání, jelikož se vztahuje k prozkoumávané problematice v praktické části práce.

Výkonová motivace a volba povolání souvisí s pracovní motivací. Ta označuje takovou motivaci lidského chování, která je spojena s výkonem činností v zaměstnání a s pozicí na pracovním místě. (Bedrnová a kol., 2012) Podle Pelcové (2010) člověk je bytostí vyrábějící, to znamená, že ke svému životu člověk potřebuje práci, která je procesem sebeutváření. V období ve věku 20-30 let většinou člověk začíná budovat svou kariéru, je otevřený se učit novým věcem, má spoustu energie a není zatížen stereotypy. (Hroník a kol., 2009) Dle mého názoru v tomto věku člověka stále motivuje to, jak byl dříve úspěšný v oboru a podle toho si nové povolání vybírá. Mezi motivy může patřit činnost samotná, potřeba kontaktu s druhými lidmi, potřeba jistoty, smyslu života a již zmíněné seberealizace. (Bedrnová a kol., 2012) Stává se, že se absolvent vydá jiným směrem, než vystudoval. (Hroník a kol., 2009) Jak si volíme povolání se také odráží od preference potřeb. D. McClelland vytvořil teorii pracovní motivaci, kde uvádí 3 potřeby, kterými se řídíme při volbě povolání. (Tureckiová, 2004) Jsou jimi:

- potřeba výkonu – tedy touha po individuální odpovědnosti, samostatnosti, soutěžení a úspěchu,
- potřeba přátelství – člověk zde usiluje o vytváření a udržování dobrých mezilidských vztahů na pracovišti, není rád sám,
- a potřeba moci – projevuje se snahou vést ostatní lidi, přebírat odpovědnost za ně, člověk chce mít nad nimi vliv; u lidí s vyšší mírou této potřeby může docházet ke konfliktům se zájmy daného podniku. (Bělohlávek, 1994)

Správný směr životní dráhy v práci vychází z osoby člověka a je dán tím, co vše člověk zná a umí, tím, co chce a jaké jsou jeho postoje a dovednosti. (Hroník a kol., 2009)

2.4.3. Pohled výzkumů na výkonovou motivaci a volbu povolání

V této podkapitole nahlédneme do již uskutečněných výzkumů, které pojednávají o volbě povolání a výkonové motivaci. Pokusíme se zde představit souvislost mezi výkonovou motivací a volbou budoucího povolání.

Součástí osobnostní struktury člověka je výkonová motivace. (Šucha, 2010) Z výzkumu o výkonové motivaci studentů středních škol vyplývá, že ti, kteří nás vychovávají (rodiče a ostatní pedagogové) nekladou důraz na rozvoj výkonové motivace pro budoucí povolání. (Pavlas, 2015). Motivaci studentů však neovlivňují pouze rodiče, ale v současné době také masmédiá. (Chaloupková, 2011) Mezi faktory ovlivňující volbu povolání u studentů patří množství informací, které o daných profesích mají. (Nedělka, 2012) Velkou motivací pro budoucí povolání například u zdravotních sester nejsou jen peníze, ale i smysluplnost práce. (Nečasová, 2010) Ta se projevuje také u sociálních pracovníků, kteří ve výzkumu o motivaci k volbě kariéry uvedli kromě smysluplnosti, potřebu být užitečným, nápomocným a potřebu předávat lásku druhým. (Bártková, 2017) Oproti již pracujícím lidem žáci středních škol mezi nejdůležitější prvek výběru budoucího povolání řadí právě finanční ohodnocení. (Gale, 2012) Jako další motiv, který lidé uvedli ve výzkumu, je splnění životního snu, a to je vize, že v budoucnu budou pracovat právě ve vysněném povolání. (Pavlišta, 2008). Může to být také z toho důvodu, že se určitému danému povolání věnují/věnovali jejich rodiče (Machainová, 2006). Dalšími motivy, které respondenti uvedli ve výzkumech bylo to, aby dostali práci, která by je užívala, zájem o obor, ale také motiv možnosti změnit daný obor, pokud by je nebavil. (Weiserová, 2012)

Ve výzkumech se objevují také motivy spojené s hodnotovou orientací člověka, která je utvářena již od dětství výchovným působením (Bártková, 2017). Hodnoty rozhodující o volbě kariéry zejména pak u žen, jsou velmi individuální; například ženy, které si volí kariéru jsou více otevřené změnám oproti ženám, které zůstávají v domácnostech. (Matějů a Weidnerová, 2015)

V současnosti je snaha využívat služeb výchovného poradce, který má k dispozici řadu psychodiagnostických nástrojů, s nimiž je možné pozvednout kvalitu školní přípravy, (Pavlas, 2015) která by vedla k lepšímu výběru budoucího povolání. (Nedělka, 2012)

3. Obory Univerzity Palackého v Olomouci

Jak již z názvu vyplývá, tato diplomová práce se zaměřuje na studenty, kteří na Univerzitě Palackého v Olomouci studují obory pedagogické neučitelské a zdravotnické. Proto je vhodné se o těchto oborech zmínit alespoň obecně. Nejdříve se tedy budeme věnovat pedagogickým neučitelským oborům a poté zdravotnickým, jež obojí jsou předmětem mého zkoumání. Údaje, proč jsou zkoumáni, kdo a jak je zkoumán budou uvedeny v praktické části diplomové práce.

3.1. Pedagogické neučitelské obory

Pedagogickými neučitelskými obory míníme ty, z nichž student, který jej studuje nemá, podle Zákona č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících, oprávnění pracovat jako učitel v některé škole. Mezi pedagogické neučitelské obory, které momentálně fungují na Univerzitě Palackého řadíme:

- Vychovatelství – které lze studovat pouze v bakalářském studijním programu, a to jak v prezenční, tak v kombinované formě,
- Sociální pedagogiku – jenž lze studovat na úrovni bakalářského i navazujícího magisterského studia ve formě prezenční i kombinované na obou stupních,
- Řízení volnočasových aktivit – lze studovat pouze jako navazující magisterský studijní program, formou prezenčního i kombinovaného
- Rekreologii – tu je možné studovat jak v bakalářském, tak i navazujícím studijním programu ve formě prezenční i kombinované,
- Speciální pedagogiku – která se v Olomouci otevřela pro úroveň bakalářského, navazujícího magisterského a také doktorského studia, lze studovat převážně formou prezenční, u některých specializovaných oborů i kombinovaně. (Upol, ©2017)

Absolventi těchto oborů se nevěnují vyučovacímu procesu, jak jsme si již na začátku uvedli, ale mohou se uplatnit na pozicích vychovatele ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání a školský výchovných a ubytovacích zařízeních, to se týká převážně bakalářských studijních programů a absolventi navazující studijních programů mohou nastoupit jako pedagogové volného času a manažeři ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání, kulturní a vzdělávací zařízení mimo resort MŠMT, v nestátních neziskových organizacích působících v oblasti volného času dětí, mládeže, dospělých i seniorů a také v rekreačních centrech. (Upol, ©2017)

3.2. Zdravotnické obory

Pro osoby, kteří se pohybují ve zdravotnické oblasti, existují zákony vymezující jejich povolání. Jsou jimi – zákon č. 95/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta a dále zákon č. 96/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů. (MZ, ©2008)¹

Co se týče zdravotnických oborů realizovaných Univerzitou Palackého v Olomouci, jejich výčet zní následovně:

- Všeobecné lékařství – lze studovat pouze v magisterském studijním programu, jehož délka je 6 let, a to formou studia denního,
- Zubní lékařství – je k dispozici pouze magisterský studijní program na 5 let a forma studia je pouze denní,
- Fyzioterapie – je možno studovat v bakalářském a navazujícím magisterském studiu ve formě prezenční i kombinované, výhodou tohoto oboru je možnost studovat jej na dvou fakultách,
- Porodní asistentka – lze studovat pouze v bakalářském studijním programu, formou prezenční a kombinovanou, v tomto oboru lze pokračovat navazujícím magisterským oborem Intenzivní péče v porodní asistenci, a to jak formou prezenční, tak kombinovanou,
- Radiologický asistent – lze jej studovat pouze na úrovni bakalářského studia, formou prezenční,
- Všeobecná sestra – je otevřen v bakalářské studijním programu, a to jak v prezenční, tak v kombinované formě, pokud by chtěl někdo pokračovat dále může využít navazujícího magisterského studia oboru Ošetrovatelská péče v interních oborech, který lze studovat taktéž prezenční a kombinovanou formou,
- Zdravotnický záchranář – tento obor je k dispozici pouze v bakalářském studijním programu a prováděn jen prezenční formou. (Upol, ©2017)

Absolventi se mohou uplatnit v profesích, na něž je zaměřen jejich obor. Profil absolventa lze najít na webových stránkách Univerzity Palackého v Olomouci.

¹ Aktualizace proběhla v roce 2018.

PRAKTICKÁ ČÁST

4. Výzkumné šetření

V praktické části práce se zaměříme především na výzkum osobnostních charakteristik u studentů pedagogických neučitelských oborů a studentů zdravotnických oborů Univerzity Palackého v Olomouci. Podíváme se, jak se tato problematika projevuje u studentů zkoumaných oborů, jaké jsou mezi nimi rozdíly, případně v čem bychom odlišnosti mohli nalézt a snažit se odpovědět, proč se tak zřejmě stalo.

Sběr dat se konal od července roku 2017 do března roku 2018. Časové rozpětí je tak velké z toho důvodu, že v některých měsících nebylo skoro možné sehnat respondenty. Zároveň bylo potřebné sehnat dostatečný počet, aby byl výzkum adekvátní.

Nejprve se budeme věnovat krátce vymezení zkoumané problematiky, cíle výzkumu a zvolenému postupu. Dále popisu výzkumu, kde se zaměříme na jednotlivé otázky a následně se v diskuzi pokusíme objasnit, proč tomu tak je.

4.1. Vymezení zkoumané problematiky

Osobnostní charakteristiky jsou součástí lidského jednání, jež také v mnohých ohledech ovlivňuje rozhodování a budoucí zaměření lidí. (více viz podkapitola 1.2.) Výzkum se zaměřuje na vybrané osobnostní charakteristiky, jako je vytrvalost, dominance, angažovanost, preference obtížnosti, flow, ochota učit se, soutěživost a sebekontrola u studentů pedagogických neučitelských a zdravotnických oborů Univerzity Palackého v Olomouci. Týká se to jak studentů prezenční, tak kombinované formy studia. Mimo jiné se výzkumem snažíme odhalit, jaké jsou rozdíly v osobnostních charakteristikách v oborech zvolených pro zkoumání v této práci. Tyto charakteristiky byly zvoleny jednak na základě předchozích výzkumů, které jsem prostudovala a v nichž se vybrané charakteristiky vyskytují nejvíce, a také z toho důvodu, že mě tyto charakteristiky zaujaly a v prostudovaných výzkumech jsem se o nich příliš nedozvěděla.

Výzkumem se snažím také odhalit jeho potřebnost vztahující se k mému oboru Řízení volnočasových aktivit, který momentálně studuji. Potřebnost výzkumu spatřuji ve výchovném působení na jedince, zejména při určování výchovných cílů. Pokud známe jeho osobnostní charakteristiky, můžeme snadněji určit, kam by měly vychovávané osoby v životě směřovat.

4.2. Cíle, hypotézy a výzkumné otázky

Mými cíli je zjistit:

- Jaká je míra osobnostních charakteristik studentů,
- Zda existují rozdíly mezi zkoumanými obory v osobnostních charakteristikách
- Zjistit, zda jsou statistické rozdíly mezi jmenovanými obory ve vybraných osobnostních charakteristikách (vytrvalost, dominance, angažovanost, preference obtížnosti, flow, ochota učit se, soutěživost a sebekontrola)
- Zda je rozdíl mezi osobnostními charakteristikami oslovených mužů a žen
- Dle stanovených cílů určit potřebnost výzkumu, kterou vidím ve snazším určování cílů výchovy, kam směřovat chovancovo jednání k budoucímu povolání, pokud má podobné osobnostní charakteristiky jako někteří zkoumaní studenti

Ze studované literatury, ze které mimo jiné vyplývá, že pracovníci v neziskových organizacích, kam lze řadit pracovníky volnočasových aktivit, vykazují nižší míru soutěživosti a vyšší míru angažovanosti vůči druhým oproti pracovníkům v ziskových organizacích (Šucha, 2010). Stejně tak zde můžeme uvést výzkum o sociálních pedagogích, jež lze řadit mezi pedagogické neučitelské profese. Z výzkumu vyplynulo, že sociální pedagogové vykazují vyšší míru angažovanosti, a to z toho důvodu, že tito lidé dokáží být aktivní a tvrdě pracovat, když je to nutné. (Trubelíková, 2014). Dále z literatury vyplývá, že ženy studující gymnázium prokazují lepší výsledky ve schopnosti soustředit se hlouběji na určitý problém (dimenze flow) než muži (Pavlas, 2015). Zde lze zařadit ženy studující na vysokých školách, které střední školu absolvovaly a také naopak, můžeme předpokládat, že zmíněné ženy výzkumu o gymnáziích budou studovat na vysoké škole obory, na které je výzkum celé práce zaměřen. V dalším výzkumu, o výkonové motivaci v adolescenci, se lze dočíst, že chlapci vykazují vyšší míru preference obtížností, tedy upřednostňování těžších úkolů. (Pavlas, 2008) Autor uvádí vysvětlení, které bychom mohli spatřovat ve výchovném působení rodičů, jež chlapce vedou k odvedení stále lepšího výkonu. (Pavlas, 2008)

Na základě studované literatury (Šucha, 2010; Trubelíková, 2014; Pavlas, 2008; Pavlas 2015) jsem stanovila následující hypotézy.

Hypotézy

H1: Soutěživost se u studentů pedagogických neučitelských oborů je nižší než u studentů zdravotnických oborů.

H2: Ženy z výzkumného souboru vykazují vyšší míru schopnosti soustředit se na problém (dimenze flow) než muži.

H3: Muži z výzkumného souboru vykazují vyšší míru upřednostňování obtížnějších úkolů (dimenze preference obtížnosti) než ženy.

Výzkumné otázky

Pro tento výzkum byly určeny tyto problémy:

VO1: Jaký je rozdíl mezi zkoumanými obory v osobnostních charakteristikách?

VO2: Je rozdíl v osobnostních charakteristikách mezi ženami a muži ve výzkumném souboru?

VO3: Je rozdíl v osobnostních charakteristikách mezi ženami studující pedagogické neučitelské obory a ženami studující obory zdravotnické?

VO4: Jaký je rozdíl mezi zkoumanými obory ve vybraných osobnostních charakteristikách? (vytrvalost, dominance, angažovanost, preference obtížnosti, flow, ochota učit se, soutěživost a sebekontrola)

VO5: Jaký je rozdíl ve vybraných osobnostních charakteristikách mezi ženami a muži ve výzkumném souboru?

VO6: Jaký je rozdíl ve vybraných osobnostních charakteristikách mezi ženami studující pedagogické neučitelské obory a ženami studující obory zdravotnické?

4.3. Popis výzkumu

Typ výzkumu a použitá metoda

Pro své zkoumání jsem zvolila kvantitativní výzkum. Jako metodu, jež mi pomohla sesbírat adekvátní data, jsem zvolila standardizovaný dotazník, konkrétně Dotazník motivace k výkonu (LMI), který popisují Schuler a Prochaska (2003). Ten zjišťuje míru motivace dotazovaných k pracovnímu výkonu. Dotazník tvoří 170 tvrzení. Proband se k jednotlivým tvrzením vyjadřuje na sedmibodové škále od 1 – naprosto nesouhlasím až po 7 – zcela souhlasím, proband zaznačí vždy jemu nejpravděpodobnější stupeň daného výroku. Výsledkem je 17 osobnostních dimenzí, z nichž každá obsahuje 10 položek dle jednotlivých osobnostních charakteristik. Výsledky hrubého skóre jsou převáděny do staninových norem, které se vyobrazují na škále od 1 do 9, kdy číslo 5 je průměr a čím je výsledek vyšší, tím vyšší má jedinec motivaci, a naopak.

Dotazník přináší popis následujících 17 osobnostních dimenzí:

- Vytrvalost (VY)
- Kompenzační úsilí (KU)
- Dominance (DO)
- Hrdost na výkon (HV)
- Angažovanost (AN)
- Ochota učit se (OU)
- Důvěra v úspěch (DU)
- Preference obtížnosti (PO)
- Flexibilita (FX)
- Samostatnost (SA)
- Flow (FL),
- Cílevědomost (CV)
- Orientace na status (OS)
- Soutěživost (SO)
- Sebekontrola (SK)
- Nebojácnost (NE)
- Internalita (IN).

Schuler a Prochaska (2003) pak uvádějí charakteristiky jednotlivých dimenzí, včetně jejich zkratk:

Vytrvalost (VY) – je myšlena jako výdrž a nasazení sil k provedení profesních úkolů; jedinci, kteří mají vysoké hodnoty, se na svou práci soustředí a udržují si dostatečnou úroveň energie po celou dobu práce; objeví-li se obtíže zvládají je s velkým nasazením sil a zvýšeným úsilím, nenechávají se si odvést pozornost od důležitého úkolu

Příklad otázky: *Když jsem si předsevzal/a něco, co se mi stále nedařilo, pak jsem nasadil/a všechny síly, abych to přece jenom zvládl/a.;*

Dominance (DO) – je míněna jako tendence projevovat moc, ovlivňovat druhé lidi a vést je; osoby rády přebírají iniciativu, drží věci ve svých rukou, jsou ochotné převzít zodpovědnost za druhé a mají sklon používat ostatní pro svůj prospěch

Př.: *Rád/a rozhoduji o tom, co by měli dělat druzí.;*

Angažovanost (AN) – vyjadřuje osobní ochotu podat výkon, míru námahy a množství odvedené práce; tito jedinci se hodně angažují, necítí se dobře, když nemají, co na práci, nepotřebují příliš odpočívat a práce je pro ně prioritou

Př.: *Ostatní říkají, že pracuji víc, než je nutné.;*

Důvěra v úspěch (DU) – líčí anticipaci výsledků určitého jednání, a to vzhledem k možnosti zdaru; projevuje se ve vnímání úspěchu jako očekávaného výsledku činnosti; tyto osoby počítají s dosažením svého cíle i v případě nových či těžkých úkolů

Př.: *I před náročným úkolem vždy počítám s tím, že svého cíle dosáhnu.;*

Flexibilita (FX) – jedná se o způsob, jakým se člověk vyrovnává s novými situacemi a úkoly; osoby, jež mají vyšší hodnoty jsou více otevřenější a jsou ochotné se aklimatizovat na různé podmínky v povolání; změny jim nevaří naopak mají rády nové situace a dávají jim přednost

Př.: *Můj všední den je plný věcí, které mne zajímají.;*

Flow (FL) – tendence zabývat se problémy velmi intenzivně s vyloučením všech rušivých podnětů a velmi soustředěně, jedinci zabraní do práce pak zapomínají na vnější svět

Př.: *Pokud jsem zaměstnán/a nějakou zajímavou věcí, zapomínám na svět okolo sebe.;*

Nebojácnost (NE) – charakterizuje předpokládání výsledku činnosti, a to vzhledem k možnosti neúspěchu a selhání; jedinci nemají strach ze selhání ani z negativního hodnocení, nejsou ve velkém napětí při důležitých úkolech a nemají sklon k ústupkům a vyvarování se podobným situacím

Př.: *Před novým úkolem mám často strach, že udělám něco špatně.;*

Internalita (IN) – znamená způsob vysvětlení výsledků jednání, osoby interpretují výsledky a následky svého jednání vnitřními příčinami, jsou přesvědčeni, že dané úspěchy závisí na nich samotných

Př.: *Jak daleko to člověk v zaměstnání dotáhne je z velké části záležitostí štěstí.;*

Kompenzační úsilí (KU) – snaha vyhnout se neúspěchu a strachu z něj; jedinci mívají sklon ke vkládání velkého úsilí, aby se vyhnuli neúspěchu, například strachu ze zkoušek – projevuje se intenzivnější přípravou

Př.: *Obava, že se zesměšním, vede často k tomu, že vynaložím na věc zvýšené úsilí.;*

Hrdost na výkon (HV) – označuje pozitivní emocionální stav jakožto důsledek vlastního výkonu; spokojenost se zde projevuje, pokud jedinci podali maximální výkon a pocítují z něj uspokojení

Př.: *Když dokážu něco obtížného, jsem na sebe hrdý/á.;*

Ochota učit se (OU) – tendence přijímání nových znalostí, je zde touha a zájem po věděni, osoby si cení získání informací

Př.: *Když se dozvím něco nového, snažím se, abych si z toho zapamatoval/a co nejvíc.;*

Preference obtížností (PO) – označuje volbu stupně nároků a rizik u úkolů, jedinci dávají přednost výběru těžkých otázek a náročných úkolů a po zvládnutí těchto situací zvýší svou úroveň nároků; i když se objeví problém není to pro ně překážka

Př.: *Těžkým úkolem se rád/a zabývám i delší dobu.;*

Samostatnost (SA) – osoby si rády určují svůj styl práce, raději přijímají zodpovědnost za sebe a samostatně se rozhodují

Př.: Při řešení těžkého úkolu jsem radši, pokud nesu odpovědnost společně s dalšími lidmi, než abych ji bral/a sám/sama na sebe.;

Sebekontrola (SK) – týká se stylu organizace a provádění úkolů, jedinci, kteří mají vysoké hodnoty, se dlouhodobě dobře organizují, neprokrastinují, je pro ně lehké se soustředit na úkoly a dokáží se donutit k pilné práci

Př.: Často odsouvám na zítřek věci, které bych měl/a vyřídit raději dnes.;

Orientace na status (OS) – snaha dosáhnout důležité pozice v sociálním prostředí a předního místa v sociální hierarchii, převládá zde úsilí o vyhledání sociálního uznání za své výkony, snaha získat odpovědnou roli a také získání kariérního postupu

Př.: Povolání je nejdůležitější cesta, jak dosáhnout v životě úspěchu.;

Soutěživost (SO) – sklon prožívat konkurenci jako povzbuzení a motivaci pro svůj výkon; je zde snaha stále soutěžit a srovnávat se s druhými lidmi; jedinci chtějí být lepší a rychlejší než jejich soupeři

Př.: Zlobí mne, když někdo dokáže něco lepšího než já.;

Cílevědomost (CV) – jedinci si kladou cíle, mají vysoké nároky a orientují se na budoucnost; mají představu podoby řešení jejich úkolů, vytváří plány dopředu a vědí, kde se chtějí osobnostně rozvíjet

Př.: Zpravidla nejsem zdaleka spokojený/-á s tím, co se mi podařilo a pokouším se příště toho dosáhnout víc.

Použité statistické metody

Pro statistické zpracování dat byla použita parametrická statistika zpracovaná v počítačovém programu Statistica verze 13.3. Konkrétně byl, pro zjištění rozdílů průměrných hodnot zvolených skupin, použit T-test pro rozdíl výběrových průměrů dvou nezávislých výběrů.

Charakteristika výzkumného souboru

Jak bylo zmíněno v předchozích odstavcích, v rámci výzkumného šetření byl použit Dotazník motivace k výkonu – LMI. Tento dotazník byl rozdán jak v papírové (tištěné) verzi skrze osobní setkání, tak v elektronické verzi přes Google formulář.

Dotazník byl určen pro studenty zdravotnických a pedagogických neučitelských oborů Univerzity Palackého v Olomouci, kteří tyto obory momentálně studují. I přes nepřízeň respondentů se podařilo získat zkoumatelný vzorek 100 respondentů, z čehož 46 bylo ze zdravotnických oborů a 54 z pedagogických. Výzkumu se zúčastnilo 84 žen a pouze 16 mužů. Mezi respondenty zdravotnických oborů se objevili lidé, kteří studují obor Všeobecné lékařství, Zubní lékařství, Fyzioterapie, Porodní asistentka či Všeobecná sestra.

U pedagogických neučitelských oborů vyplňovali dotazník lidé z oborů Vychovatelství, Řízení volnočasových aktivit, Rekreatologie či Sociální pedagogika. Jelikož někteří respondenti studují také v kombinované formě, především studenti z pedagogických neučitelských oborů, kde studují osoby ve vyšším věku, věkové rozpětí bylo větší. Průměrný věk u probandů ze zdravotnických oborů je 22,1, přičemž nejmladší respondent měl v době testování 19 let a nejstarší 25 let. U studentů pedagogických neučitelských oborů byl průměrný věk 26,1. Nejstaršímu dotazovanému bylo v době testování 47 let a nejmladšímu 19 let. Podrobnější informace o zkoumaném souboru přináší tabulka č. 1.

Tabulka č. 1

Obor	Ženy	Muži	Prezenční forma studia	Kombinovaná forma studia	Věk 19-21 let	Věk 22-24 let	Věk 25-47 let	Průměrný věk
Zdravotnický	36	10	46	0	18	23	5	22,1
Pedagogický	48	6	36	18	20	14	20	26,1

4.4. Výsledky výzkumu

4.4.1. Popis všech osobnostních charakteristik

Výzkum probíhal dále v následujících krocích. Po sesbírání dat nastalo vyhodnocení dotazníku, které bylo přehledně zapracováno do excelového souboru. Nejprve byli vyhodnoceni všichni respondenti. Poté byli účastníci výzkumu rozděleni podle zkoumaných oborů (pedagogické neučitelské a zdravotnické). Dalším krokem bylo také rozdělení celkového souboru podle pohlaví. Všechny výsledky byly poté vyhodnoceny do statistických tabulek, v nichž byly výsledky předvedeny do statistické podoby.

Nyní představíme výsledky uskutečněného výzkumu. Následující tabulky zobrazují staninové hodnoty dotazníku LMI vždy pro danou skupinu zkoumaného vzorku. Pod každou tabulkou nalezneme legendu se zkratkami.

Pro lepší pochopení problematiky je nutné si výsledky nejdříve zasadit do kontextu. V následující kapitole (4.4.2) budou vyobrazeny výsledky vybraných osobnostních charakteristik. Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, tento dotazník je standardizovaný, to znamená, že má přesně dané normy uvedené v tabulkách. Pro vyhodnocení výsledků zvoleného dotazníku byly vybrány normy pro německou populaci, které se nejlépe slučují s výsledky výzkumu této práce. Také byl použit T-test pro zjištění statistické významnosti, kde byla použita relevantní data. Tabulky s těmito výpočty se nacházejí pod tabulkami a komentáři s výsledky dle staninových norem.

Tabulka číslo dva představuje výsledky ve staninových hodnotách pro skupinu zdravotnických oborů a skupinu pedagogických učitelských oborů.

Tabulka č. 2

**Staninové hodnoty dotazníku LMI pro skupinu zdravotnických oborů (N = 46)
a skupinu pedagogických učitelských oborů (N = 54)**

Dimenze	VY	DO	AN	DU	FX	FL	NE	IN	KU	HV	OU	PO	SA	SK	OS	SO	CV
Zdravotnické	3	4	6	2	1	2	3	2	1	1	3	3	2	4	3	4	3
Pedagogické	3	4	6	3	1	2	3	2	2	1	4	4	2	4	3	4	3

VY: Vyrvalost, DO: Dominance, AN: Angažovanost, DU: Důvěra v úspěch, FX: Flexibilita, FL: Flow, NE: Nebojácnost, IN: Internalita, KU: Kompenzační úsilí, HV: Hrdost na výkon, OU: Ochota učit se, PO: Preference obtížností, SA: Samostatnost, SK: Sebekontrola, OS: Orientace na status, SO: Soutěživost, CV: Cílevědomost

Jak je vidět dle této tabulky, výkonová motivace těchto oborů je ve většině dimenzí podprůměrná. Průměrná hodnota, ve kterém by se lidé s dobrou výkonovou motivací měli nacházet, je v pátém staninu. Respondenti ve výzkumném šetření spadli v celkovém průměru do prvního staninu, což je naprosto podprůměrný výsledek jejich výkonové motivace. Sledovaní jedinci z oborů zdravotnických dosáhli nejhoršího výsledku (staninu 1) ve třech dimenzích – flexibilita, kompenzační úsilí a hrdost na výkon.

Lze usoudit, že tito jedinci se vnímají jako ti, kteří těžce snášejí změny, bojí se otevřít novým situacím (FX), mají strach z neúspěchu, raději neriskují (KU) a také nepociťují uspokojení při podání maximálního výkonu (HV).

Studenti pedagogických neučitelských oborů vykazují stejné hodnoty v dimenzích flexibility a hrdosti na výkon. V dimenzi kompenzačního úsilí jsou na tom o stupeň lépe. Studenti těchto oborů tedy vykazují větší snahu vyhýbat se neúspěchu.

Staninové hodnoty 2, stále v podprůměrném pásmu, skončili studenti obou oborů ve čtyřech dimenzích, přičemž ve třech dimenzích naprosto stejně a ve čtvrté se liší.

Jak můžeme vidět, studenti obou oborů se popisují jako málo soustředění a ponoření do určitých úkolů (FL), jako ti, kteří si nejsou jisti danými úkoly, nevěří si (IN) a raději pracují v kolektivu, než aby museli rozhodovat sami za sebe (SA). Co se týče studentů ze zdravotnických oborů, můžeme zde vidět jistou nedůvěru, že situace nedopadne podle jejich představ, projevují se spíše pesimisticky (DU). Podobně jsou na tom i studenti pedagogických neučitelských oborů, kteří vykazují o něco větší naději, že dosáhnou úspěchu (DU).

Blíže k pásmu lehkého podprůměru, o úroveň výše, ve staninu 3, skončili studenti zdravotnických oborů v šesti dimenzích a studenti pedagogických neučitelských oborů v pěti dimenzích, přičemž ve čtyřech dimenzích jsou na tom oba obory stejně. Sledované osoby z celkového souboru vykazují nízkou odhodlanost a soustředěnost k úkolům (VY), strach ze selhání, nerozhodnost (NE), žádné úsilí o kariéerní postup (OS) ani nevykazují velké nároky na sebe, co se týče otázek o budoucím povolání (CV). Pozorujeme-li jedince studující zdravotnické obory, z výsledků můžeme říci, že prezentují jako ti, kteří netouží příliš po vědění, nemají potřebu investovat čas, aby se dozvěděli něco nového (OU) a nehledají výzvy, nepouští do těžších úkolů (PO).

Průměrných hodnot (bereme v úvahu, že se osoby ve staninu 4 mohli pohybovat se svými hrubými skóry v hraničním pásmu blíže k průměru, tedy staninu 5) dosáhli zkoumaní jedinci ze zdravotnických oborů ve třech dimenzích. Studenti pedagogických neučitelských oborů taktéž dosáhli těchto hodnot ve třech stejných dimenzích jako zdravotnické, a také v dalších dvou dimenzích. Lze vidět, že sledovaní studenti projevují snahu být iniciativní, ochotní přebírat zodpovědnost (DO), přičemž se snaží úkoly dobře zorganizovat (SK) a zároveň se srovnávají s ostatními a motivují se tak k lepším výkonům (SO). Zkoumaní jedinci z oborů pedagogických neučitelských vykazují zájem se dozvědět více informací z jejich oboru (OU) a ochotu jít i do rizikových úkolů, skrze něž překonávají překážky a posouvají se dál ve své profesi (PO).

Oba zkoumané obory vyobrazují nadprůměrnou hodnotu v dimenzi angažovanost, jež značí zapálení do svého oboru. Vnímají se jako velice aktivní, snaživí a neklidní, pokud nemají co na dělat.

Tabulku můžeme shrnout následovně. Ze 17 dimenzí skončili respondenti z řad zdravotnických oborů v dimenzích flexibilita, kompenzační úsilí a hrdost na výkon ve staninu 1 (hluboce podprůměrné), ve dimenzích důvěra v úspěch, flow, internalita a samostatnost ve staninu 2 (méně hluboce podprůměrné). V dalších šesti dimenzích, jmenovitě ve vytrvalosti, nebojácnosti, orientaci na status, cílevědomosti, ochoty učit se a preferenci obtížností, ve staninu 3 (podprůměrné), v dimenzích dominance, sebekontrola a soutěživost skončili ve 4 staninu (lehce podprůměrné) – lze jej však řadit do pásma průměru z důvodu hraničních hodnot staninu 4 a 5, a pouze v jedné dimenzi (angažovanosti) ve staninu 6, který značí lehce nadprůměrné. Co se týče studentů pedagogických neučitelských, ti nejhůře dopadli ve dvou dimenzích, a to ve flexibilitě a hrdosti na výkon, ve staninu 2 skončili tito studenti v dimenzích flow, internalita, samostatnost a kompenzační úsilí a ve staninu 3 v pěti dimenzích – vytrvalost, nebojácnost, orientace na status, cílevědomost a důvěra v úspěch.

Dále pak ve staninu 4 v dimenzích dominance, sebekontrola, soutěživost, ochota učit se a preference obtížností, a nakonec stejně jako zdravotnické obory v jedné dimenzi ve staninu šestém. Celkově lze říci, že sledovaný výzkumný soubor vykazuje nízkou výkonovou motivaci, jedinci prezentují velmi malou důvěru ve zvládnutí zadaných úkolů, strach ze selhání, spíše neočekávání úspěchu v úkolech, jistý pesimismus v pohledu na vlastní schopnost zvládat velké nároky, jsou bez ambicí, nehledají výzvy, které by je mohly posunout v životě dále. Přesto se prezentují jako jedinci, které činnosti spojené s výkonem baví.

Další tabulka vyobrazuje výsledky ve staninových hodnotách pro všechny ženy a muže ze zkoumaného souboru.

Tabulka č. 3

Staninové hodnoty dotazníku LMI pro všechny dotazované ženy (N = 84) a muže (N = 16)

Dimenze	VY	DO	AN	DU	FX	FL	NE	IN	KU	HV	OU	PO	SA	SK	OS	SO	CV
ženy	3	5	7	3	1	2	4	2	1	1	4	4	2	4	3	4	4
muži	4	3	5	1	1	2	4	2	1	1	2	2	2	4	2	4	2

VY: Vytrvalost, DO: Dominance, AN: Angažovanost, DU: Důvěra v úspěch, FX: Flexibilita, FL: Flow, NE: Nebojácnost, IN: Internalita, KU: Kompenzační úsilí, HV: Hrdost na výkon, OU: Ochota učit se, PO: Preference obtížností, SA: Samostatnost, SK: Sebekontrola, OS: Orientace na status, SO: Soutěživost, CV: Cílevědomost

Podívejme se nyní na tento soubor z jiného úhlu. Jestliže rozdělíme výzkumný soubor na muže a ženy, vidíme patrnější rozdíly, o kterých se dá diskutovat.

Dle této tabulky lze vidět, že ženy se zde představují jako velmi špatně vyrovnávající se s novými situacemi (FX), zároveň nevyvíjející příliš velké úsilí, aby se vyhnuly neúspěchu (KU) a nespokojené, i když pracují na maximum (HV). Podobně jsou na tom muži, kteří, kromě těchto tří slabostí, vykazují nízké sebevědomí, přičemž nevěří svým vlastním schopnostem a dovednostem (DU).

Ve staninu druhém, v pásmu podprůměru, se muži vyskytují ve více dimenzích než ženy. Sledovaní muži se prezentují tak, že vzniklým problémům se nevěnují příliš zaujatě (FL). Většinu pozitivních událostí, které se jim v životě přihodí, vnímají spíše jako působení štěstí než jako výsledek vlastního přičinění (IN) a zodpovědnost přenechávají druhým (SA). Tito muži nevykazují úsilí o rozšíření znalostí z oboru (OU), schopnost plánovat na dlouhou dobu dopředu (CV), dávají přednost lehčím úkolům (PO), a jejich aktivity nemají tendenci směřovat k profesnímu rozvoji (OS). Ženy jsou na tom podobně v soustředění, vnímají, že z důvodu nesoustředěnosti dlouho u úkolu nesetrvávají (FL), výsledky svých činností přisuzují spíše vnějším příčinám (IN) a prezentují se tak, že se nerady samy rozhodují (SA).

V pásmu podprůměru, ve staninu 3, jehož hraniční hodnoty se blíží lehkému podprůměru, vykazují ženy vyšší unavitelnost při dlouhodobé soustředěnosti na práci (VY). Projevují jistotu, že dosáhnou cíle i v těžkých situacích (DU), a nevyhledávají sociální uznání pro své výkony (OS). Muži zde, na rozdíl od žen, nevykazují tendenci vést a ovlivňovat druhé lidi ani ochotu za ně přebírat zodpovědnost (DO).

Sledovaní jedinci dále dosahují také staninové hodnoty 4. Ženy se jeví emocionálně stabilní (NE), snaží se být svědomité a pečlivé (SK) a projevují úsilí o to být lepší (SO).

Oproti mužům vykazují ženy větší zájem učit se novým věcem (OU), dávají přednost středně těžkým úkolům (PO) a ochotu zvyšovat nároky na to, aby se posunuly v životě dál (CV). Co se týče zkoumaných mužů, ti se v pásmu lehkého průměru jeví jako schopní snášet zátěž (NE), rozvážní (SK), projevují snahu být rychlejší než ostatní (SO) a jsou schopní nasadit síly pro zvládnutí běžných úkolů (VY).

Ženy vykazují větší tendenci vést a přebírat iniciativu (DO) než muži, kteří jsou průměrně angažovaní. Nadprůměrné hodnoty dosáhly ženy v dimenzi angažovanost, což prezentuje pocit radosti ze své práce, aktivnost a ambicióznost.

Můžeme vidět, že sledované ženy se ve svých pracovních úkonech a běžných povinnostech představují jako více aktivnější, odvážnější, jako ty, které rády přebírají za někoho (za něco) zodpovědnost, snaží se být lepšími než ostatní, více plánují a nevykazují příliš strach z nových překážek. I přesto je zde vidět určitá nelibost v ochotě přijmout změny, prezentují se jako sebekritické, i když podají výborné výkony. Zkoumaní muži projevují nízké sebevědomí, příliš nevyvíjí úsilí, aby se vyhnuli neúspěchu. Dále muži popisují, že zodpovědnost přenechávají jiným, jsou nerozhodní, nemají téměř žádné dlouhodobé cíle, u zadaných úkolů se nejeví být zcela ponoření do nich a ani se u nich neprojevuje snaha hledat nové výzvy, se kterými by mohli překonávat překážky. I přes všechny tyto nelibosti vnímají svou práci s pocitem radosti, mají o ni zájem, jsou podnikaví a aktivní.

Tyto charakteristiky nelze však vztáhnout na všechny ženy a muže studující zkoumané obory. Tento paradox, že se muži více odlišují od žen, lze zde přisuzovat velmi malému sesbíranému vzorku mužské populace.

Souhrnně lze říci, že ze 17 dimenzí, nejlépe dopadly ženy v dimenzi angažovanost ve staninu 7 (nadprůměr). Za uspokojivý výsledek lze považovat také dimenzi důvěra v úspěch, jelikož stanin 5 značí průměr. V šesti dimenzích skončily ženy ve staninu 4 (lehký podprůměr), ve třech dimenzích ve staninu 3, v dalších třech dimenzích ve staninu 2 a nejhůře v posledních třech ve staninu 1. Muži skončili o něco hůře. Ze 17 dimenzí nejlépe dopadli v jedné dimenzi, a to přímo na průměru, jež značí stanin 5. Ve čtyřech dimenzích se muži nacházejí v lehkém podprůměru (ve staninu 4), pouze v jedné dimenzi ve staninu 3, v sedmi dimenzích, což je skoro polovina, muži skončili ve staninu 2 a hluboce pod průměrně skončili ve čtyřech dimenzích.

Následující tabulka nám ukazuje staninové hodnoty dotazníku o výkonové motivaci (LMI) pro všechny ženy ze zkoumaného souboru, a to rozdělené zvlášť na ženy studující zdravotnické obory a ženy ze skupiny pedagogických neučitelských oborů.

Tabulka č. 4

Staninové hodnoty dotazníku LMI pro všechny ženy skupiny zdravotnických oborů (N = 36) a ženy skupiny pedagogický oborů (N = 48)

Dimenze	VY	DO	AN	DU	FX	FL	NE	IN	KU	HV	OU	PO	SA	SK	OS	SO	CV
Ženy Z	3	5	7	3	1	2	4	2	1	1	4	4	2	4	3	4	4
Ženy P	3	4	7	3	1	2	4	2	1	1	4	4	2	4	3	4	4

VY: Vytrvalost, DO: Dominance, AN: Angažovanost, DU: Důvěra v úspěch, FX: Flexibilita, FL: Flow, NE: Nebojácnost, IN: Internalita, KU: Kompenzační úsilí, HV: Hrdost na výkon, OU: Ochota učit se, PO: Preference obtížností, SA: Samostatnost, SK: Sebekontrola, OS: Orientace na status, SO: Soutěživost, CV: Cílevědomost

Tabulka číslo tři se věnuje všem ženám, které vyplnily dotazník o výkonové motivaci, jímž jim byl ve stanoveném čase zadán. Můžeme vidět, že výsledky žen v této tabulce se vykazují jako více pozitivnější než výsledky celkové. Přesto je nelze stáhnout na všechny ženy, které tyto obory studují. Obě skupiny skončily téměř stejně až na dimenzi dominance. Podívejme se na to blíže.

Lze vypořádat, že zkoumané ženy, studující zdravotnické a pedagogické neučitelské obory, vyobrazují, že absolutně nepotřebují zažívat kladné pocity spojované s úspěchem (HV), tím pádem ani (dle výsledků v tabulce) neprojevují sklon k investování velkého úsilí, aby se vyhnuly neúspěchu (KU). Mimo to, nevykazují ochotu se přizpůsobovat různým podmínkám v jejich profesi (FX). O něco lépe se prezentují ženy obou oborů v úplném ponoření se do úkolů (FL), u kterých však vydrží podprůměrnou dobu. Tyto ženy se vnímají jako prospěšnější, když pracují v kolektivu (SA) a neprojevují se příliš autonomně (IN). Větší snahu vykazují v dosažení určité pozice ve společnosti (OS), i když s malou nadějí dosažení úspěchu (DU) projevují snahu být odhodlané a nevzdávat se ve svém pracovním nasazení (VY).

V pásmu, blížího se průměru, se ženy vyskytují v šesti dimenzích. Podle výsledků v této tabulce vychází, že ženy se prezentují jako pocitově relativně stabilní (NE), zvědavé, chtějí se něco nového naučit, ale nesmí toho být příliš mnoho (OU), jako ty, které zkouší, kde se pohybují jejich hranice a podle toho riskují (PO) a snaží se být uvážlivé a spořádané (SK).

Mimo jiné se popisují tak, že myslí na svůj profesní pokrok, v čem (kde) se eventuálně rozvinout (CV) a projevují průměrné úsilí být jednou z nejlepších (SO). Ženy, které studují pedagogické neučitelské obory se v tomto pásmu objevují s tendencí projevit svou moc, být přesvědčivé a rozhodné (DO), což se u žen studujících zdravotnické obory nachází přímo v pásmu průměru.

Poslední dimenzí, která nám zbývá objasnit, je angažovanost. Zde se ženy obou oborů umístily v nadprůměrném pásmu, konkrétně ve staninu 7. Můžeme tedy říci, že sledované ženy se ženy představují jako velmi snaživé, ambiciózní, hodně pracují, nepotřebují mnoho odpočívat, takže by se dalo říci, že některé z nich mohou být i workoholičky.

Tabulku lze shrnout tak, že ze 17 dimenzí přibližně v polovině dimenzí ženy vyznačují podprůměrné hodnoty v oblastech investování úsilí, aby se vyvarovaly neúspěchu, a s tím je spojen nedostatek hrdosti na výkon. Dále se podprůměrnost u žen projevuje v oblasti ochoty být otevřené novým věcem, v hlubokém soustředění se na úkol, v zodpovědnosti samy za sebe i za druhé, v důvěře v předpokládaný výsledek, energičnosti a snaze mít dobrý sociální status. Ve druhé a menší polovině sledovaných dimenzí skončily ženy v pásmu průměru (zde řadím i stanin 4, v němž mnohé respondentky dopadly v hraničních hodnotách) v oblastech odvahy, učení se novým poznatkům, překonávání hranic, v plánování do budoucnosti, pečlivosti, soutěživosti a v oblasti tendence vést druhé lidi. Jedinou dimenzí, která skončila v pásmu nadprůměru byla angažovanost.

Obecně lze tabulku shrnout tak, že ze 17 dimenzí ženy obou oborů získaly hluboce podprůměrnou hodnotu (stanin 1) ve třech dimenzích, staninu 2 dosáhly ve třech dimenzích a staninu 3 také ve třech dimenzích. Staninové hodnoty 4 dosáhly ženy zdravotnických oborů v šesti dimenzích a ženy studující pedagogické neučitelské obory v sedmi dimenzích.

Zastoupení staninové hodnoty 5 mají pouze ženy ze zdravotnických oborů, a to v jedné dimenzi. Pouze v jedné dimenzi se nachází ženy obou oborů v nadprůměrné staninové hodnotě sedm.

Následující tři tabulky (č. 5, 6, 7) jsou zařazeny především z prezentačních důvodů, přičemž si plně uvědomuji, že závěry utvářené na základě souboru deseti a šesti mužů nejsou relevantní. Přesto se zde pokusím některé zajímavosti nastínit.

Tabulka číslo pět nám prezentuje výsledky všech mužů z celkového souboru, a to pro porovnání muže ze zdravotnických oborů, tak muže oborů pedagogických neučitelských.

Tabulka č. 5

Staninové hodnoty dotazníku LMI pro všechny muže skupiny zdravotnických oborů (N = 10) a muže skupiny pedagogických oborů (N = 6)

Dimenze	VY	DO	AN	DU	FX	FL	NE	IN	KU	HV	OU	PO	SA	SK	OS	SO	CV
Muži Z	4	2	5	1	1	1	4	2	1	1	1	2	1	4	2	4	1
Muži P	4	4	6	2	1	3	4	3	3	1	4	3	2	4	3	5	3

VY: Vytvrlost, DO: Dominance, AN: Angažovanost, DU: Důvěra v úspěch, FX: Flexibilita, FL: Flow, NE: Nebojácnost, IN: Internalita, KU: Kompenzační úsilí, HV: Hrdost na výkon, OU: Ochota učit se, PO: Preference obtížností, SA: Samostatnost, SK: Sebekontrola, OS: Orientace na status, SO: Soutěživost, CV: Cílevědomost

Na rozdíl od předchozí tabulky s výsledky žen, jsou zde vidět větší rozdíly mezi muži zkoumaných oborů. Je to bohužel dáno velmi malým sesbíraným vzorkem z populace mužů, takže nemůžeme tyto výsledky shrnout na všechny muže studující zkoumané obory.

Sledovaní muži, dle těchto výsledků, zcela nevykazují závislost na úspěchu, jeho potřebu (HV) a vnímají, že veškeré změny a nové situace na ně působí velmi negativně (FX). Hůře jsou na tom studenti ze zdravotnických oborů, kteří se prezentují spíše pesimisticky s malým výhledem na dobrý úspěch (DU), nevykazují ani potřebu vydat ze sebe úsilí, s nímž by se vyhnuli neúspěchu (KU). Tito muži se dále popisují tak, že se nevěnují problémům s velkou intenzitou soustředění (FL), neprojevují zájem o učení (OU), nestanovují si cíle v dlouhém horizontu času (CV) a vnímají potřebu, aby jim někdo nadiktoval, co mají dělat (SA). V poslední zmíněné dimenzi (samostatnost) jsou na tom s muži pedagogických neučitelských oborů podobně, i vzhledem k hraničním hodnotám, lze předpokládat, že se zde projevuje malá snaha, něco udělat sám. Stejně tak je tomu u těchto studentů v situaci předpokládající určitou míru úspěšnosti (DU).

O stupeň lépe, i když stále podprůměrně, jsou na tom muži ze zdravotnických oborů v situacích, kdy mají někoho vést (DO), výsledky svého jednání přisuzují spíše vnějším podnětům (IN) a je možné, že občas zariskují, ale výzvy příliš nevyhledávají (PO).

Také se u nich neprojevuje snaha dosáhnout lepšího postavení (OS). Muži, kteří studují pedagogické učitelství ve svých osobnostních charakteristikách neskončili v takovém hlubokém průměru jako studenti zdravotnických oborů, nicméně podprůměrné hodnoty také vykazují. Týká se to tendence zabývat se problémy intenzivněji (FL), způsobu, jak vidí své výsledky při řešení určitých úkolů, kdy nevykazují příliš velké sebevědomí (IN). Také co se týče osobní námahy, kterou je potřeba vynaložit, aby se vyhnuli selhání (KU), preferují spíše lehčí úkoly, ale snaha zvládnout ty těžší se zde občas také objevuje (PO). Nelze opomenout ani méně intenzivní snažení získat určité sociální postavení (OS) a dosažení stanovených cílů (CV).

V pásmu průměru se obě skupiny sledovaných mužů projeví stejně ve třech dimenzích. Muži obou oborů se hodnotí jako ti, kteří se snaží vytrvat ve svých úkolech (VY), občas jednájí neohroženě a odhodlaně (NE) a zároveň jejich přístup k řešení problémů vykazuje známky rozvážnosti a disciplinovanosti (SK). U mužů z pedagogických učitelství lze vidět úsilí dozvědět se něco nového či pochopit mnohé problémy (OU) a také projevují ochotu přebírat zodpovědnost (DO). Muži ze skupiny zdravotnických oborů v tomto pásmu vykazují projevy bojovnosti a konkurenceschopnosti (SO), což se u mužů z druhé skupiny objevuje o stupeň výše. Není již mimořádností, stejně jako u předchozích tabulek, že dimenze angažovanost dosáhla i u těchto skupin průměrných hodnot.

Souhrnně lze popsat, že muži ze skupiny zdravotnických oborů, tím, že se nachází ve velmi podprůměrných hodnotách. Vykazují známky nízkého sebevědomí, neochoty cokoli se sebou dělat, malého zapálení pro věc, úsilí o lepší postavení ve společnosti, preferování snadných úkolů a neochoty převzít zodpovědnost. Co se týče průměrných hodnot, zde se projevují muži ze zdravotnických oborů energicky, odvázně, svědomitě a s chutí být lepším než druzí. Oproti tomu muži studující pedagogické učitelství, ti se nachází v lepších podprůměrných číslech. Nejhorší jsou na tom akorát v ochotě přijímat změny a v tom, že se nehodnotí jako ctižádostiví. Tito muži nevykazují příliš vysoké sebevědomí, nepouštějí se do těžkých úkolů sami od sebe, naopak se umí zahloubat do zajímavé práce, avšak jen na krátký čas a projevují sklon k investování určitého úsilí, aby se vyvarovali neúspěchu.

Projevuje se zde snaha získat odpovědnou pozici a stanovit si cíle na delší dobu. Když se však podíváme do pásma průměru, sledovaní jedinci působí důsledně a odhodlaně, spolehlivě, horlivě při hledání nových poznatků, přesvědčivě a s chutí vyhrávat. Obě skupiny sledovaných mužů, jak ukazují všechny tabulky včetně této, jsou schopni podat větší míru námahy související s jejich povoláním. Opět však musím zopakovat, že se jedná o vzorek, jež nelze vztáhnout na všechny muže z těchto oborů z důvodu nedostatku respondentů z mužské populace.

V tabulce číslo šest máme možnost vidět výsledky všech osobnostních charakteristik ve staninových hodnotách u zkoumaných žen a mužů z oborů zdravotnických.

Tabulka č. 6

Staninové hodnoty dotazníku LMI pro ženy (N = 36) a muže (N = 10) skupiny zdravotnických oborů

Dimenze	VY	DO	AN	DU	FX	FL	NE	IN	KU	HV	OU	PO	SA	SK	OS	SO	CV
Ženy	3	5	7	3	1	2	4	2	1	1	4	4	2	4	3	4	4
Muži	4	2	5	1	1	1	4	2	1	1	1	2	1	4	2	4	1

VY: Vytrvalost, DO: Dominance, AN: Angažovanost, DU: Důvěra v úspěch, FX: Flexibilita, FL: Flow, NE: Nebojácnost, IN: Internalita, KU: Kompenzační úsilí, HV: Hrdost na výkon, OU: Ochota učit se, PO: Preference obtížností, SA: Samostatnost, SK: Sebekontrola, OS: Orientace na status, SO: Soutěživost, CV: Cílevědomost

Zajímavé srovnání nám nabízí tabulky číslo 6 a 7, které zobrazují staninové hodnoty žen a mužů v daném zkoumaném oboru. V této tabulce můžeme vidět hned několik rozdílů oproti předchozím tabulkám. Ženy i muži se vyobrazují jako ti, kteří zcela nevykládají úsilí, aby se vyhnuli neúspěchu (KU). Dle výsledků nevykazují pozitivní emoce, když odvedou výborný výkon (HV) ani přizpůsobivost novým situacím či změnám (FX). Zkoumaní muži se neprezentují jako ti, kteří by měli být přesvědčení, že správně využijí své schopnosti k dosažení úspěchu (DU), jako ti, kteří jsou schopni se intenzivně soustředit, pokud jsou kolem nich rušivé prvky (FL) a neprojevují zájem se dobrovolně sebevzdělávat (OU). Nevnímají potřebu úsilí o své osobnostní pokroky (CV) a spíše pracují na úkolech, za které nemusí mít zodpovědnost (SA). Sledovaní jedinci zde nevykazují téměř žádnou potřebu hledat příčiny vysvětlení činností u sebe, nýbrž vše připisují osudu (IN). Dámy zde projevují velmi malou míru tendence věnovat se soustředěně vzniklým problémům a zadaným úkolům (FL) a zodpovědnost za ně přenechávají druhým, pokud pracují v týmu (SA).

Pánové taktéž nejeví ochotu přebírat odpovědnost a iniciativu (DO), popisují se jako ti, kteří upřednostňují lehké úkony (PO) a nedbají na svou prestiž (OS). Ve třetím staninu se muži nevyskytují s žádnou dimenzí, kdežto ženy zde vykazují snahu jen tak se nevzdát při plnění úkolů (VY) a větší naději než muži, že dosáhnou úspěchu v rámci usilování o dosažení důležité pozice (OS).

Téměř v průměru se nachází obě pohlaví ve třech dimenzích společně. Tito studenti se jeví jako ti, kteří jednají relativně nezločně, mají kuráž (NE), posiluje je, když vyhrávají (SO) a příliš neodkládají své povinnosti (SK). Muži se ve čtvrtém staninu projevují jako neústupní a houževnatí (VY). Zkoumané ženy se vnímají jako ochotné se dále rozvíjet (OU), problémy, které se objeví pro ně nejsou ohrožením, ale spíše výzvou (PO) a usilují o dosažení vyšší životní úrovně (CV).

Průměrné hodnoty dosahují ženy v oblasti vedení lidí a ochoty přebírat zodpovědnost za ostatní (DO). Muži tuto hodnotu získali v dimenzi, která se vyznačuje vyšší úrovní aktivity a ctizádostivosti. V této dimenzi ženy dosáhly nadprůměrné hodnoty, můžeme tedy říci, že se ženy jeví více vitální a ambiciózní.

Shrňme si tedy celou tabulku. Ze 17 dimenzí se ve více než polovině dimenzí nachází muži studující zdravotnické obory v podprůměrném pásmu a jen v pěti dimenzích v průměrném pásmu. Muži se popisují jako ti, kteří nemají velké sebevědomí, neradí se dlouze na něco soustředí, nemají potřebu se dále rozvíjet a s tím spojená snaha postupovat v kariéře a raději pracují v týmu, kde na ně nespadá přímá zodpovědnost. Na druhou stranu se projevují jako nebojácní, soutěživí, energičtí, rádi si organizují čas a mají radost ze své práce. Sledované ženy dle této tabulky se jeví jako více vyrovnanější. Podprůměrné hodnoty vykazují v úsilí investovaného k vyhnutí se neúspěchu, ve ctizádostivosti, v nízké přizpůsobivosti přichozím překážkám, nesetřvačností v pracovních úkolech a minimální soběstačnosti. Také v oblasti vynakládání úsilí dosáhnout uznání, v minimálním očekávání, že se dosáhne úspěchu a v nízkém nasazení sil pro zvládnutí profesních úkolů. V pásmu průměru se projevují ženy nebojácně, snaží se být rychlejší než ostatní, jsou opatrné, iniciativní, zajímají se o nové věci, nevadí jim náročnější úkoly, mají dopředu stanovené cíle a jsou hodně aktivní v životě.

Poslední tabulka, vyobrazující staninové hodnoty ve všech zkoumaných osobnostních charakteristikách, nám představuje výsledky zkoumaných žen a mužů, kteří studují pedagogické učitelství.

Tabulka č. 7

Staninové hodnoty dotazníku LMI pro ženy (N = 48) a muže (N = 6) skupiny pedagogických oborů

Dimenze	VY	DO	AN	DU	FX	FL	NE	IN	KU	HV	OU	PO	SA	SK	OS	SO	CV
ženy	3	4	7	3	2	4	2	1	1	1	4	4	2	4	3	4	4
muži	4	4	6	2	1	3	4	3	3	1	4	3	2	4	3	5	3

VY: Vyrvalost, DO: Dominance, AN: Angažovanost, DU: Důvěra v úspěch, FX: Flexibilita, FL: Flow, NE: Nebojácnost, IN: Internalita, KU: Kompenzační úsilí, HV: Hrdost na výkon, OU: Ochota učit se, PO: Preference obtížností, SA: Samostatnost, SK: Sebekontrola, OS: Orientace na status, SO: Soutěživost, CV: Cílevědomost

Opět zde vidíme větší rozdíly než v prvních čtyřech tabulkách. Obě pohlaví se podle tabulky jeví jako zcela nezávislé na úspěchu, nepociťující pozitivní emoce, při jeho dosažení (HV). Ženy z pedagogických učitelství se vnímají jako ne sebevědomé, když se jim něco podaří, připisují to štěstí (IN), vykazují velký strach, se kterým se neumějí vyrovnat (KU). Sledovaní muži popisují, že nejsou vůbec ochotni se přizpůsobit různým podmínkám a změnám v životě (FX). Ženám toto přizpůsobení taktéž dělá problém (FX), ale jak tabulka ukazuje, dokáží se s tím vyrovnat lépe než muži. Nehodnotí se však jako příliš odolné vůči frustraci (NE). Muži i ženy, kteří studují pedagogické učitelství vykazují touhu raději pracovat ve skupině, kde si určí způsob práce, o němž společně rozhodují (SA). Sledovaní muži zde naznačují, že nepřekypují nadějí, že dosáhnou úspěchu zvláště pak využitím svých znalostí a dovedností (DU). Pod průměrem se také obě skupiny nacházejí ve snaze směřovat k profesnímu růstu (OS). Ženy, ač se jeví ve snaze být neústupné a odhodlané (VY), stále se nehodnotí jako přesvědčené, že daný úkol zvládnou za pomoci svých schopností a dovedností (DU). Muži se zde vykazují snahu věnovat se intenzivněji přicházejícím úkolům (FL), úsilí, že zvládnou bez obav jednoduché povinnosti (PO) a umění si stanovit dlouhodobé cíle, ale nezvyšují na sebe nároky (CV). Hodnotí se jako sebevědomější (IN) a vyvíjejí určité úsilí, aby se vyhnuli strachu z neúspěchu (KU), a to lépe než ženy.

Průměrných hodnot dosahují sledovaní jedinci v oblastech vedení a ovlivňování druhých lidí (DO), ochoty rozšiřování svých znalostí (OU) a disciplinovanosti (SK). Muži na rozdíl od žen, se zdají být neústupní, plní energie (VY), odvážní a rázní (NE). Naopak ženy více preferují těžší úkoly (PO), orientují se na budoucnost (CV) a vykazují schopnost se déle soustředit nad daným problémem (FL). Kromě toho se popisují tak, že se rády srovnávají s ostatními s cílem být lepší než oni (SO). Tato schopnost nechybí ani mužům, kteří jsou na tom o stupeň lépe než ženy i než muži ze zdravotnických oborů. Nadprůměrné hodnoty dosáhly obě skupiny pohlaví opět v dimenzi angažovanost, jež značí, že zkoumaný soubor je ochotný pracovat a nezahálí nudou.

Pokud shrneme celou tabulku číslo 7, opět dospějeme v tom, že ve více jak dvou dimenzích se nedočkáme průměrných hodnot. Ženy vykazují více velmi podprůměrných hodnot než muži, což je změna oproti předchozím tabulkám. Můžeme však říci, že se ženy prezentují jako ty, které si vůbec nevěří, dělají často chyby, jichž se neumějí vyvarovat, nerady se přizpůsobují novým situacím, jsou nesmělé a nejisté. Také se tyto ženy příliš neprojevují v snaze získat lepší profesní uznání a nasazovat síly pro zvládnutí úkolů. Průměrné hodnoty vykazují ženy studující pedagogické učitelské obory ve vedení lidí, v organizovanosti, ve snaze učit se novým věcem, dávat si dlouhodobé cíle a umění soustředit se i v případě těžších úkolů. To zřejmě lze určit jako kroky, které vedou k jejich nadprůměrné přičinlivosti. Co se týče mužů, v podprůměrných charakteristikách jsou na tom podobně. Výjimku tvoří schopnost delšího se soustředění, preferují raději snadnější úkoly a je zde snaha určovat si dlouhodobé cíle. V průměru jsou tito pánové kromě své angažovanosti, také stateční bojovníci. Jak je vidět, i když na tom byli muži v některých dimenzích lépe, v konečném součtu jsou na tom i v této tabulce hůře než ženská populace.

Na základě provedení T-testu si zde nyní představíme tabulky s výsledky, jež nám ukazují, zda-li se ve zkoumaných charakteristikách projevují statisticky významné rozdíly sledovaného souboru či nikoliv.

Tabulka č. 8 T-test průměrných skóre skupiny studentů zdravotnických (N=46) a pedagogických oborů (N=54) v rámci všech sledovaných dimenzí dotazníku MV.

Variable	T-tests; Grouping: Skupina: Group 1: ZDRAV Group 2: PED										
	ZDRAV	PED	t-value	df	p	Valid N zdrav	Valid N ped	Std.Dev. zdrav	Std.Dev. ped	F-ratio Variances	p Variances
VY	38,67	37,87	0,58	98	0,55	46	54	6,90	6,79	1,03	0,90
DO	40,15	40,20	-0,03	98	0,97	46	54	7,56	7,59	1,00	0,98
AN	41,02	43,20	-1,34	98	0,18	46	54	7,33	8,66	1,39	0,25
DU	35,56	37,64	-1,12	98	0,26	46	54	9,99	8,51	1,37	0,26
FX	31,36	32,05	-0,60	98	0,54	46	54	5,83	5,48	1,13	0,66
FL	33,34	34,20	-0,60	98	0,54	46	54	7,98	6,09	1,71	0,05
NE	35,95	35,07	0,38	98	0,70	46	54	12,17	10,74	1,28	0,38
IN	41,13	41,00	0,10	98	0,91	46	54	5,86	6,75	1,32	0,33
KU	27,20	31,72	-2,47	98	0,01	46	54	9,14	9,06	1,01	0,94
HV	24,02	25,59	-1,09	98	0,27	46	54	6,38	7,70	1,45	0,19
OU	34,76	37,59	-1,70	98	0,09	46	54	9,17	7,40	1,53	0,13
PO	36,93	38,62	-1,39	98	0,16	46	54	6,73	5,44	1,52	0,13
SA	32,00	31,94	0,05	98	0,95	46	54	4,54	4,88	1,15	0,62
SK	37,45	38,75	-1,12	98	0,26	46	54	5,39	6,04	1,25	0,43
OS	31,93	35,27	-1,61	98	0,10	46	54	10,52	10,08	1,08	0,76
SO	37,22	38,39	-0,80	98	0,42	46	54	6,75	7,59	1,26	0,42
CV	34,73	36,72	-1,32	98	0,18	46	54	8,20	6,72	1,49	0,16
Celkem	593,47	615,88	-1,66	98	0,10	46	54	68,12	66,52	1,04	0,86

VY: Vytřvalost, DO: Dominance, AN: Angažovanost, DU: Důvěra v úspěch, FX: Flexibilita, FL: Flow, NE: Nebojácnost, IN: Internalita, KU: Kompenzační úsilí, HV: Hrdost na výkon, OU: Ochota učit se, PO: Preference obtížnosti, SA: Samostatnost, SK: Sebekontrola, OS: Orientace na status, SO: Soutěživost, CV: Cílevědomost

Výpočet T-testu nám ukázal, že jediný statisticky významný rozdíl se ve zkoumaném souboru projevuje v dimenzi Kompenzační úsilí. Zde se studenti pedagogických neučitelských oborů vnímají jako ti, kteří více investují námahu a síly ke splnění určitého úkolu, aby se vyhnuli neúspěchu oproti studentům zdravotnických oborů, jež vykazují nižší hodnotu.

Výraznější rozdíly, ač statisticky nevýznamné, můžeme pozorovat v dimenzích angažovanost, důvěra v úspěch, ochota učit se, preference obtížnosti, orientace na status a cílevědomost. Zde se prezentují studenti pedagogických neučitelských oborů jako ti, kteří se jsou ochotní podat větší míru námahy do práce (AN), jako ti, kteří věří ve svůj úspěch (DU), ochotní se naučit více věcí (OU), volí náročnější úkoly (PO), s cílem dosáhnout určitého sociálního statutu (OS) a vůlí podávat výkony (CV).

Vykazují tak lepší hodnoty než studenti zdravotnických oborů. Zde je nutno podotknout, že uvedené výsledky nejsou statisticky významné, tím pádem je nelze shrnout na všechny studenty, kteří tyto obory studují.

Následující tabulka nám ukazuje T-test průměrných skóre skupiny žen studentek (N=84) a studentů mužů (N=16) v rámci všech sledovaných dimenzí dotazníku MV.

Tabulka č. 9

Variable	T-tests; Grouping: Pohlaví: Group 1: Ž Group 2: M										
	ŽENY	MUŽI	t-value	df	p	Valid N Ž	Valid N M	Std.Dev. Ž	Std.Dev. M	F-ratio Variances	p Variances
VY	37,82	40,43	-1,41	98	0,16	84	16	6,34	8,81	1,92	0,06
DO	40,73	37,25	1,71	98	0,09	84	16	7,65	6,38	1,43	0,43
AN	42,91	38,43	2,05	98	0,04	84	16	7,82	8,80	1,26	0,48
DU	37,80	30,81	2,87	98	0,05	84	16	8,67	10,15	1,37	0,36
FX	31,65	32,18	-0,34	98	0,73	84	16	5,46	6,58	1,44	0,28
FL	34,34	31,00	1,76	98	0,07	84	16	6,32	9,62	2,31	0,01
NE	34,19	42,25	-2,67	98	0,01	84	16	10,24	14,67	2,05	0,04
IN	41,09	40,87	0,12	98	0,89	84	16	6,19	7,20	1,35	0,37
KU	29,77	28,93	0,32	98	0,74	84	16	9,10	10,74	1,39	0,34
HV	24,77	25,37	-0,30	98	0,75	84	16	7,07	7,68	1,18	0,60
OU	37,13	31,87	2,36	98	0,02	84	16	8,03	8,80	1,20	0,57
PO	38,89	32,37	4,24	98	0,00	84	16	5,49	6,33	1,32	0,40
SA	31,90	32,31	-0,31	98	0,75	84	16	4,38	6,27	2,04	0,04
SK	38,47	36,50	1,25	98	0,21	84	16	5,87	5,03	1,36	0,51
OS	34,47	29,87	1,63	98	0,10	84	16	10,12	11,12	1,20	0,56
SO	37,83	37,93	-0,05	98	0,95	84	16	7,43	6,08	1,49	0,38
CV	36,64	31,43	2,63	98	0,01	84	16	7,37	6,56	1,26	0,63

VY: Vytrvalost, DO: Dominance, AN: Angažovanost, DU: Důvěra v úspěch, FX: Flexibilita, FL: Flow, NE: Nebojácnost, IN: Internalita, KU: Kompenzační úsilí, HV: Hrdost na výkon, OU: Ochota učit se, PO: Preference obtížností, SA: Samostatnost, SK: Sebekontrola, OS: Orientace na status, SO: Soutěživost, CV: Cílevědomost

Rozdělení dle pohlaví nám přineslo jiný úhel pohledu na zkoumaný soubor. Můžeme zde vidět více statisticky významných rozdílů, a to v dimenzi angažovanost, důvěra v úspěch, nebojácnost, ochota učit se, preference obtížnosti a cílevědomost. Nutno však říci, že zde pracujeme s malým počtem vzorku mužské populace studentů sledovaných oborů. Zajímavým zjištěním, co se týče statisticky významného rozdílu, je dimenze nebojácnost, v níž se muži hodnotí jako odvážnější než ženy. Avšak ženy se zde posuzují jako více pracovité (AN), jsou ochotné se učit novým skutečností (OU), upřednostňují těžší úkoly (PO), mají jasně stanovené cíle (CV), což může vést k tomu, že věří v dosažení úspěchu (DU).

Ač statisticky nevýznamné rozdíly, které lze je považovat za výraznější, nám ukazují dimenze vytrvalost, kde se lépe posuzují muži, dále v dimenzích dominance, flow, sebekontrola a orientace na status, kde naopak vykazují lepší výsledky zkoumané ženy.

Poslední tabulka nám znázorňuje T-test průměrných skóre skupiny žen skupiny pedagogických oborů (N=48) a skupiny žen zdravotnických oborů (N=36) v rámci všech sledovaných dimenzí dotazníku MV.

Tabulka č. 10

Variable	T-tests; Grouping: Pohlaví: Group 1: Ž-PED Group 2: Ž-ZDR										
	Ženy -PED	Ženy -ZDR	t-value	df	p	Valid N Ž-PED	Valid N Ž-ZDR	Std.Dev. Ž-PED	Std.Dev. Ž-ZDR	F-ratio Variances	P Variances
VY	37,43	38,33	-0,63	82	0,52	48	36	6,68	5,92	1,27	0,46
DO	40,12	41,55	-0,84	82	0,39	48	36	7,93	7,29	1,18	0,60
AN	43,02	42,77	0,13	82	0,88	48	36	8,77	6,47	1,83	0,06
DU	37,70	37,94	-0,12	82	0,90	48	36	8,53	8,97	1,10	0,73
FX	31,54	31,80	-0,21	82	0,82	48	36	5,48	5,52	1,01	0,95
FL	33,75	35,13	-0,99	82	0,32	48	36	6,03	6,68	1,22	0,50
NE	34,16	34,22	-0,02	82	0,98	48	36	10,58	9,92	1,13	0,69
IN	40,93	41,30	-0,26	82	0,78	48	36	6,88	5,22	1,73	0,09
KU	30,97	28,16	1,40	82	0,16	48	36	9,04	9,06	1,00	0,98
HV	24,93	24,55	0,24	82	0,802	48	36	7,46	6,61	1,27	0,45
OU	37,45	36,69	0,42	82	0,66	48	36	7,70	8,54	1,23	0,50
PO	38,79	39,02	-0,19	82	0,84	48	36	5,64	5,36	1,10	0,76
SA	31,66	32,22	-0,57	82	0,56	48	36	4,66	4,03	1,33	0,37
SK	38,79	38,05	0,56	82	0,57	48	36	6,33	5,24	1,45	0,24
OS	35,62	32,94	1,20	82	0,23	48	36	10,32	9,79	1,11	0,75
SO	37,97	37,63	0,20	82	0,83	48	36	7,82	6,99	1,25	0,49
CV	36,72	36,52	0,12	82	0,90	48	36	7,06	7,86	1,23	0,48

VY: Vytrvalost, DO: Dominance, AN: Angažovanost, DU: Důvěra v úspěch, FX: Flexibilita, FL: Flow, NE: Nebojácnost, IN: Internalita, KU: Kompenzační úsilí, HV: Hrdost na výkon, OU: Ochota učit se, PO: Preference obtížností, SA: Samostatnost, SK: Sebekontrola, OS: Orientace na status, SO: Soutěživost, CV: Cílevědomost

Ve staninových hodnotách nám výsledky po rozdělení souboru pouze na ženy ukázaly rozdíl, a to pouze v jedné dimenzi – dominance. Podíváme-li se na tuto dimenzi v této tabulce, vidíme, že nám nepřináší statisticky významný rozdíl, a dokonce ani výrazný rozdíl mezi ženami zkoumaných oborů. Stále však vykazují o něco lepší hodnotu ženy ze zdravotnických oborů. Pokud bychom hledali výraznější rozdíl, můžeme pozorovat, že ženy z pedagogických neučitelských oborů se více snaží vyhýbat chybám (KU) a dbají více na prestiž (OS) než ženy, studující zdravotnické obory. Ty jsou naopak schopny se více ponořit do určitého problému (FL).

4.4.2. Jednotlivé vybrané dimenze

Název práce svědčí o tom, že byl tento výzkum věnován převážně vybraným osobnostním charakteristikám, jež označujeme slovem dimenze. V nynější podkapitole si vybrané dimenze více rozebereme, a to podle jednotlivých tabulek. Na základě rešerše a mnou prostudovaných výzkumů byly vybrány následující dimenze: vytrvalost, dominance, angažovanost, preference obtížnosti, flow, ochota učit se, soutěživost a sebekontrola. Nejprve se podíváme na výsledky dle norem ve staninech a poté se podíváme na výsledky dle statistiky.

První tabulka reprezentuje výsledky vybraných osobnostních charakteristik obou sledovaných oborů ve staninech.

Tabulka č. 11

Dimenze	VY	DO	AN	FL	OU	PO	SK	SO
Zdravotnické	3	4	6	2	3	3	4	4
Pedagogické	3	4	6	2	4	4	4	4

Podle dotazníkových norem se vše, co spadá do staninu 3 a méně nachází v pásmu podprůměru. Staninové hodnoty 4-6 lze řadit do průměru, jelikož musíme počítat s tím, že se někteří respondenti mohli svými výsledky dostat do hraničních čísel. V pásmu nadprůměru se pak umísťují jedinci se staninovými hodnotami 7 a výše. V této tabulce vidíme, že v pásmu podprůměru se situují jedinci společně v dimenzích vytrvalost a flow. Osoby studující zdravotnické obory dále ještě v pásmu podprůměru v ochotě učit se a preferenci obtížností. Zdá se tedy, že sledovaní jedinci nevykazují pracovitost na svých úkolech dostatečně soustředěně (VY), ani zcela zaujetí zadaným tématem (FL), studenti zdravotnických oborů neprojevují touhu po novém vědění (OU) a příliš neriskují (PO). Obě sledované skupiny se však neliší průměrnými hodnotami v dimenzích dominance, sebekontrola, soutěživost a dále v angažovanosti, jenž se jako jediná blíží k pásmu nadprůměru. Lze konstatovat, že tito lidé vykazují průměrnou tendenci být zodpovědný za druhé (DO), být zapálený pro práci (AN), svědomitě organizovat své aktivity (SK) a přitom zdravě konkurovat ostatním (SO).

V další tabulce nalezneme výsledky vybraných charakteristik dle pohlaví.

Tabulka č. 12

Dimenze	VY	DO	AN	FL	OU	PO	SK	SO
Ženy	3	5	7	2	4	4	4	4
Muži	4	3	5	2	2	2	4	4

Rozdělení na muže a ženy přináší jiný pohled na vybrané osobnostní charakteristiky. Rozdíly nalezneme hned v pěti dimenzích – vytrvalost, dominance, angažovanost, ochota učit se a preference obtížností. Ženy vykazují podprůměrné hodnoty ve své výdrži, nasazování sil pro zvládnutí profesních úkolů (VY) a v tendenci věnovat se problémům zcela ponořeně (FL). V oblasti ujímání se zadaných úkolů (DO), rozšiřování si znalostí (OU), překračování svých hranic (PO), rozvážnosti (SK) a poměřování s ostatními (SO) se však ženy pohybují v pásmu průměru. Nadprůměrnou hodnotu spatřujeme u těchto žen v dlouhodobé angažovanosti, kde se vnímají, že by pro své úkoly udělaly maximum, přičemž by si během něj nepotřebovaly příliš oddychnout (AN).

Co se týče sledovaných mužů, ti se ve vybraných osobnostních charakteristikách od žen liší tím, že nevykazují tolik ochoty přebírat zodpovědnost (DO) ani touhu samostatného dohledávání něčeho nového (OU). Projevují radost ze své práce, ale netráví u ní tolik času jako ženy (AN) a raději se věnují lehčím úkolům (PO). Zajímavým rozdílem, který zde můžeme pozorovat, je to, že muži se prezentují více odhodlaní překonat zadané úkoly (VY), až na to, že se do nich nedokáží dostatečně ponořit (FL). Průměrné hodnoty dále muži vykazují ve způsobu organizace a provádění úkolů (SK) a v tendenci prožívat konkurenci jako povzbuzení a motivaci (SO).

Můžeme tedy shrnout, že muži se neprezentují příliš dobrovolně činní jako ženy, ale i tak se dokáží dostat k podobnému výsledku jako ženy.

Tabulka číslo 13 znázorňuje výsledky všech žen, které se zúčastnily výzkumu. Pro porovnání nabízí tabulka pohled na ženy jak ze skupiny zdravotnických oborů, tak ze skupiny z pedagogických neučitelských oborů.

Tabulka č. 13

Dimenze	VY	DO	AN	FL	OU	PO	SK	SO
Ženy Z	3	5	7	2	4	4	4	4
Ženy P	3	4	7	2	4	4	4	4

Vidíme zde, že kromě dvou dimenzí se ženy pohybují v průměru a v jedné dimenzi také v nadprůměrném pásmu. Sledované ženy nevykazují schopnost být trpělivé, nevydrží dlouho (VY) a s hlubokým soustředěním u zadaného úkolu (FL). Nicméně se prezentují tak, že svou práci berou vážně, jsou snaživé (AN), nebojí se přebírat iniciativu a vést druhé (DO) – převážně pak ženy studující zdravotnické obory.

Všechny zkoumané ženy se v průměru vnímají jako ochotné přijímat a rozšiřovat své znalosti (OU), občas si troufají na vyřešení složitějších problémů (PO), dokáží si leccos odepřít, aby dosáhly stanovených cílů (SK) a rády se srovnávají s druhými lidmi (SO).

Další tři tabulky (č. 14, 15, 16) nám představují výsledky vybraných osobnostních charakteristik sledovaných jedinců, jejichž počet je pro výzkumné šetření téměř zanedbatelný. Tyto tabulky jsou zde tedy uvedeny z prezenčních důvodů a plně si uvědomuji, že závěry utvářené na základě souboru deseti a skupiny šesti mužů nelze zevšeobecnit na všechny zkoumané jedince.

Následující tabulka prezentuje výsledky sledovaných mužů, a to jak z oborů zdravotnických, tak i z pedagogických neučitelských.

Tabulka č. 14

Dimenze	VY	DO	AN	FL	OU	PO	SK	SO
Muži Z	4	2	5	1	1	2	4	4
Muži P	4	4	6	3	4	3	4	5

Muži studující zdravotnické obory se zde představují jako ne zcela schopní se hluboce soustředit v daném úkolu (FL), nevykazují snahu přijímat nové vědění (OU), přebírat iniciativu (DO) a preferují snazší úkoly (PO). Průměrné hodnoty muži prezentují v oblastech nasazení sil pro zvládnutí úkolu (VY), projevují ochotu podat výkon, určitou míru námahy ke správnému provedení úkolu (AN), vyznačují se dobrou a dlouhodobou organizovaností (SK) a vyhledávají konkurenci (SO). Sledovaní muži z pedagogických oborů se vnímají více schopní se hlouběji ponořit do zadaného úkolu (FL) a upřednostnit těžší úkoly (PO) než muži ze zdravotnických oborů, avšak stále v pásmu podprůměru. V průměrných hodnotách se muži studující pedagogické neučitelské obory prezentují jako nevzdávající se v zadaných úkolech (VY), s tendencí ovlivňovat a vést druhé (DO), ochotní si rozšiřovat znalosti (OU) a neodkládat své povinnosti na později (SK). Zároveň vykazují touhu být co nejlepší (SO) a tendenci být horliví a podnikaví (AN).

Tabulka číslo 15 znázorňuje výsledky ve staninech žen a mužů studující zdravotnické obory.

Tabulka č. 15

Dimenze	VY	DO	AN	FL	OU	PO	SK	SO
Ženy	3	5	7	2	4	4	4	4
Muži	4	2	5	1	1	2	4	4

Zkoumané ženy těchto oborů se vnímají jako nedostatečně zcela soustředěné na zadané úkoly (FL) a s nízkým nasazením sil pro zvládnutí úkolů (VY). Potěšující může být, že se umístily v ostatních vybraných dimenzích v pásmu průměru. Ženy vykazují tyto hodnoty v tendenci přebírat zodpovědnost (DO), v ochotě se dále rozvíjet (OU), upřednostňování těžších úkolů (PO), ve způsobu organizace úkolů (SK) a ve snaze být vždy lepší (SO). Nadprůměrnou hodnotu zde ženy získaly v dimenzi angažovanost, jež značí horlivost a aktivnost.

Muži se dle tabulky vnímají jako neochotní se čemukoliv novému naučit (OU), neschopní se plně soustředit na úkoly (FL), popisují se jako ti, kteří raději pracují v týmu, než aby za něj převzali zodpovědnost (DO) a jako ti, kterým vyhovují spíše lehké úkoly (PO). Průměrné hodnoty muži vykazují v nasazování sil a energie pro splnění úkolu (VY), ve ctižádostivosti (AN), spořádanosti (SK) a chtění být rychlejším a vyhrávat (SO).

Poslední tabulka vyobrazuje výsledky sledovaných žen a mužů, kteří studují pedagogické neučitelské obory.

Tabulka č. 16

Dimenze	VY	DO	AN	FL	OU	PO	SK	SO
Ženy	3	4	7	4	4	4	4	4
Muži	4	4	6	3	4	3	4	5

Jak je vidět, dle tabulky, ženy studující pedagogické neučitelské obory vykazují ve vybraných osobnostních charakteristikách jedinou podprůměrnou hodnotu, a to v odhodlanosti zvládnout daný úkol či problém (VY). Kromě toho, vykazují také jedinou hodnotu, a to nadprůměrnou v míře a množství odvedené práce (AN). V ostatních dimenzích se ženy umístily v pásmu průměru. Jedná se o dimenze projevování přebírání odpovědnosti za druhé (DO), tendence více se věnovat určitým problémům (FL), úsilí o pochopení věcí (OU), překračování vlastních hranic (PO), donucování se k disciplíně a soustředěnosti (SK) a snaha vyhrávat (SO).

Sledovaní muži se prezentují na rozdíl od žen s malou snahou se hlouběji soustředit (FL) a jako neochotní překonávat překážky (PO). Co se týče průměrných hodnot, ty muži vykazují v oblastech vytrvání ke splnění úkolu (VY), ochoty přebírat iniciativu (DO) a také vyšší úroveň aktivity (AN). Dále se pak vnímají jako horliví (OU), rozvážní (SK) a soutěživí (SO).

Následující tabulky (č. 17, 18, 19) se týkají výsledků vypočtených pomocí T-testu, u nichž pozorujeme, zda se v dimenzích projevují nějaké statisticky významné rozdíly či nikoliv.

Tabulka č. 17 T-test průměrných skóre skupiny studentů zdravotnických (N=46) a pedagogických oborů (N=54) v rámci vybraných dimenzí dotazníku MV.

Variable	T-tests; Grouping: Skupina: Group 1: ZDRAV Group 2: PED										
	ZDRAV	PED	t-value	df	p	Valid N zdrav	Valid N ped	Std.Dev. zdrav	Std.Dev. ped	F-ratio Variances	p Variances
VY	38,67	37,87	0,58	98	0,55	46	54	6,90	6,79	1,03	0,90
DO	40,15	40,20	-0,03	98	0,97	46	54	7,56	7,59	1,00	0,98
AN	41,02	43,20	-1,34	98	0,18	46	54	7,33	8,66	1,39	0,25
FL	33,34	34,20	-0,60	98	0,54	46	54	7,98	6,09	1,71	0,05
OU	34,76	37,59	-1,70	98	0,09	46	54	9,17	7,40	1,53	0,13
PO	36,93	38,62	-1,39	98	0,16	46	54	6,73	5,44	1,52	0,13
SK	37,45	38,75	-1,12	98	0,26	46	54	5,39	6,04	1,25	0,43
SO	37,22	38,39	-0,80	98	0,42	46	54	6,75	7,59	1,26	0,42

Dle statistických výpočtů pro vybrané osobnostní charakteristiky zkoumaný oborů je patrné, že se zde nenachází statisticky významný rozdíl. Jestliže bychom ale chtěli najít výraznější rozdíl, můžeme jej naleznout ve třech dimenzích. Studenti pedagogických neučitelských oborů se zde projevují jako více aktivnější v pracovních úkonech (AN) více ochotni rozšiřovat své znalosti (OU) a upřednostňují těší úkoly (PO) než studenti zdravotnických oborů. Jelikož se nejedná o statisticky významné rozdíly, nelze vztáhnout zjištěné informace na všechny studenty, kteří tyto obory studují.

Další tabulka ukazuje T-test průměrných skóre skupiny žen studentek (N=84) a studentů mužů (N=16) v rámci vybraných dimenzí dotazníku MV.

Tabulka č. 18

Variable	T-tests; Grouping: Pohlaví: Group 1: Ž Group 2: M										
	ŽENY	MUŽI	t-value	df	p	Valid N Ž	Valid N M	Std.Dev. Ž	Std.Dev. M	F-ratio Variances	p Variances
VY	37,82	40,43	-1,41	98	0,16	84	16	6,34	8,81	1,92	0,06
DO	40,73	37,25	1,71	98	0,09	84	16	7,65	6,38	1,43	0,43
AN	42,91	38,43	2,05	98	0,04	84	16	7,82	8,80	1,26	0,48
FL	34,34	31,00	1,76	98	0,07	84	16	6,32	9,62	2,31	0,01
OU	37,13	31,87	2,36	98	0,02	84	16	8,03	8,80	1,20	0,57
PO	38,89	32,37	4,24	98	0,00	84	16	5,49	6,33	1,32	0,40
SK	38,47	36,50	1,25	98	0,21	84	16	5,87	5,03	1,36	0,51
SO	37,83	37,93	-0,05	98	0,95	84	16	7,43	6,08	1,49	0,38

Co se týče vybraných dimenzí souboru rozděleného dle pohlaví, můžeme zde vidět hned tři statisticky významné rozdíly. Ženy zde vykazují vyšší míru ambicióznosti (AN), zvědavosti (OU) a ochoty překonávat překážky (PO) než sledovaní muži. Ostatní vybrané dimenze nám však přinášejí také zajímavý pohled na soubor. Muži se zde projevují jako vytrvalejší (VY) s nepatrnou větší snahou soupeřivosti (SO) než ženy. Ty se naopak hodnotí jako více iniciativnější (DO), schopnější ponořit se do zadaného úkolu (FL) a rozvážnější (SK). Je však nutné si uvědomit, že zde pracujeme s malým počtem souboru mužů.

Poslední tabulkou vybraných charakteristik prezentuje T-test průměrných skóre skupiny žen skupiny pedagogických oborů (N=48) a skupiny žen zdravotnických oborů (N=36) v rámci vybraných dimenzí dotazníku MV.

Tabulka č. 19

Variable	T-tests; Grouping: Pohlaví: Group 1: Ž-PED Group 2: Ž-ZDR										
	Ženy -PED	Ženy -ZDR	t-value	df	p	Valid N Ž-PED	Valid N Ž-ZDR	Std.Dev. Ž-PED	Std.Dev. Ž-ZDR	F-ratio Variances	p Variances
VY	37,43	38,33	-0,63	82	0,52	48	36	6,68	5,92	1,27	0,46
DO	40,12	41,55	-0,84	82	0,39	48	36	7,93	7,29	1,18	0,60
AN	43,02	42,77	0,13	82	0,88	48	36	8,77	6,47	1,83	0,06
FL	33,75	35,13	-0,99	82	0,32	48	36	6,03	6,68	1,22	0,50
OU	37,45	36,69	0,42	82	0,66	48	36	7,70	8,54	1,23	0,50
PO	38,79	39,02	-0,19	82	0,84	48	36	5,64	5,36	1,10	0,76
SK	38,79	38,05	0,56	82	0,57	48	36	6,33	5,24	1,45	0,24
SO	37,97	37,63	0,20	82	0,83	48	36	7,82	6,99	1,25	0,49

Zde se nenachází žádný statisticky významný rozdíl. Můžeme tady vidět několik nepatrných rozdílů ve vybraných dimenzích. V jediné dimenzi, v níž ženy studující zdravotnické obory vykazují vyšší míru soustředěnosti na úkol (FL) než ženy z pedagogických neučitelských oborů, lze spatřovat výraznější rozdíl, avšak také nepříliš velký.

4.4.3. K výsledku hypotéz a výzkumných otázek

Nyní odprezentuji výsledky dle stanovených hypotéz a odpovím na předem dané výzkumné otázky celého výzkumu, a to podle statistických výpočtů.

Hypotézy

H1: Soutěživost u studentů pedagogických neučitelských oborů je nižší než u studentů zdravotnických oborů.

Tabulka č. 20

Variable	T-tests; Grouping: Skupina: Group 1: ZDRAV Group 2: PED										
	ZDRAV	PED	t-value	df	p	Valid N zdrav	Valid N ped	Std.Dev. zdrav	Std.Dev. ped	F-ratio Variances	p Variances
SO	37,22	38,39	-0,80	98	0,42	46	54	6,75	7,59	1,26	0,42

První hypotéza se týkala dimenze soutěživosti u zkoumaných oborů. Když se podíváme na výňatek z tabulky s tímto souborem, můžeme vidět, že vyšší míru vykazují studenti pedagogických neučitelských oborů. Z výsledků je patrné, že mezi studenty zdravotnických a pedagogických oborů není statisticky významný rozdíl v průměrném skóre u sledované dimenze Soutěživost. Na základě tohoto zjištění hypotézu H1, která tvrdí, že *soutěživost u studentů pedagogických neučitelských oborů je nižší než u studentů zdravotnických oborů*, zamítáme.

H2: Ženy z výzkumného souboru vykazují vyšší míru schopnosti soustředit se na problém hlouběji (dimenze flow) než muži.

Tabulka č. 21

Variable	T-tests; Grouping: Pohlaví: Group 1: Ž Group 2: M										
	ŽENY	MUŽI	t-value	df	p	Valid N Ž	Valid N M	Std.Dev. Ž	Std.Dev. M	F-ratio Variances	p Variances
FL	34,34	31,00	1,76	98	0,07	84	16	6,32	9,62	2,31	0,01

Další hypotézu můžeme přijmout nebo zamítnout podíváme-li se do tabulky číslo 9 či 21, kde byl soubor rozdělen dle pohlaví. Sledované ženy zde vykazují vyšší míru schopnosti soustředit se hlouběji na problém než muži. Výsledky nám však také ukazují, že opět nejedná o statisticky významný rozdíl. Na základě statistického výpočtu druhou hypotézu zamítáme.

H3: Muži z výzkumného souboru vykazují vyšší míru preference obtížnějších úkolů (dimenze preference obtížnosti) než ženy.

Tabulka č. 22

Variable	T-tests; Grouping: Pohlaví: Group 1: Ž Group 2: M										
	ŽENY	MUŽI	t-value	df	p	Valid N Ž	Valid N M	Std.Dev. Ž	Std.Dev. M	F-ratio Variances	p Variances
PO	38,89	32,37	4,24	98	0,00	84	16	5,49	6,33	1,32	0,40

V poslední hypotéze se opět obracíme na výsledky dle pohlaví, tentokrát se však díváme na dimenzi preference obtížnosti. Výsledky šetření nám prokázaly, že vyšší míru preference obtížnosti vykazují ženy. Tato dimenze se nám navíc projevila jako statisticky nevýznamná. Hypotézu H3 tedy zamítáme.

Výzkumné otázky

Nyní se pokusím zodpovědět na výzkumné otázky, které jsem si stanovila. Výzkumné otázky číslo 1-3 se týkají všech sledovaných dimenzí, jejichž výsledky nalezneme v podkapitole 4.4.1. Otázky číslo 4-6 se vztahují k vybraným osobnostním charakteristikám, které společně s jejich výsledky prezentuji v podkapitole 4.4.2.

VO1: Jaký je rozdíl mezi zkoumanými obory v osobnostních charakteristikách?

Přehled výsledků mezi zkoumanými obory nám uvádí tabulka číslo 8, kterou nalezneme v podkapitole 4.4.1. Rozdíly nalezneme ve všech dimenzích, avšak pouze v jedné dimenzi, to je v kompenzačním úsilí, se rozdíl projevil jako statisticky významný, a to ve prospěch pedagogických neučitelských oborů. Kompenzační úsilí značí značnou investici sil, která vyplývá ze strachu ze selhání. Větší rozdíly přibližně o 2 stupně, ač statisticky nevýznamné, nám přináší dimenze angažovanost, důvěra v úspěch, ochota učit se, preference obtížností, orientace na status a cílevědomost. Ve všech těchto jmenovaných dominují více studenti z pedagogických neučitelských oborů. Nepatrné rozdíly, také statisticky nevýznamné, kde se lépe ohodnotili studenti zdravotnických oborů, nám ukazují dimenze nebojácnost, internalita a samostatnost.

VO2: Je rozdíl v osobnostních charakteristikách mezi ženami a muži ve výzkumném souboru?

I po rozdělení dle pohlaví nalezneme rozdíly v osobnostních charakteristikách, které jsou dokonce výraznější než při rozdělení dle oborů. Statisticky významné rozdíly nalezneme hned v šesti dimenzích.

Jsou jimi angažovanost, důvěra v úspěch, nebojácnost, ochota učit se, preference obtížností a cílevědomost. Až na dimenzi nebojácnost vykazují ve zmiňovaných dimenzích ženy lepší výsledky než muži. Za příčinu lze považovat velký nepoměr zúčastněných respondentů, kdy na dotazník odpovědělo výrazně více žen než mužů. Zajímavé rozdíly, ač statisticky nevýznamné, se projeví v ostatních nezmíněných dimenzích. Můžeme zde pozorovat (v tabulce č. 9), že muži se hodnotí lépe v pěti dimenzích, a to vytrvalost, flexibilita, hrdost na výkon, samostatnost a téměř nepatrně i v dimenzi soutěživost. Naopak ženy se vykazují lepší hodnoty o jednu dimenzi více, a to v dimenzích dominance, flow, internalita, kompenzační úsilí, sebekontrola a orientace na status.

VO3: Je rozdíl v osobnostních charakteristikách mezi ženami studujícími pedagogické neučitelské obory a ženami studujícími obory zdravotnické?

Zde také můžeme nalézt rozdíly, avšak žádná z dimenzí nevykazuje statisticky významné rozdíly. Srovnáváme-li ženy, které studují zkoumané obory, rozdíly jsou téměř nepatrné. Větší rozdíly nám ukazuje dimenze flow, kde se ženy ze zdravotnických oborů prezentují lépe než ženy z pedagogických neučitelských oborů. Naopak ženy, které studují pedagogické obory, vykazují lepší hodnoty v dimenzích kompenzační úsilí a orientace na status. Vše je možné vypořádat v tabulce č. 10.

VO4: Jaký je rozdíl mezi zkoumanými obory ve vybraných osobnostních charakteristikách? (vytrvalost, dominance, angažovanost, preference obtížností, flow, ochota učit se, soutěživost a sebekontrola)

Ve vybraných osobnostních charakteristikách oborů pedagogických neučitelských a zdravotnických nepozorujeme žádný statisticky významný rozdíl. Výraznější rozdíly, i když statisticky nevýznamné, můžeme pozorovat v dimenzích angažovanost, ochota učit se a preference obtížností. U všech těchto dimenzí se lépe hodnotí studenti pedagogických neučitelských oborů. Tabulku (č. 17), která zobrazuje statistické výsledky vybraných osobnostních charakteristik zkoumaných oborů, nalezneme v předchozí podkapitole (4.4.2).

VO5: Jaký je rozdíl ve vybraných osobnostních charakteristikách mezi ženami a muži ve výzkumném souboru?

Rozdíl ve vybraných osobnostních charakteristikách mezi muži a ženami nám vyobrazuje tabulka číslo osmnáct (je k nalezení v předchozí podkapitole). Statisticky významné rozdíly můžeme vidět ve třech vybraných dimenzích, a to v angažovanosti, ochotě učit se a preferenci obtížnosti. Lepšího výsledku vždy dosáhly zkoumané ženy. Zajímavým rozdílem, který však není statisticky významný, se ukázala dimenze vytrvalost, v níž se, jako jediné, muži výrazněji prezentují lépe než ženy.

VO6: Jaký je rozdíl ve vybraných osobnostních charakteristikách mezi ženami studujícími pedagogické neučitelské obory a ženami studujícími obory zdravotnické?

Podíváme-li se na rozdíl ve vybraných charakteristikách mezi ženami studujícími sledované obory zjistíme, že se zde žádný statisticky významný nenachází. Pokud bychom však chtěli najít výraznější rozdíl, můžeme jej vyzkoušet v dimenzi flow, kde se lépe ohodnotily sledované ženy ze zdravotnických oborů. Můžeme tak vidět v tabulce číslo devatenáct prezentující statistické výsledky žen obou sledovaných oborů.

5. Diskuze

Na základě provedení výzkumu o vybraných osobnostních charakteristikách u studentů pedagogických neučitelských oborů a studentů zdravotnických oborů Univerzity Palackého v Olomouci jsem zjistila, že výkonová motivace u obou oborů se projevuje jako velmi nízká. Celý soubor v celkovém průměru skončil v podprůměrném pásmu. To se však týká všech osobnostních charakteristik, které byly dotazníkem zkoumány. Podíváme-li se však pouze na vybrané dimenze (vytrvalost, dominance, angažovanost, flow, ochota učit se, preference obtížností, sebekontrola a soutěživost) výsledky se zdají být pozitivnější. Zmíněné vybrané dimenze jsem zvolila na základě předchozích výzkumů, z nichž jsem zpracovala rešerši.

Výsledky všech i vybraných charakteristik jsem rozdělila do šesti tabulek, dle určitých skupin respondentů, znázorňující staninové hodnoty a také do šesti tabulek, prezentující výsledky ze statistického měření. Ty jsem následně okomentovala. Tři skupiny tabulek s výsledky ve staninových hodnotách (tabulky č. 5,6,7 v celkovém shrnutí výsledků a 14,15,16 ve vybraných dimenzích), vykazaly nerelevantní data pro výzkum, tím pádem nelze výsledky zobecnit na danou skupinu. Přiložila jsem je zde z čistě prezentačních důvodů a zcela si uvědomuji, že závěry nemohu shrnout na celou sledovanou skupinu. Více se o tom zmíním v limitech práce.

Nyní se tedy vracím k výsledkům vybraných charakteristik, které prokázaly relevantní data v mém výzkumném šetření. Podíváme-li se na tabulku č. 11, v podkapitole o výsledcích jednotlivých vybraných dimenzí, kromě toho, že je rozdělena dle zkoumaných oborů, bylo zjištěno, že se jejich výsledky, až na dvě dimenze, od sebe neliší. Ačkoliv dimenze ochota učit se a preference obtížností u sledovaných zdravotnických oborů vykazují podprůměrný výsledek (statnin 3), nemůžeme to považovat za velký rozdíl, jelikož respondenti mohli svými výsledky hrubých skóre dopadnout na hranici staninových norem. Dále vidíme, že ve většině vybraných dimenzí skončily oba obory v pásmu průměru. Lze tedy říci, že se studenti vnímají jako ti, kteří jsou ochotní se ujímat iniciativy (DO), ochotní rozšiřovat své znalosti (OU) s preferencí obtížnějších úkolů (PO), s průměrnou spolehlivostí (SK) a schopností prožívat kladně konkurenci (SO). V jediné dimenzi se vnímají obory skoro nadprůměrně, a to v dimenzi angažovanost. Podprůměrných hodnot dosahují sledovaní jedinci v dimenzi vytrvalost a flow. Žádná z vybraných dimenzí, co se týče sledovaných oborů, neprokázala statisticky významný rozdíl. (Značí tak tabulka č. 17)

V další tabulce (č. 12 a 18), v podkapitole 4.4.2, nalezneme rozdělení dle pohlaví. Toto rozdělení nám umožňuje pohlížet na zkoumaný soubor z jiného úhlu, což se projevilo na výsledcích respondentů. Hned první odlišností, které si může člověk povšimnout, je značná podprůměrnost výsledků u zkoumaných mužů. Podprůměrné hodnoty muži vykazují v dimenzi dominance, flow, ochota učit se a preference obtížností. V pásmu průměru se muži hodnotí v tendenci být lepší než ostatní (SO), v rozvážnosti (SK), příčinnivosti (AN) a v tendenci nasadit síly pro zvládnutí úkolů (VY), kde se muži vnímají vytrvalejšími než ženy. Ty se naopak prezentují jako nadprůměrně snaživé podávat dlouhodobý výkon (AN). Statistickým šetřením bylo zjištěno, že tři dimenze (angažovanost, ochota učit se a preference obtížnosti) vykazují statisticky významné rozdíly.

Poslední tabulkou, která vykazuje relevantní data mého zkoumání, je tabulka číslo 13. Ta znázorňuje rozdělení na skupinu žen ze zdravotnických oborů a skupinu žen studující pedagogické neučitelské obory. Sledované ženy vykázaly podprůměrné hodnoty pouze ve vytrvalosti a dimenzi flow, jež značí tendenci se problémům věnovat s intenzivním soustředěním. Co se týče odlišností sledovaných žen, můžeme zde nalézt pouze jedinou. Jedná se o dimenzi dominance, kde ženy, které studují zdravotnické obory projevují větší snahu přebírat zodpovědnost, ovlivňovat druhé a vést je než ženy z pedagogických neučitelských oborů. Výraznou osobnostní charakteristikou u obou skupin žen, která skončila v pásmu nadprůměru, je angažovanost. Co se týče statistiky, nebyl zde zjištěn žádný statistický rozdíl.

Souhrnně lze říci k tabulkám se výsledky se staninovými hodnotami, že se ani v jedné neudály rozdíly, co se týče pásma průměru v dimenzích sebekontrola a soutěživost. Zde zůstalo vnímání sledovaných jedinců ve staninu 4. Co se týče pásma podprůměru, v dimenzi flow zůstala hodnota ve všech tabulkách na staninu 2. Ostatní dimenze v tabulkách projevovaly změny ve staninech většinou o jeden stupeň. V tabulce číslo 9, rozdělené dle pohlaví, se změny projevovaly v dimenzích dominance, angažovanost, ochota učit se a preference obtížností o dva stupně a ve vytrvalosti o jeden stupeň, v níž jako jedině se muži ohodnotili lépe než ženy.

V následujících odstavcích se pokusím porovnat své výsledky výzkumného šetření s výsledky výzkumů, které se zabývaly podobnou problematikou jako já. Již ze stanovených hypotéz lze vypozařovat několik rozdílů. Hypotéza číslo jedna tvrdí, že dimenze soutěživost u studentů pedagogických neučitelských oborů vykazuje nižší hodnoty než u studentů zdravotnických oborů. Na základě zjištěných výsledků byla tato hypotéza zamítnuta. V žádné z tabulek s relevantními výsledky (co se týče staninových hodnot) nebyla v dimenzi soutěživost u zdravotnických oborů hodnota vyšší.

Podobné výsledky byly zjištěny ve výzkumu o Osobnostní struktuře a výkonové motivaci u manažerů neziskových organizací a manažerů v podnikatelském prostředí, jež zpracoval Šucha v roce 2010. V něm se soutěživost pohybuje na nižších stupních, než je norma. Co se týče výzkumů o adolescentech, dimenze soutěživost se pohybuje okolo normy. Rovněž ve výzkumu o sociálních pedagogích, zpracovaného Trubelíkovou v roce 2014, se potvrzuje, že pedagogické neučitelské obory se vnímají jako více soutěživé. Důvod, jenž Trubelíková (2014) uvádí, je snaha pedagogů být aktivním člověkem a schopnost tvrdě pracovat, když je to zapotřebí.

Druhou hypotézu tvrdící, že ženy z výzkumného souboru vykazují vyšší míru dimenze flow než muži, jsme zamítli. Naše výsledky jednoznačně prokázaly, že v dimenzi flow ženy neskórovaly výše jak muži. Podle jiných výzkumů ženy skórovaly výše jak muži. To potvrzuje také výzkum o výkonové motivaci studentů středních škol (Pavlas, 2015), jenž nám ukázal, že studentky gymnázií se hodnotí lépe v dimenzi flow než muži studující jak gymnázium. V celkovém hodnocení adolescentů však dimenze flow získala podprůměrné hodnoty, jak ukazuje výzkum o výkonové motivaci adolescentů od Pavlase z roku 2008.

Poslední stanovená hypotéza – Muži z výzkumného souboru vykazují vyšší míru dimenze preference obtížnosti než ženy, byla také zamítnuta. Je to mu tak proto, neboť se ženy v upřednostňování těžších úkolů hodnotí lépe než muži. Ve výzkumném šetření Pavlase z roku 2008 naopak můžeme vidět, že chlapci dosahují v této dimenzi vyšší hodnoty než ženy. Autor to vysvětluje tak, že se tento výsledek objevuje díky výchovnému působení rodičů, kteří své chlapce vedou ke zvyšování úsilí v úkolech. Vyšší skóre v dimenzi preference obtížností také vykazují muži na středních školách.

Pokud odhlédneme od hypotéz, chybí nám podívat se na zmíněné dimenze použité v hypotézách (flow, preference obtížností a soutěživost) ještě z jiného úhlu, tedy tak, jak je prezentují ostatní tabulky s vybranými osobnostními charakteristikami, v nichž se nachází přijatelná data. Z prostudovaných výzkumů jsem zjistila, že výzkumy směřující pedagogickým směrem vykazují nižší míru soutěživosti u pedagogů než u zdravotníků. Soutěživost ve většině výzkumů zcela nedosahuje průměrných hodnot, naopak v mém výzkumu lze vidět, že dosahuje vždy staninu čtyři, který můžeme, z důvodu hraničních hodnot hrubých skóre v tabulce s normami, považovat za průměr. Dimenze flow v mém výzkumném šetření dosáhla podprůměrných čísel, a to ve všech již zmíněných tabulkách. Podíváme-li se na výzkum o sociálních pedagogích, od Trubalíkové, ten také prezentuje nízké hodnoty v této dimenzi.

Co se týče preference obtížností, ke srovnání se nám ukazuje výzkum, který dosáhl téměř stejných hodnot, jako výzkum prezentovaný v této práci.

Kromě dimenzí zmíněných v hypotézách nám zbývá porovnat ještě pět dimenzí, které jsem zvolila mezi vybrané. Jsou jimi vytrvalost, dominance, angažovanost, ochota učit se a sebekontrola. Vytrvalost vykazují sledovaní jedinci ve všech tabulkách se staninovými hodnotami (č. 11, 12, 13) téměř stejně. Až na muže v tabulce číslo 12, kde se hodnotí průměrně, se tato dimenze nachází v podprůměrném pásmu, avšak ne příliš hluboko, ve staninu 3. Ve výzkumu o výkonové motivaci manažerů od Šuchy, vykazují jedinci manažeři v neziskových organizacích také podprůměrné hodnoty v této dimenzi. Naopak studenti sociální pedagogiky v této dimenzi prezentují v průměrných hodnotách. Co se týče dimenze dominance, zde se sledovaní jedinci v mém výzkumu vnímají v průměrných hodnotách. Stejně tak se vyhodnotili v dimenzi dominance i zkoumaní adolescenti ve výzkumu Pavlase. Skupina manažerů v neziskových se zde hodnotí naopak hůře než manažeři pracující v podnikatelském prostředí. Z prostudovaných výzkumů jsem dále zjistila, že výzkumy směřující pedagogickým směrem vykazují vyšší míru angažovanosti stejně jako u mnou zkoumaném vzorku. Pokud bychom však rozdělili soubor na muže a ženy, angažovanost se prezentuje u žen více než u mužů. Předposlední sledovaná dimenze – ochota učit se, vyazuje podprůměrné hodnoty jak u zdravotnických oborů, tak v tabulce č. 12, rozdělené dle pohlaví, konkrétně u mužů. Tato dimenze ve srovnání s normou také vyazuje nízké hodnoty u výzkumů, kde byli respondenty sociální pedagogové a mladí dospívající lidé. Zajímavostí však je, že právě tato dimenze vykazala, po rozdělení na muže a ženy, statisticky významný rozdíl. Poslední dimenze sebekontrola v mém výzkumu o vybraných osobnostních charakteristikách vyazuje průměrné hodnoty. Stejně tak vykazali tuto hodnotu studenti sociální pedagogiky. Naopak manažeři v neziskových organizacích opět neprokázali takovou sebekontrolu jako manažeři pohybující se v podnikatelském prostoru.

Již v předchozích odstavcích jsem se zmínila o tom, že relevantní výsledky vybraných osobnostních charakteristik se nachází ve třech tabulkách se staninovými hodnotami (č. 11, 12, 13). Zbylé tři v této práci byli zařazeny z prezentačních důvodů a plně si zde uvědomuji nedostatečnost zkoumaných vzorků. Také jsou ve výzkumné části uvedeny tři tabulky s vybranými dimenzemi, jež prezentují výsledky ze statistického šetření. V následujících odstavcích se pokusím zodpovědět, proč se tak stalo, co to mohlo způsobit, co to mohlo ovlivnit a také, jací jsou ti lidé, kteří vyplnili dotazník, respektive jak působí.

Při pohledu na tabulku č.11, kde máme výsledky vybraných osobnostních charakteristik, působí na mě lidé z pedagogických neučitelských oborů schopní se věnovat zadaným úkolům téměř bez problému. Jediný problém, který zde pozoruji, že se zdají být netrpěliví, že chtějí mít rychle věci za sebou. Napadá mě jediná věc, proč se tak zřejmě děje. Je to trend dnešní uspěchané doby, kdy chtějí mít lidé všechno a ihned, stačí jen kliknout na tlačítko a je hotovo. Často pak vidíme, že kvalita pokulhává na úkor kvantity. Studenti zdravotnických oborů, kteří vyplnili dotazník, se projevují stejně jako pedagogové, ale hodnotí se také jako méně ochotní se učit novým věcem a nepouštějí se příliš do složitějších úkolů. Vystává otázka, zda se tomu tak děje proto, že se zde předpokládá velká zodpovědnost a lidé mají strach ji přijmout za svou. I přes to, že se tito lidé projevují s menším sebevědomím, je pozitivní, tedy alespoň dle zjištěných výsledků předpokládám, že svou práci/povolání mají rádi a dokáží do něj investovat hodně času.

Podíváme-li se na tabulku číslo dvanáct, rozdělení na muže a ženy nám přináší jiný pohled na problematiku. Bohužel je to také nepoměrem sesbíraného vzorku žen a mužů, kteří jsou na téměř hranici zkoumatelnosti. (Více o tom se budu věnovat v odstavci o limitujících faktorech.) Ženy se zde projevují více sebevědoměji než muži. Vnímají se jako ty, které se nebojí přebírat iniciativu ve skupině, zodpovědnost za zadaný úkol, jsou ochotné se něčemu novému přiučit, nebojí se složitějších úkolů, rády si organizují své povinnosti a chtějí být lepšími, než jsou teď. Dle mého názoru je to tím, že jsme zvyklí, že žena toho stihne více – kromě práce i domácnost, v níž kdyby nekmitala, tak by se zřejmě nic nepohnulo. Zde je možné vidět, že právě proto se zřejmě hodnotí ženy v dimenzi flow a vytrvalost podprůměrně, jelikož nemají čas ztrácet čas. Muži se zase hodnotí jako více vytrvalejší, příkladem mohu uvést domácí kutily. To je vidět i v dimenzi angažovanost, že je práce zkrátka baví, umí si ji dobře zorganizovat (dimenze sebekontrola) a chtějí vyhrávat nad ostatními lidmi (dimenze soutěživost), kteří se věnují podobné činnosti.

Z výsledků mužů je možné předpokládat, že tím, že se do ničeho nehrnou, jsou zkrátka líní nebo mají i další koníčky, které mají pro ně důležitější hodnotu. Nelze však vztahovat na všechny muže zdravotnických a pedagogických neučitelských oborů, pouze na ty, kteří dotazník vyplnili.

Co se týče tabulky číslo 13, kde prezentují své výsledky vybraných osobnostních charakteristik pouze ženy, lze možno využít teorii z předchozího odstavce, a to, že ženy toho zvládají v životě většinou více. Jediným rozdílem je dimenze dominance, kde se lépe hodnotí ženy ze zdravotnických oborů. Otázkou je, zda je to náhoda, jelikož víme, že se tak projevují ženy, které tento dotazník vyplnily. Můžeme však taky uvažovat o tom, zda ženy studující zdravotnické obory musejí být více průbojnější, protože mají před sebou více let studia a formování než ženy z pedagogických neučitelských oborů. Projevují tedy větší snahu mít něco pod kontrolou, jelikož jak víme z výsledků, jsou do své práce v oboru hodně zapálené, angažované.

Ve srovnání s celkovými výsledky osobnostních charakteristik se zdají být vybrané charakteristiky mnohem pozitivnější. Přesto je celková výkonová motivace velmi podprůměrná. Napadá mě pouze několik otázek – zda jedinci, kteří vyplnili dotazník, jsou dostatečně vytrvalí nebo zda ti, kteří ten dotazník nevyplnili, by zlepšili výsledky výkonové motivace sledovaných jedinců. Na první otázku jsem vlastně odpověděla již v předchozích odstavcích, kdy jsem zjistila, že zkoumaní studenti obou oborů jsou na tom s vytrvalostí a ponořením se do zadaného úkolu podprůměrní. I přesto jsem ráda, že mi tito studenti vyšli vstříc, jelikož vyplnit 170 položek, ačkoliv jen zaškrtnete políčko, zabere určitý čas. Na druhou otázku přímo odpovědět neumím. Mohu pouze předpokládat, že existuje varianta, kdyby se zúčastnilo více lidí výzkumného šetření, může to jednoznačně ovlivnit výsledky zkoumání, a to jak pozitivně, tak i negativně. Další varianta je čistě hypoteticky to, že studenti, jež dotazník odmítli vyplnit, jsou ještě více méně vytrvalí než ti, kteří dotazník skutečně vyplnili. Celkově by se pak tedy pohybovala výkonová motivace ve velmi hlubokém pásmu podprůměru. Zde mě napadá poslední otázka, když potřebujeme mít co nejvíce lidí ekonomicky aktivních, aby stát fungoval, domnívám se, že je přeci důležité mít vysokou nebo alespoň průměrnou výkonovou motivaci. V současnosti tedy nemůžeme kroutit hlavou, proč někteří nemohou sehnat zaměstnání v oboru, který vystudovali, když lidé nejsou dostatečně motivovaní. Jelikož však výzkum obsahuje velmi malá data, a většina dimenzí nevykazuje statisticky významné rozdíly, nemohu tuto svou hypotézu přijmout a vztáhnout ji na celou populaci České republiky.

V závěru diskuze se chci věnovat také limitům práce, které se objevily při výzkumném šetření. Mým cílem bylo sesbírat ideálně 100 respondentů, z čehož by bylo 50 z oborů zdravotnických a 50 z oborů pedagogických neučitelských. Realita je však taková, že ač se mi podařilo sehnat sto respondentů, jejich poměr je 46 probandů ze zdravotnických oborů a 54 probandů z pedagogických neučitelských oborů. Tento fakt však nepovažuji za příliš limitní jako pohled, který se nám naskytl po rozdělení souboru na muže a ženy. Dotazník o výkonové motivaci (LMI) vyplnilo 84 žen a pouze 16 mužů, což je velice malé a hraniční číslo přijatelné pro zkoumání. V mém výzkumném šetření se tedy nachází tabulky s výsledky respondentů, které lze považovat za relevantní, s těmi jsem nadále pracovala, ale nalezneme zde také tabulky s výsledky, jež pro svou nedostatečnost nelze považovat za zkoumatelné. Uvádím je zde čistě pro zajímavost, pro objasnění celého kontextu.

Čím je způsoben nedostatek respondentů z mužské populace? Mohu se domnívat, už jen na základě zjištěných výsledků, které jsem prezentovala v předchozích odstavcích, že se tak stalo kvůli neochotě či neupřednostnění těžšího úkolu, i když by dokázali nasadit všechny síly k vyplnění dotazníku. Dále mohu předpokládat, že zkoumané obory nezapadají mezi ty, které pánové obvykle preferují, tím pádem na těchto oborech nemají příliš velké zastoupení.

Jedním z cílů mé práce bylo zodpovědět si na otázku jakou potřebnost má zkoumaná problematika. Dle mého názoru, je potřebná snaha porozumět mladým lidem, jejich osobnosti, kterou můžeme sledovat již od útlého dětství jakožto vychovatelé a pedagogové volného času, kteří se snaží formovat své svěřence, aby se v životě neztratili. Nicméně tuto myšlenku bych mohla použít pouze u žen, kterých mám ve svém výzkumu relativně dostatečný počet.

Za limitní také považuji čas, který jsem si pro tento výzkum vymezila. Uvědomila jsem si, jak je těžké sehnat dostatek respondentů zvláště pak studentů ze zdravotnických oborů. Důvodem je jejich, dalo by se říci, sezónní práce. Tím myslím rozdělení školního roku na dva semestry, přičemž každý semestr je zakončen zkouškovým obdobím, kde se studenti věnují naplno svým školním povinnostem a veškerá zábava, zvláště pak u studentů zdravotnických oborů, jde stranou. Musela jsem tedy vždy vybrat vhodné období, kdy jsem mohla usilovat o vyplnění dotazníku. Pro příští zkoumání bych rozhodně volila buď ještě delší časové období, pokud bych na výzkum měla čas, nebo, v případě rychlého sběru dat, bych se snažila být více usilovnější právě v době mimo zkoušky.

Mezi limitní faktor také řadím svou nezkušenost s praktickou částí. Jelikož jsem zpracovávala bakalářskou práci jako projekt, jehož součástí výzkum nebyl, byla pro mě situace se zpracováním výzkumu novinkou. Myslím si, že jsem se tím i zdržela, na druhou stranu jsem však nabrala spoustu nových zkušeností, které mohu využít ve své praxi.

6. Závěr

Výzkum ukázal, že celková výkonová motivace studentů pedagogických neučitelských oborů a studentů zdravotnických oborů Univerzity Palackého v Olomouci je stejná, přičemž se nachází na velmi nízké úrovni, v pásmu podprůměru. Pro lepší přehlednost a uvedení do kontextu problematiky bylo nutné odprezentovat také celkové výsledky ve staninových a také statistických hodnotách, které byly převedeny do tabulek. Název diplomové práce však hovoří o vybraných osobnostních charakteristikách, a proto se v tomto závěru zmíním převážně o nich. Pro určení statisticky významných rozdílů byl také použit T-test, jehož výsledky taktéž prezentuji v praktické části.

Ve vybraných osobnostních charakteristikách se rozdíly projevily ve dvou z osmi vybraných dimenzích, vždy o jednu staninovou hodnotu. Týkalo se to dimenzí ochota učit se a preference obtížností, v nichž lépe skórovali studenti pedagogických neučitelských oborů. Jedinou dimenzí, v níž se respondenti obou oborů hodnotili vždy kladně, jež se projevila jako více výraznější oproti ostatním dimenzím, je angažovanost. Průměrných hodnot dosáhli jedinci ve vybraných dimenzích dominance, sebekontrola a soutěživost. Podprůměrné hodnoty vykázali sledovaní jedinci (při rozdělení dle oborů) v dimenzích vytrvalost a flow. Zde se nenacházely žádné statisticky významné rozdíly.

Po rozdělení souboru podle pohlaví výsledky ukázaly větší rozdíly ve zkoumaném souboru. Ve čtyřech vybraných dimenzích – dominance, angažovanost, ochota učit se a preference obtížností, se ženy vyhodnotily o dva staniny lépe než muži. Pouze v dimenzi vytrvalost se muži prezentují lépe než ženy, avšak pouze o jeden stanin. Podprůměrné hodnoty vykazují obě pohlaví v dimenzi flow. Průměrných hodnot dosáhli oba obory v dimenzích sebekontrola a soutěživost. Co se týče statisticky významných rozdílů – ty byly zjištěny v dimenzích angažovanost, ochota učit se a preference obtížností.

Dále byly pozorovány vybrané osobnostní charakteristiky zkoumaného souboru po rozdělení na ženy zdravotnických oborů – ženy pedagogických neučitelských oborů a muže ze zdravotnických oborů – muže studující pedagogické neučitelské obory. (Viz tabulka č. 13 a 14) Vzhledem k počtu sesbíraného vzorku z mužské populace, byla zařazena tabulka, která ukazuje výsledky sledovaných mužů, pouze z prezenčních důvodů. Plně si uvědomuji, že na tak malém vzorku nelze uskutečnit závěry pro celý výzkumný soubor. Stejně tak jsou v praktické části diplomové práce uvedeny také tabulky s vybranými osobnostními charakteristikami č. 15 a 16, které se týkají respondentů ve zkoumaných oborech. Jejich výsledky mě jako výzkumnici totiž oslovily a pro zajímavost jsem je přiložila také.

Co se týče tabulky č. 13, kde nalezneme rozdělení na ženy ze zdravotnických oborů a ženy z oborů pedagogických neučitelských, můžeme vidět jediný rozdíl, a to v dimenzi dominance. Zde se lépe vyhodnotily ženy studující zdravotnické obory, avšak pouze o jeden stanin, přičemž se stále oba obory nacházejí v pásmu průměru. Statisticky významné rozdíly zde nebyly zjištěny. Výraznější rozdíl se objevil pouze v dimenzi flow, a to ve prospěch žen ze zdravotnických oborů.

Ve výzkumném šetření jsem také zodpověděla na stanovené hypotézy a výzkumné otázky. Pro svůj výzkum jsem zvolila tři hypotézy. První hypotéza tvrdila, že dimenze soutěživost u studentů pedagogických neučitelských oborů je nižší než u studentů zdravotnických oborů. Na základě zjištěných výsledků, které jsou k vidění v tabulce číslo 8, můžeme vidět, že soutěživost vykazuje u pedagogických neučitelských oborů naopak vyšší míru než u studentů zdravotnických oborů. Hypotéza byla zamítnuta. Další hypotéza tvrdila, že ženy z výzkumného souboru vykazují vyšší míru schopnosti soustředit se na problém (dimenze flow) než muži. Vzhledem ke zjištěným statistickým výsledkům byla hypotéza zamítnuta. Poslední hypotézou bylo tvrzení, že muži z výzkumného souboru vykazují vyšší míru upřednostňování obtížnějších úkolů (dimenze preference obtížnosti) než ženy. Výsledky šetření nám ukázaly, že vyšší míru preference obtížnosti vykazují ženy. Hypotézu jsme tedy zamítli.

Při prezentování výsledků jsem také zodpověděla na několik výzkumných otázek, které jsem si předem stanovila. Jelikož se ve své práci zmiňuji o výsledcích všech zkoumaných charakteristik, třemi ze šesti otázek se také ptám na všechny osobnostní charakteristiky. Rozdíly nalezneme ve všech dimenzích, avšak pouze v jedné dimenzi – kompenzační úsilí se rozdíl projevil jako statisticky významný, přičemž vyšší míru úsilí vykazují pedagogické neučitelské obory. Dalšími, avšak statisticky nevýznamné rozdíly se projeví v dimenzi angažovanost, důvěra v úspěch, ochota učit se, preference obtížností, orientace na status a cílevědomost. Ve všech těchto jmenovaných dimenzích dominují více studenti z pedagogických neučitelských oborů. Druhou výzkumnou otázkou bylo, zda existuje rozdíl v osobnostních charakteristikách mezi ženami a muži ve výzkumném souboru. Statisticky významné rozdíly byly zjištěny hned v šesti dimenzích – angažovanost, důvěra v úspěch, nebojácnost, ochota učit se, preference obtížností a cílevědomost. Co se týče rozdílu v osobnostních charakteristikách mezi ženami studujícími pedagogické neučitelské obory a ženami studujícími obory zdravotnické, nebyl zjištěn statisticky významný rozdíl. Výraznějším rozdílem byl pouze v jedné dimenzi, flow, kde se lépe ohodnotily ženy ze zdravotnických oborů.

Ve vybraných osobnostních charakteristikách mezi sledovanými obory se neprojevily statisticky významné rozdíly. Výraznější rozdíly, i když statisticky nevýznamné, však můžeme pozorovat v dimenzích angažovanost, ochota učit se a preference obtížností. U všech těchto dimenzí se lépe hodnotí studenti pedagogických neučitelských oborů v dimenzích preference obtížností a ochota učit se. Co se týká rozdělení dle pohlaví, statisticky významné rozdíly byly zjištěny ve třech vybraných dimenzích, a to v angažovanosti, ochotě učit se a preferenci obtížností. Lepšího výsledku vždy dosáhly zkoumané ženy. Na poslední otázku, zda je rozdíl ve vybraných osobnostních charakteristikách mezi ženami studující pedagogické neučitelské obory a ženami studující obory zdravotnické, lze odpovědět zcela jednoduše, a to, že zde nebyl zjištěn statisticky významný rozdíl. Pouze v dimenzi flow se projevil výraznější rozdíl, v němž se lépe hodnotí ženy ze zdravotnických oborů.

7. Shrnutí

Pojem osobnost není pouze jedno slovo, které má přesnou definici, ale tento pojem má v sobě skryt mnoho dalších významů. (Nakonečný, 2009) V psychologii se pojem osobnost dostával do povědomí ve 20. století v souvislosti se zkoumáním, jak člověk funguje po psychologické stránce. (Pružinská, 2005) Na osobnost člověk obvykle nahlíží více způsoby způsoby, např. hodnotícím či deskriptivním způsobem. Definice osobností lze nalézt mnoho; jednou z uváděných je definice Pružinové (2005), kdy pojem osobnost vyjadřuje jádro psychologického uspořádání duševního života. U většiny autorů se setkáváme s podobnou definicí, která říká, že osobnost reprezentuje soubor, souvislost či propojení temperamentu, charakteru, schopností a konstitučních vlastností jedince. (Cakirpaloglu, 2012) Dle Smékala (2002) je každá osobnost autorem svých činů.

Abychom osobnost lépe poznali, musíme se také zaměřit na její vlastnosti. Mezi základní vlastnosti osobnosti patří temperament, schopnosti, charakter a zájmy. Psychologie definuje temperament jako osobnostní charakteristiky, které jsou vrozené, můžeme u nich určit biologický základ a týkají se dynamické (formální, průběhové), nikoli však obsahové stránky chování a prožívání člověka (Blatný a kol., 2010) Temperament, jakožto vrozená dispozice, udává určitou reaktivitu a obecné citové ladění člověka. (Cakirpaloglu, 2012) Pod pojmem schopnosti rozumíme všeobecné vlastnosti osobnosti, jenž určují stupeň výkonnosti. (Pružinská, 2005) Lidé ze sebe vydávají různou úroveň výkonu, jelikož na každého působí jinak vnější a vnitřní podmínky; ty vnitřní dispozice, které nás nutí k určitému výkonu, se nazývají schopnosti (Nakonečný, 2013). Slovo charakter svůj původ nachází v řečtině od slova charaktíras, česky vryp, vrývat se. (Cakirpaloglu, 2012) Opět se setkáváme s řadou nejasností, co tento pojem vlastně znamená. Odborníci se dělí na ty, kteří spojují charakter s vůlí nebo s osobní morálkou, a pak na ty, jenž tvrdí, že charakter se spojuje s hodnocením celé osobnosti (Nakonečný, 2013) Každý pohlíží na charakter a osobnost jinak; tak vznikla i nová věda na zkoumání lidské povahy – charakterologie. (Pružinská, 2005) Z definice popsané v předcházející větě, také vznikla definice, která je ze všech zatím nejjasnější. Autor zde tvrdí, že charakter reprezentuje psychologický koncept jedinečného souboru získaných osobnostních vlastností, jež zaručují důslednost v morální a etickém vyjádření člověka. (Cakirpaloglu, 2012) Poslední skupinou vlastností osobnosti jsou zájmy, jež označují pozitivní emoční hodnocení určité situace a zároveň snahu danou situaci lépe poznat a věnovat se činností s ní spojeným. (Kohoutek, 2002)

Důležitým znakem, jak již z definice vyplývá, je trvalejší pozornost vůči některým věcem. (Nakonečný, 2013) Zájmy dělíme většinou podle aktivity, na níž jsou zaměřeny, jako například zájem o ideu, myšlenku (vědecké, literární), zájem o lidi (kontaktní, sociální) či zájem o věci (sbírání, třídění materiálu). (Pružinská, 2005). Zájmy jsou významným prvkem podmiňujícím úspěchy ve škole, v práci i v životě (Kohoutek, 2002), jelikož vedou k tomu, abychom daný předmět (nebo lidi) poznávali stále více do hloubky a aby se tím zvýšila produktivita a kvalita naší práce (Nakonečný, 2013).

Předchozí odstavce nám umožňují lépe pochopit problematiku osobnostních charakteristik. O charakteru osobnosti totiž rozhodují jednotlivé charakteristiky. (Smékal, 2002) Určování osobnostních charakteristik se využívá mnoha oborech jako diagnostický prostředek, jelikož nám to pomáhá lépe pracovat s klienty. (Kopecká, 2012) Osobnostní charakteristiky lze vymezit jako souhrn vlastností vyjadřující základní přístupy, postoje, mínění o smyslu života. (Hoskovec, 2002) Při volbě kariéry je dobré si odpovědět na několik otázek, jako například co chceme dělat, jestli jsme schopni pracovat s lidmi nebo spíše o samotě, zda jsme zodpovědní nebo co je pro nás důležité. (Schwalbe a kol., 1995) Máme velkou výhodu při hledání toho ideálního zaměstnání, pokud známe své silné a slabé stránky osobnosti, jelikož nám to umožní zaměřit svou pozornost například v komunikaci při ucházení o místo. (Čákr, 2010)

Osobnostní charakteristiky se však většinou neprojevují jen tak samy od sebe, existuje soubor intrapsychických dynamických sil (Šmahaj a Cakirpaloglu, 2015), jež chování aktivizuje a udává mu směr, ty se nazýváme pojmem motivace (Atkinson a kol., 2003). Stav, kdy nás něco/někdo motivuje, vede k takovému způsobu chování, se kterým jsme schopni dosáhnout vytyčeného cíle, určitého vnitřního uspokojení. (Hoskovec, 2002) S motivací úzce souvisí pojem motivy, jež se často zaměňují. Motivem chápeme vnitřní činitel, hybnou sílu, která jedince nebo jiný organismus vede k aktivnímu vyjádření se (Říčan, 2009), tendence vedoucí k určitému cíli. (Cakirpaloglu, 2012) Motivace je však považována za proces, stav, který v sobě ukrývá nerovnováhu fyzického a sociálního bytí jedince, což směřuje k uspokojení. (Nakonečný, 2014) Teorii o motivaci rozvíjí mnoho autorů. Mezi nejznámější z nich patří Maslowova teorie potřeb, v níž sestavil hierarchii základních všeobecných potřeb od té nejnižší, která potřebuje rychlé uspokojení až po nejvyšší, ke které bychom měli směřovat. (Nakonečný, 2013). Dále pak Henry Murray se svou Komplexní teorií motivace, Dvoufaktorová teorie od Frederika Herzberga, či Pessu-Boyden psychomotorická terapie od manželů Albert Pessu a Diane Boyden-Pessu.

Abychom mohli vnímat motivaci jako dynamickou sílu, nelze opomenout pojmy jako výkon a výkonnost. Výkon se obecně definuje jako určitý měřitelný produkt nějaké činnosti, ať pracovní nebo sportovní. (Nakonečný, 2013) Kvůli tomu, že se výkon může v krátkém časovém období měnit, tím pádem nelze všechny výkony měřit podle ztráty energie za určitou dobu, je příhodné se věnovat celkové výkonnosti. (Pauknerová a kol., 2012) Výkonnost můžeme definovat jako určitou dispozici jedince vykonávat určitou pohybovou, intelektuální či kombinovanou aktivitu, která se hodnotí jejím množstvím, přesností a mírou únavy. (Pauknerová a kol., 2012) Činitele, kteří výkonnost ovlivňují, dělíme do 4 základních kategorií: technické podmínky, společenské podmínky, osobní determinanty jedince a situační podmínky. (Doležal a kol., 2012) Během pracovního dne se výkonnost zaměstnanců, v našem případě studentů, mění, a to v závislosti na množství a namáhavosti řešení úkolů, na typu činnosti nebo také na ročním období. (Pauknerová a kol., 2012)

V souvislosti s výkonem tedy nazýváme motivaci jako výkonovou. Označujeme jí potřebu určit si cíl a snažit se jej dosáhnout v co nejlepší možné míře. (Helus, 2011) Je to snaha člověka se posouvat dál v činnostech, v nichž se dá uplatnit měřítko kvality a ve kterých je možné dosáhnout úspěchu či neúspěchu. (Tureckiová, 2004) Všichni lidé těmito potřebami disponují, rozdílnost je pak v jejich intenzitě. (Bedrnová a kol., 2012) Mezi motivy může patřit činnost samotná, potřeba kontaktu s druhými lidmi, potřeba jistoty, smyslu života a již zmíněné seberealizace. (Bedrnová a kol., 2012) Správný směr životní dráhy v práci vychází z osoby člověka a je dán tím, co vše člověk zná a umí, tím, co chce a jaké jsou jeho postoje a dovednosti. (Hroník a kol., 2009) Výzkum o výkonové motivaci studentů středních škol však tvrdí že ti, kteří nás vychovávají (rodiče a ostatní pedagogové), nekladou důraz na rozvoj výkonové motivace pro budoucí povolání. (Pavlas, 2015). Motivaci studentů neovlivňují pouze rodiče, ale v současné době také masmédiá. (Chaloupková, 2011)

Výzkum, který zde předkládám, pojednává o vybraných osobnostních charakteristikách u studentů pedagogických neučitelských oborů a studentů zdravotnických oborů Univerzity Palackého v Olomouci. Byl zvolen kvantitativní výzkum, kterého se zúčastnilo sto respondentů, z toho 54 probandů studující pedagogické neučitelské obory a 46 lidí z oborů zdravotnických. Průměrný věk byl 24 let. Metodou byl standardizovaný dotazník zvaný Dotazník motivace k výkonu (LMI). Celková výkonová motivace sledovaných studentů vykazovala velice podprůměrné hodnoty. Soubor byl vypočten jak ve staninových hodnotách dle stanovených norem, tak také statistickým testem T-testem.

Dle tabulek se staninovými hodnotami vybrané osobnostní charakteristiky v rámci porovnání oborů ukázaly rozdíly v dimenzích ochota učit se a preference obtížností, kde se lépe ohodnotili studenti pedagogických neučitelských oborů. Po rozdělení souboru dle pohlaví se rozdíly projevily v pěti z osmi dimenzích. V dimenzi vytrvalost, v níž jako jediní dominovali muži, dále pak v dimenzi dominance, angažovanost, ochota učit se a preference obtížností, kde se vždy o dva stupně lépe vyhodnotily ženy. Poslední tabulka (č. 13), která prokázala relevantní data, rozdíl nabídla pouze v jediné dimenzi, a to dominanci, kde se lépe ohodnotily ženy studující zdravotnické obory. Vzhledem k nedostatku respondentů z mužské populace, jsem zařadila tabulky, které nabízí přehled výsledků mužů jak samostatně, tak v oboru, čistě z prezentačních důvodů. Zcela si uvědomuji, že nemohu vztáhnout výsledky těchto respondentů na všechny muže studující tyto obory, jelikož počet 10 a 6 jsou zcela zanedbatelná čísla pro můj výzkum. I proto se musí s výsledky zacházet velmi opatrně, pokud bychom je chtěli do budoucna vztáhnout na podobnou problematiku. Co se týče statistických výpočtů – statisticky významné rozdíly projevily ve vybraných dimenzích pouze v tabulce č. 18, v níž je soubor rozdělen dle pohlaví. Konkrétně v dimenzích angažovanost, ochota učit se a preference obtížností.

Seznam použitých zdrojů

- ATKINSON, Rita L., Richard C. ATKINSON, Edward E. SMITH, Daryl J. BEM a Susan NOLEN-HOEKSEMA. *Psychologie*. Přeložil Erik HERMAN, přeložil Miroslav PETRŽELA, přeložil Dagmar BREJLOVÁ. Praha: Portál, 2003, xxiii, 752 s. ISBN 8071786403.
- BEDRNOVÁ, Eva, Ivan NOVÝ a Eva JAROŠOVÁ. *Manažerská psychologie a sociologie*. Praha: Management Press, 2012, 615 s. ISBN 978-80-7261-239-0.
- BĚLOHLÁVEK, František. *Osobní kariéra*. Praha: Grada, 1994, 109 s. ISBN 807169083X.
- BLATNÝ, Marek. *Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy*. Praha: Grada Publishing, 2010, 301 s. Psyché. ISBN 978-80-247-3434-7.
- CAKIRPALOGLU, Panajotis. *Úvod do psychologie osobnosti*. Praha: Grada Publishing, 2012, 287 s. Psyché. ISBN 978-80-247-4033-1.
- ČAKRT, Michal. *Typologie osobnosti: volba povolání, kariéra a profesní úspěch*. Praha: Management Press, 2010, 217 s. ISBN 978-80-7261-220-8.
- DOLEŽAL, Jan, Pavel MÁCHAL a Branislav LACKO. *Projektový management podle IPMA. 2., aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Grada, 2012, 526 s. Expert. ISBN 978-80-247-4275-5.
- DRAPELA, Victor J. *Přehled teorií osobnosti*. 6. vyd. Přeložil Karel BALCAR. Praha: Portál, 2011, 175 s. ISBN 978-80-262-0040-6.
- HELUS, Zdeněk. *Úvod do psychologie: učebnice pro střední školy a bakalářská studia na VŠ*. Praha: Grada Publishing, 2011, 317 s. Psyché. ISBN 978-80-247-3037-0.
- HOSKOVEC, Jiří. *Psychologie*. Praha: Triton, 2002, 105 s. ISBN 8072542192.
- HORNÍK, František a Iva BARNETOVÁ. *Jak najít zaměstnání*. Brno: Motiv Press, 2009, 107 s. ISBN 9788090413337.
- HŘÍBKOVÁ, Lenka. *Nadání a nadaní: pedagogicko-psychologické přístupy, modely, výzkumy a jejich vztah ke školské praxi*. Praha: Grada, 2009, 255 s. Psyché. ISBN 9788024719986.
- JANSÁ, Petr. *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum, 2012, 226 s. ISBN 978-80-246-2026-8.

- KENT, Michael. *The Oxford dictionary of sports science and medicine*. 3rd ed. Oxford: Oxford University Press, 2006, vii, 612 s. ISBN 978-0-19-921089-3.
- KOHOUTEK, Rudolf. *Základy užitě psychologie*. Brno: CERM, akademické nakladatelství, 2002, 544 s. ISBN 8021422033.
- KOPECKÁ, Ilona. *Psychologie 2. díl: Učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada, 2012, 164 s. ISBN 978-80-247-3876-5.
- KREJČOVÁ, Lenka. *Psychologické aspekty vzdělávání dospívajících*. Praha: Grada, 2011, 226 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-3474-3.
- LOEHLIN, John C., Martin MANOSEVITZ, Calvin S. HALL a Gardner LINDZEY. *Psychológia osobnosti: úvod do teórií osobnosti*. 2. vyd. Přeložil Anton HERETIK. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1999, 510 s. ISBN 8008030011.
- LONG, Rob. *Motivation*. London: David Fulton Publishers Ltd., 2005, 41 s. ISBN 184312-365-7.
- MAN, František, Isabella PAVELKOVÁ a Vladimír HRABAL. *Psychologické otázky motivace ve škole*. 2. upr. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989, 232 s. ISBN 8004234879.
- NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace pracovního jednání a její řízení*. Praha: Management Press, 1992, 258 s. ISBN 8085603012.
- NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Academia, 2009, 620 s. ISBN 978-80-200-1680-5.
- NAKONEČNÝ, Milan. *Lexikon psychologie*. 2., podstatně rozš. vyd. Praha: Vodnář, 2013, 658 s. ISBN 978-80-7439-056-2.
- NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace chování*. 3., přepracované vydání. V Praze: Triton, 2014, 599 s. ISBN 978-80-7387-830-6.
- NAKONEČNÝ, Milan. *Obecná psychologie*. Praha: Stanislav Juhaňák - Triton, 2015, 662 s. ISBN 978-80-7387-929-7.
- PAUKNEROVÁ, Daniela. *Psychologie pro ekonomy a manažery*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012, 259 s. Management. ISBN 978-80-247-3809-3.
- PELCOVÁ, Naděžda. *Vzorce lidství: filosofické základy pedagogické antropologie*. Praha: Portál, 2010, 261 s. ISBN 978-80-7367-756-5.
- PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia, 2004, 472 s. ISBN 80-200-1086-6.

- PRUŽINSKÁ, Jana. *Psychológia osobnosti*. Bratislava: Vydalo Občianske združenie Sociálna práca, 2005, 151 s. ISBN 8089185053.
- ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, c2009, 300 s. ISBN 978-80-7367-560-8.
- ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. 6., rev. a dopl. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 208 s. Psyché. ISBN 978-80-247-3133-9.
- SCHWÄLBE, Bärbel a Heinz SCHWALBE. *Osobnost, kariéra, úspěch: rádce úspěšného manažera*. Přeložil Jiří VEJDĚLEK. Praha: Grada, 1995, 164 s. ISBN 8071691178.
- SMÉKAL, Vladimír. *Pozvání do psychologie osobnosti: člověk v zrcadle vědomí a jednání*. Brno: Barrister & Principal, 2002, 517 s. ISBN 8085947803.
- SCHULER, Heinz a Michael PROCHAZKA. *Dotazník motivace k výkonu*. Praha: Testcentrum, 2003, 93 s. ISBN 80-86471-09-8.
- ŠAMÁNKOVÁ, Marie, Zuzana LEBEDOVÁ, Jana VÍCHOVÁ, Tereza KOLÁČNÁ a Hana JIRKŮ. *Lidské potřeby ve zdraví a nemoci: aplikované v ošetrovatelském procesu*. Praha: Grada Publishing, 2011, 134 s. Sestra. ISBN 978-80-247-3223-7.
- ŠMAHAJ, Jan a Panajotis CAKIRPALOGLU. *Význam motivace v pojetí osobnosti: teoretický, výzkumný a aplikační rozměr = The significance of motivation in the concept of personality : theoretical, research and application dimension*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Katedra psychologie Filozofické fakulty, 2015, 70 s. Monografie. ISBN 978-80-244-4790-2.
- TURECKIOVÁ, Michaela. *Řízení a rozvoj lidí ve firmách*. Praha: Grada Publishing, 2004, 167 s. Psyché. ISBN 8024704056.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Obecná psychologie: dílčí aspekty lidské psychiky a jejich orgánový základ*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016, 413 s. ISBN 978-80-246-3268-1.
- VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK. *Sociální psychologie*. 2., přeprac. a rozš. vyd.. Praha: Grada Publishing, c2008, 404 s. Psyché. ISBN 978-80-247-1428-8.
- BÁRTKOVÁ, Barbora. *Motivy k volbě profese sociálního pracovníka*. Zlín, 2017. bakalářská práce (Bc.). Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií
- GALE, Filip. *Motivace k volbě povolání u studentů středních škol a odborných učilišť*. Brno, 2012. bakalářská práce (Bc.) Masarykova univerzita. Fakulta pedagogická

- GÎLMEANU (MANEA), Raluca. Theoretical Considerations on Motivation at the Work Place, Job Satisfaction and Individual Performance. *Valahian Journal of Economic Studies* [online]. 2015, 6(3), 69-80 [cit. 2017-11-25]. ISSN 20679440.
- HRABAL, Vladimír a Isabella PAVELKOVÁ. *Školní výkonová motivace žáků: Dotazník pro žáky* [online]. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2011 [cit. 2018-05-29]. ISBN 978-80-87063-34-7. Dostupné z: http://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/24_Skolni_vykonova_motivace_zaku.pdf
- CHALOUPKOVÁ, Martina. *Motivace volby povolání*. Brno, 2011. bakalářská práce (Bc.) Masarykova univerzita. Fakulta pedagogická
- MACHAINOVÁ, Irena. *Motivace volby povolání*. Brno, 2006. bakalářská práce (Bc.) Masarykova univerzita. Fakulta pedagogická
- MATĚJŮ, Petr a Simona WEIDNEROVÁ. Hodnotový kontext volby mezi kariérou a domácností: mezinárodní srovnání. In *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* [online]. 2015, 2015, 51(4), 30 [cit. 2018-05-29]. ISSN 2336-128X. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/1b1fbc3dc9492ecee00ff138cb78df8566d072e6_15-4-04Weidnerova17.indd.pdf
- NEČASOVÁ, Dalimila. *Motivace k povolání zdravotní sestry*. Zlín, 2010. bakalářská práce (Bc.). Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií
- NEDĚLKA, Aleš. *Motivace volby povolání*. Brno, 2012. bakalářská práce (Bc.) Masarykova univerzita. Fakulta pedagogická
- PAVLAS, Ivan. Výkonová motivace v adolescenci. In *Paidagogos* [online] 2008 [cit. 2017-07-12]. Dostupný z www: <http://www.paidagogos.net/issues/2008/1/3/article.php>
- PAVLAS, Ivan. Výkonová motivace studentů středních škol. In *Paidagogos* [online] 2015 [cit. 2017-07-12]. Dostupný z www: <http://www.paidagogos.net/issues/2015/1/article.php?id=8>
- PAVLIŠTA, Jan. *Výzkum některých aspektů motivace k výkonu povolání hasiče záchranáře*. Olomouc, 2008. diplomová práce (Mgr.) Univerzita Palackého. Fakulta filozofická
- *Pesso Boyden System Psychomotor (PBSP)* [online]. Larkspur, CA, 2018 [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <https://pbsp.com>

- Přehled evaluačních nástrojů. In *Národní ústav odborného vzdělávání: Cesta ke kvalitě* [online]. Praha, 2012 [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/ae/harmonogram-zverejnovani-a-detailnejsi-popis-evaluacnich?highlightWords=ověřen>
- Povolení k výkonu zdravotnického povolání na území České republiky na dobu určitou. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky* [online]. Praha, 2008 [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/dokumenty/povoleni-k-vykonu-zdravotnickeho-povolani-na-uzemi-ceske-republiky-na-dobu-urcitou_1785_952_3.html
- SÍŘÍNEK, Jan. PBSP – úvodní text určený zájemcům o metodu. In *Česká asociace Pessoa Boyden psychomotorické terapie* [online]. Praha, 2010, 2001 [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <http://www.pbsp.cz/metoda.htm>
- ŠUCHA, Matúš. Osobnostní struktura a výkonová motivace u manažerů neziskových organizací a manažerů v podnikatelském prostředí. In *E-psychologie* [online]. 4 (2), 1-11 [cit. 2017-07-12]. Dostupný z www: <http://www.e-psycholog.eu/pdf/sucha.pdf>. ISSN [1802-8853](http://www.e-psycholog.eu/pdf/sucha.pdf)
- TRUBELÍKOVÁ, Jana. *Výkonová motivace u studentů sociální pedagogiky*. Zlín, 2014. diplomová práce (Mgr.). Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií
- *Univerzita Palackého v Olomouci* [online]. Olomouc, 2018 [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <https://www.upol.cz>
- WEISEROVÁ, Petra. *Motivace volby povolání*. Brno, 2012. bakalářská práce (Bc.) Masarykova univerzita. Fakulta pedagogická

Přílohy

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Základní informace o zkoumaném oboru

Tabulka č. 2 Staninové hodnoty dotazníku LMI pro skupinu zdravotnických oborů (N = 46) a skupinu pedagogických neučitelských oborů (N = 54)

Tabulka č. 3 Staninové hodnoty dotazníku LMI pro všechny dotazované ženy (N = 84) a muže (N = 16)

Tabulka č. 4 Staninové hodnoty dotazníku LMI pro všechny ženy skupiny zdravotnických oborů (N = 36) a ženy skupiny pedagogický oborů (N = 48)

Tabulka č. 5 Staninové hodnoty dotazníku LMI pro všechny muže skupiny zdravotnických oborů (N = 10) a muže skupiny pedagogických oborů (N = 6)

Tabulka č. 6 Staninové hodnoty dotazníku LMI pro ženy (N = 36) a muže (N = 10) skupiny zdravotnických oborů

Tabulka č. 7 Staninové hodnoty dotazníku LMI pro ženy (N = 48) a muže (N = 6) skupiny pedagogických oborů

Tabulka č. 8 T-test průměrných skóre skupiny studentů zdravotnických (N=46) a pedagogických oborů (N=54) v rámci všech sledovaných dimenzí dotazníku MV.

Tabulka č. 9 T-test průměrných skóre skupiny žen studentek (N=84) a studentů mužů (N=16) v rámci všech sledovaných dimenzí dotazníku MV.

Tabulka č. 10 T-test průměrných skóre skupiny žen skupiny pedagogických oborů (N=48) a skupiny žen zdravotnických oborů (N=36) v rámci všech sledovaných dimenzí dotazníku MV.

Tabulka č. 11 Výsledky vybraných osobnostních charakteristik obou sledovaných oborů ve staninech.

Tabulka č. 12 Výsledky vybraných charakteristik dle pohlaví.

Tabulka č. 13 Výsledky vybraných osobnostních charakteristik žen ze skupiny zdravotnických oborů a skupiny z pedagogických neučitelských oborů.

Tabulka č. 14 Výsledky vybraných osobnostních charakteristik sledovaných mužů, a to jak z oborů zdravotnických, tak i z pedagogických neučitelských

Tabulka č. 15 Výsledky vybraných osobnostních charakteristik ve staninech žen a mužů studující zdravotnické obory.

Tabulka č. 16 Výsledky vybraných osobnostních charakteristik sledovaných žen a mužů, kteří studují pedagogické nečitelské obory

Tabulka č. 17 T-test průměrných skóre skupiny studentů zdravotnických (N=46) a pedagogických oborů (N=54) v rámci vybraných dimenzí dotazníku MV

Tabulka č. 18 T-test průměrných skóre skupiny žen studentek (N=84) a studentů mužů (N=16) v rámci vybraných dimenzí dotazníku MV

Tabulka č. 19 T-test průměrných skóre skupiny žen skupiny pedagogických oborů (N=48) a skupiny žen zdravotnických oborů (N=36) v rámci vybraných dimenzí dotazníku MV.

Tabulka č. 20 Dimenze soutěživost z pohledu zkoumaných oborů vypočtená statistickou metodou.

Tabulka č. 21 Dimenze flow z pohledu pohlaví vypočtená statistickou metodou

Tabulka č. 22 Dimenze preference obtížnosti z pohledu pohlaví vypočtená statistickou metodou

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 Eysenkovy typy temperamentu

Anotace

Jméno a příjmení	Bc. Marta Jakubíčková
Katedra	Katedra psychologie a patopsychologie
Vedoucí práce	PhDr. Soňa Lemrová, Ph.D.
Rok obhajoby	2018

Název práce	Vybrané osobnostní charakteristiky u studentů pedagogických neučitelských a zdravotnických oborů Univerzity Palackého v Olomouci
Název v angličtině	Selected personal characteristics of students of non-teaching pedagogical disciplines and students of medical disciplines of Palacký University in Olomouc
Anotace práce	Diplomová práce se zaměřuje na vybrané osobnostní charakteristiky u studentů pedagogických neučitelských a zdravotnických oborů Univerzity Palackého v Olomouci. Teoretická část nabízí pohled na několik základních pojmů, týkající se zkoumané problematiky, jako je osobnost, motivace obecně, výkonová motivace a představuje zvolené obory. V praktické části je uvedeno výzkumné šetření problematiky, kde bylo zkoumáno, jaké jsou vybrané osobnostní charakteristiky studentů těchto oborů a zda se mezi nimi nachází rozdíly. Výsledky ukázaly, že se zde nachází rozdíly v několika dimenzích a celková výkonová motivace těchto studentů je velmi podprůměrná.
Klíčová slova	Osobnost, motivace, osobnostní charakteristiky, performance motivace, obory Univerzity Palackého, dotazník LMI
Anotace práce v angličtině	The diploma thesis focuses on selected personal characteristics of students of pedagogical non-teaching and healthcare disciplines of Palacký University in Olomouc. The theoretical part offers a view at several basic terms related to the studied issues such as personality, motivation in general, performance motivation and represents the chosen fields. In the practical part there is a survey of the issue, in which the selected personal characteristics of the students of these disciplines have been researched and whether there are differences among them. The results have shown that there are differences found in the several dimensions and the overall performance motivation of these students is below average.

Klíčová slova v angličtině	Personality, motivation, personality characteristics, power motivation, fields of Palacký University, LMI questionnaire
Přílohy vázané v práci	Seznam tabulek a obrázků
Rozsah práce	86 s.
Jazyk práce	Český jazyk